

СРПСКИ БОРАЦ

ЛИСТ БОРАЦА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

ИНТЕРВЈУ

РАДЕ РИСТОВИЋ
МИНИСТАР РАДА И БОРАЧКО
- ИНВАЛИДСКЕ ЗАШТИТЕ
РЕПУБЛИКЕ СРСПЕКЕ

**ПОСАО ЗА
ДВИЈЕ ХИЉАДЕ
ДЕМОБИЛИСАНИХ
БОРАЦА**

ДОСИЈЕ КУПРЕС

**НИ СЕДАМНАЕСТ ГОДИНА
ОД МАСАКРА СРПСКИХ
ЦИВИЛА У КУПРЕСУ ЈОШ
НИКО НИЈЕ ОДГОВОРАО**

**СУМРАК БХ
ПРАВОСУЂА**

ГОДИНА IX • БРОЈ 118/119 • МАРТ/АПРИЛ 2009. • НОВИНЕ СУ БЕСПЛАТНЕ

**ГОДИШЊИЦЕ СТРАДАЊА
Сијековац**

**ПРВИ ОРГАНИЗОВАНИ
МАСОВНИ ЗЛОЧИН У БИХ**

Доња Градина. Доњи Град. Доња тачка људске судбине. Мегалополис мртвих. Највећи град мртвих Срба. Они леже помијешани са земљом, помијешани са водом, са ватром, са браћом, са коријењем трава, са урликом мржње, са залећеним очима страха, са историјом, са заборавом.

Гробна поља. Авеније људске крви, гомиле људких лобања, пирамиде костију, ломаче људских душа: ТОПОЛЕ, ХРАСТОВИ, ЈАСЕН, БРИЈЕСТОВИ, ВРБЕ, ОРЛОВАЧЕ, БАРЕ, КОШУТЕ, ТИШИНА..... Гробна, преклана тишина.

Понекад само сврате вјетар и киша. И мјесец кад наједра над мутном Савом и учини је невином као колијевка. Као мајчино млијеко...

Ој, дјевојко, драга душо моја!

Године, године, године. Историја, лажљивица живота. На крилима фашизма стиже 1941. Гази охоли Тевтон. И Латин с пјетловим пером. Фашизам Анте портас. Поглавник лично. Са благословом Ватикана. Задомио и заусташко Лијепу и Независну. Издубио јој слово и част.

Испод Беча сва земља зајеча.....

Јасеновац. Лијева обала Саве. Јесен. Циглана Озрена Боначића, ланчара, пилана, злогласна звонара, пакетарница, Пићилијева пећ, млинови, радионице .... Бодљикава жица. Кула стражара.

Душегупка. Логор, сејо рођена! Ма какав логор – пакао! Кабинет Сотоне! Клаоница вијека! Сајам смрти.

Ој, синови, моји соколови.

Онђе ће нас бити и мучити.

Пребијати и ноге и руке.

И вадити наше очи чарне.

Стижу жртве. Вуку их, доводе, довлаче, догоне, тјерају... Туку као стоку. Колоне, збјегови, запрете, колијевке. Возови жртава. Са Козаре, из Херцеговине, са Баније, из Лике и Далмације, са Романије, из Славоније... Хиљаде, стотине хиљада Срба, Жидова, Рома и антифашиста. Пусто оста Кнешпоље, пуста Козара. Посасни злокобна јесен крцата улишта, испразни амбаре, поруши породична стабла.

Ој, Кнежпоље, ој Стојанко мајко!

Врисак. Лопот људске крви. Шкргут зуба. Ватра живаца очињих. Робац... Задах спаљеног људског меса и костију. Кама сијева. Лудило. У саучешћу локвањи хтонских свјетова погнуше главе. Процвјета људска крв

под скелом "Светог Молоха" и на насипима. Потекоше Савом људске главе, заваљаше се трупа људског меса ...

Ријеко, Саво, и те твоје врбе!

Дани као године. Мјесеци као вијек. Надима се фабрика смрти, клаоница обара рекорде. Тираносаури измишљају читаве арсенале средстава и начина мучења. Предњаче Макс Лубурић, фра Сотона, Ивица Матковић, Јерко Маричић, Анте Фригановић, Љубо Милош, Перо Брзица, Драгутин Пудић, Мато Хорват, Јосо Матијевић, Динко Шакић, Алага Ђулкић, Мујо Јусић, Осман Хаџић, Шабан Јусић, Рашид Ужичанин, Тихомир Кордић, Иван Салишковић, Хинко Пићили....

Крвник Перо Брзица, крижар, фрањевачки сјемеништарац са Широког Бријега, студент права, натклао је, надсјекао, надкамио, наткасапио све кољаче. Само у једној смјени, једној јединој пијаној балканској ноћи, за опкладу, заклао је, скасапио, умлатио, поломио и загукао 1360 људи!? Много је, много мајсторе! Много скоте скотски! Много, бре, за тако мали народ. Много за једног крвника. Други су на том врату строшили вијекове.

Дидо Кватерник, Павељић, Будац, Степинац...не мисле тако. Нису задовољни. Траже више. Траже још. Инжењер злочинац Хинко Пићили претвара дио циглане у крематоријум. Спаљују живе људе. Опет мало, опет споро!

Дјецо моја,

ви ћете Стојанци мајци опростити,
што ће вас мајка мртве ражалостити.

Оца су вам у збијегу упељали,
и на цести док су нам га стријељали,
зубима је стиснуо лулу дружицу,
а стрица вам Радоја

одвели су у жицу,
отјерали вамилију и кум-Илије,
и све редом вамилије!

Пусто лежи Кнежпоље.

Десна обала Саве. Доња Градина. Топола ужаса.
Крцну колац неколико пута, звизну пала неколико пута, задрхташе та вјешала танка...

Дрво окићено људским привјесцима. Грозд смрти. Очи козарских дјевојака нанизане као огрлице. Сукрвица и материнство исцурили у Саву. Скелети подупиру насип смрти. Глад једе утробу. Костури оглоданих бјеласају на сунцу. Сава широка и мутна као

ДОЊА ГРАДИНА
ДОЊА ТАЧКА ЉУДСКЕ СУДБИНЕ

"СРПСКИ БОРАЦ"

лист бораца Републике Српске

Издавач

Борачка организација
Републике Српске

Лист излази једном мјесечно

Главни и одговорни уредник
Тихомир Милашин в.д.

Техничко уређење
"СРПСКИ БОРАЦ"

Издавачки савјет
Пантелија Ђургуз, председник
и чланови

Радомир Граонић
Михајло Парађина
Горан Бабић
Славко Ђурић
Предраг Кнежевић
Бранислав Божић

Штампа
Унионинвестпластика д.д.
Семизовац б.б.

Сједиште редакције
Краља Алфонса XIII
бр. 1/II, Бања Лука
Телефон 051/211-726
Факс 051/211-825

Рукописе и фотографије
не враћамо

Рјешењем Министарства
информација Републике
Српске, бр. 01-749-1/99. од
14. 6. 1999 јавно гласило
"Српски борац" уписано
је у регистар јавних гласила
под редним бројем 297.

boracka@gmail.com
www.borackars.net

ИЗ АКТИВНОСТИ ПРЕДСЈЕДНИШТВА БОРАЧКЕ
ОРГАНИЗАЦИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

КАД БИ МОГЛО МАЛО БРЖЕ

STR. 4

ДЕСЕТ ГОДИНА ОД БОМБАРДОВАЊА
СР ЈУГОСЛАВИЈЕ

„НЕМИЛОСРДНИ ЋАВО“ ЈОШ УВИЈЕК УБИЈА

STR. 9

ЕШДАУНОВА "БРИГА" ЗА БИХ

КРОКОДИЛСКЕ СУЗЕ СРБОМРСЦА ПЕДИЈА

STR. 22

ПИСМО РАДОСЛАВА БРЂАНИНА

СРБИ СУ МИ ПРЕСУДИЛИ!

STR. 26

САРАЈЕВСКИ ТЕФЕРИЧИ

РАТНИ ДРУГОВИ ХАРИСА СИЛАЈЦИЋА

STR. 27

БАЊА ЛУКА

КАД БИ МОГЛО МАЛО БРЖЕ

Председништво Борачке организације Републике Српске одржало је током марта и априла, у Бањој Луци и Пелагићеву, три сједнице на којима је било ријечи о нападима на Републику Српску, стамбеном збрињавању, ревизији увјерења о учешћу у рату, пријевременом пензионисању, здравственој заштити и многим другим темама које се односе на материјални положај и статус људи које представљају

легитимација које ће, оцијенио је он, увести више реда у ову област.

Председник Председништва БО Града Бање Луке **Горан Рогоћ** предложио је да се организује семинар са председницима општинских и градских борачких комисија како би се отклониле "све проблематичне ситуације у ревизији или уједначили критеријуми".

Члан Председништва **Зоран Предевић** је предложио да се послје сваке сједнице организује прес - конференција да би јавност благовремено, и на што бољи начин, била упозната са њиховим активностима, што је једногласно прихваћено.

Једногласно је прихваћен и приједлог да се јавности, али и надлежним институцијама упути саопштење поводом учесталих, бруталних насртаја на Републику Српску из Федерације БиХ у којој лоби око Хариса Силајџића стално покушава да издејствује укидање Српске и ставарање унитарне БиХ. Став бораца је по том питању јасан и непромјењив - истакнуто је на сједници Председништва којом је председавао **Михајло Парађина**, председник Председништва. Он је том приликом нагласио да се такви напади на Српску стално појачавају, нарочито кад се на дневном реду нађу важна питања за будућност, економске интеграције и доградњу Устава.

- Српску су створили борци Српске, а у Дејтону је она само ојверена. Српска има и свој статус и своје надлежности. То је гаранција нашег опстанка у заједничкој држави. Без тих гаранција БиХ не би ни било. И нико нам то не може узети. Нити у наше име без нашег одобрења ико може преносити те надлежности и трговати судбином Српске. То мора свима бити јасно и унутар БиХ и у међународној заједници.

У вези са изградњом спомен - обиљежја дјечаку Слободану Стојановићу у Зворнику, Председништво је задужило председника БОРС-а Пантелију Ђургуза да са начелником ове општине и надлежнима у Центру за истраживање ратних злочина у Београду заклучи протокол.

Рецимо и то да чланови Председништва нису задовољни што се Борачка организација Републике Српске, како су навели, "у медијима злонамјерно веже за СПОНУ, јер је БОРС, као што је познато, одавно иступио из овог Савеза".

Нажалост, много је нерјешених проблема, неким се називу половична рјешења, а бројнима се тек треба утапати пут за рјешавање.

Тако је на редовној сједници, одржаној 12. марта у Бањој Луци, Председништво оцијенило да је потребно да Министарство рада и борачко - инвалидске заштите предузме све потребне мјере како би се очувао достигнути ниво материјалних и других права борачких категорија, као и да се поштује законска одредба о усклађивању основице у 2009. години.

Такође је затражено да надлежно министарство организује састанак на којем би се размотрила предложена рјешења из Нацрта закона о статусу станова над којим је стечено станарско право и судбина такозваних борачких стамбених јединица.

Председништво сматра да треба убрзати активности на спровођењу одлука о одобреним средствима за стамбено збрињавање за 2008. годину у виду бесповратних новчаних средстава као и на изради Програма потпуног стамбеног збрињавања за 2009. годину.

Чланови Председништва су указали и на потребу израде анализе стања незапослених бораца да би она могла послужити као полазна основа за припрему посебних програма запошљавања. Напоменуто је да надлежна комисија, коју је формирала Влада Српске, о овом питању није одржала ниједан састанак.

Радомир Граонић, помоћник министра за борачко - инвалидску заштиту, навео је да се у овој години, као највећи проблем, може издвојити стамбено збрињавање.

- Износ од 50 милиона марака, колико је предвидјела Влада, ни изблиза неће бити довољан за комплетан програм посебног стамбеног збрињавања. Руководство БОРС-а треба да разговара са министром финансија и покуша наћи рјешење - рекао је он наводећи да има људи који још нису уселили у изграђене станове јер им, очигледно, нису ни неопходни, па се размишља и о могућности да им се ти станови одузму.

Граонић је најавио да ће, од 1. маја ове године, породице погинулих бораца и РВИ морати да доказују статус у здравственим установама помоћу

Саопштење Предсједништва БОРС-а

СРПСКА ЈЕДИНИ ГАРАНТ ОПСТАНКА

Због учесталих напада на Републику Српску и њене институције Предсједништво БОРС је подржало текст ставова у облику саопштења у коме се наводи следеће: - Поводом све учесталијих покушаја да се Републици Српској стави звоно сепаратизма и да се окриви за све неуспјехе пројекта званог БиХ, тражимо до највиших представника институција Републике Српске да се заједнички, јавно и јасно одреде како о статусу наше Републике, тако и о сталним, континуираним и студиозним покушајима, првенствено из ФБиХ, али и неких међународних кругова, да се Република Српска окриви за сецесионизам и урушавање Дејтонског мировног споразума.

Што је перверзна неистина, већ сценарио и ступидан начин да се уз такве лажи и помоћ страних ментора и лобиста склоних петродоларима, заправо уруши РС. У такву кампању су увучене и неке заједничке институције, којима руководе или су у њима добро збринуте проверени србомрски, актери ратних догађаја са сумњивим педигреом. Очигледно је да се у ФБиХ тврди пазар уочи доласка новог високог представника и нових захтјева међународне заједнице везаних за уставне промјене и европску интегравацију БиХ.

Исто тако је очигледно да се од Републике Српске и њених представника покушава направити реметилачки фактор, а то је пола пута до интервенције и санкција оних фактора и круга у међународној заједници који су и раније показивали интерес да силом и притиском на Србе креирају политичку и уставну позицију БиХ. Проблем је што се то стално чини лажима и подметањима, замјеном теза и сатанизацијом. Та кукавичија јаја поново подмећу Републици Српској која је доказала да је бољи и способнији дио БиХ. Упркос томе, упркос огромних напора и уступака које је Република Српска учинила да БиХ приближи европском путу она се у Федерацији БиХ и даље третира као агресор и "геноцидна творевина" што је лаж и увреда.

И то се Србима у Републици Српској стално импутира, иако ништа од тога није тачно, изузев да ми уистину не желимо неравноправан статус и улогу слуге и подстанара. Републику Српску су створили њени борци, и неће никада дозволити да је брише, поништава и понижава, нити без наше воље и сагласности прекраја и прилагођава својим интересима и потребама. Зато одбацујемо све тезе о завјери и сегрегацији, све етикете и клевете о агресији и геноциду, све испразне снове и пријетње о унитарној држави и сва подметања о рушењу и разградњи БиХ.

Из тих разлога од највиших органа и институција Републике Српске тражимо да и даље раде на успостављању владавине права и равноправности у БиХ, остваривању људских права и слобода, економске стабилности и способности да се БиХ укључи у европске процесе, а нарочито их обавезујемо да нашим загарантованим правима и правима РС не тргује, јер она нису ни мања ни већа од других народа у БиХ, нити су та права неком одузета или отета. Република Српска је једини гарант нашег опстанка и гарант мира и равноправности у БиХ. Све друго су лажи и подметања.

ПЕЛАГИЋЕВО

РЕВИЗИЈА БОЛНА, АЛИ ОБАВЕЗНА

Ревизија борацких увјерења је болан процес, али неопходан и потребан да би свако на исправан начин могао да оствари своја права, али и да се сачува образ и дигнитет како бораца и борацких институција, тако и отаџбинског рата у цјелини и тековина остварених у стварању и одбрани Републике Српске

Приједлог из Бања Луке да се одржи тематска сједница о ревизији спроведен је у дјело 30. марта у Пелагићеву. Истовремено је договорено да се у Пелагићеву одржи и посебна сједница Предсједништва о процесуирању ратних злочина. Иницијатива је потекла из борацке организације из Лопара, јер је Тужилаштво Тузланског кантона покренуло праву хајку против читавих села са овог подручја. Више ријечи о томе у посебном дијелу овог извјештаја.

ТЕМАТСКА СЈЕДНИЦА

Предсједништво је прихватило Извјештаје о раду Комисије за ревизију увјерења и Комисије о контроли поступка категоризације и ревизије уз оцјену да се са поступнутим не може бити задовољно. Мора се наставити са ревизијом, сагласни су чланови Предсједништва, да би се исправиле грешке и створили реални предуслови за повећање инвалиднина.

Министарство рада и борацко - инвалидске заштите треба да обавезе првостепене и другостепене орган да Борацкој организацији Српске, која је дала мишљење, доставе копију рјешења о категоризацији или у поступку ревизије и превођења у предметима гдје надлежни орган није уважио мишљење општинске БО, које може послужити као правна пракса за рад у сличним случајевима.

Потребно је, такође, у што скоријем року организовати стручни семинар у свакој општинској БО да би се поново указало на преузету обавезу, уједначили критеријуми и разјаснила нека питања из овог поступка.

Предсједништво сматра оправданим да се покрене иницијатива за измјене и допуне Закона о пензијско - инвалидском осигурању Српске у дјелу да се загарантована основица за утврђивање пензије демобилисаним борцима пете, шесте и седме категорије укине и да ти људи остварују пензију сагласно свом пензијском основу на који је плаћен допринос.

Зоран Предојевић је навео да регија Приједор подржава извјештај о раду комисија али да траже да се финансира рад правних лица која ће радити у комисијама. Он је напоменуо да треба отклонити неке нелогичности у ревизији, јер се дешава да два човјека, која су ратовала заједно цијело вријеме, имају различите категорије. Он је предложио да се прошири списак војних пошта које морају ићи у обавезну ревизију.

Горан Рогоић је истакао да није сасвим тачно оно што је споменуто а то је

**МИХАЈЛО ПАРАЋИНА, СВЈЕТЛАНА СРЕДИЋ И РАДОМИР ГРАОНИЋ:
ОДАЛИ ПОШТУ СРПСКИМ ЈУНАЦИМА**

да општинске борачке организације мишљење не дају на вријеме.

- Од надлежног министарства тражимо да, када рјеша случај, обавијести општинске борачке организације кад је предмет рјешен. Треба знати и то да има појединаца који су припадници војне поште која је била изван зоне борбених дејстава али да су као појединци, стицајем околности, цијели рат били у зони борбених дејстава. Имамо и ситуација да су неким људима, којима смо укинули статус инвалида, одјељења за борачко - инвалидску заштиту у неким општинама, ко зна каквим ургеницијама, враћали овај статус - нагласио је Рогоћ.

Радомир Граонић је навео да није у потпуности задовољан радом општинских БО у њиховом ангажману у поступку ревизије. Он сматра да се њихова активност мора огледати у конкретној акцији и помоћи.

- Сви су добили базе података, и могу провјерити за све борце своје општине какав статус имају пред законом и да ли је то исправно или не - навео је Граонић.

Стево Тадић, члан Предсједништва из Новог Града, оцијенио је да инструкција о спровођењу ревизије треба бити јасније и да треба прецизно одредити шта је зона борбених дејстава. Другим ријечима, рекао је он, војне поште се не могу генерално посматрати.

Момчило Курица, члан Предсједништва из Мркоњић Града, сматра да је "сама квалификација - зона борбених дејстава - проблематична, јер се по тој логици искључују врховни штаб и команда или команданти из прве категорије". Курица сматра да је можда дошло вријеме да се размишља о новом закону о правима бораца.

Милорад Каламанда, генерални секретар БОРС-а, рекао је да је немогуће бити максимално прецизан у овом случају.

- Ради се, и нема повратка. Нема шансе да укинемо категоризацију. Можда она није срећно рјешење али произвела је много стечених права, и то је немогуће поништити - навео је он.

ПОСЕБНА СЈЕДНИЦА

У Пелагићеву је истог дана одржана и посебна сједница Предсједништва на којој су његови чланови упознати са ситуацијом у општини Лопаре након што је Кантонално тужилаштво у Тузли позвало 85 демобилисаних бораца Војске Републике Српске на разговор због наводно почињених ратних злочина у општини Угљевик (Корај, Пушкавац).

Предсједништво БОРС-а је закључило да је стање у области процесуирања ратних злочина поприлично забрињавајуће размјере и постало оптерећење за Републику Српску у цјелини прије свега због катастрофалног и непримјереног рада Суда и Тужилаштва БиХ. Иако су одређени да сви који су починили злочин за њега морају и одговорати, чланови Предсједништва су још једном поновили да је за њих неприхватљива пракса да то важи само за Србе.

Предсједништво је подржало закључке Координационог одбора борачких организација регије Бијељина којим се од надлежних у Српској затражи, између осталог, да припадницима ВРС, осумњиченим и оптуженим за ратне злочине, обезбиједи материјална и правна помоћ, да се размотри могућности формирања специјалног тужилаштва РС јер постојеће, како су оцијенили, није дорасло овом послу. Такође је затражено да надлежни у Српској размотре процесуирање ратних злочина у оквиру стварне и мјесне надлежности правосудних институција у Републици Српској с циљем повећања ефикасности њиховог рада.

- Сигуран сам да БиХ нема перспективу ако се не казне сви кривци - рекао је овом приликом **Михајло Параћина**.

- Садашња пракса није таква. Ни Суда БиХ, ни раније Хашког суда. Уколико се не посветимо сви озбиљно овом проблему, наши носиоци власти и невладине организације, иначе Србе чека тешка будућност на овом подручју. Оцјена руководства Борачке организације и Предсједништва је да је од Дејтона на овамо приступ власти био инфериоран према овом питању. Изгледа да српски представници, који се требају бавити истраживањем злочина над Србима и кажњавањем кривца и они који раде у заједничким органима БиХ, а чија је дужност и обавеза да воде рачуна о правди - немају петљу да се баве овим проблемима - каже Параћина.

Јовица Јокић, предсједник ОБО Лопаре, рекао је да подаци са којима располажу говоре да је за ратне злочине са овог подручја осумњичено више од стотину људи. Међу њима су, навео је, ратни начелници општине, полиције, команданти бригада....а неки од њих су већ оптужени. Он је истакао да "људи који тамо живе муслиманима из Кораја ништа нису учинили".

- Подижући оптужнице Тужилаштво у Тузли плаши ове људе. Циљ је да се оптуже борци у нашој, потом у Бијељини, а онда и у осталим општинама Српске како би се она на крају приказала као геноцидна творевина. Влада Српске мора повести рачуна о овим људима и мора им се платити одбрана - изричит је Јокић.

Зоран Преодојевић, члан Предсједништва из Приједора, оцијенио је да су Срби и Република Српска "сами криви за све ово што нам се дешава, јер нисмо радили довољно на томе да се сазна истина о злочинима над српским народом".

- Ми смо криви што Насер Орић није добио већу казну, јер наши људи, наводно, нису имали довољно новца да свједоче у Хагу. Ово је питање од националног интереса, а не лична и појединачна ствар - нагласио је Преодојевић.

Присутнима се обратио и **Пантелија Ђургуз**, предсједник БОРС-а, који је истакао да се на овим питањима већ ради и да није истина да није учињено баш ништа.

- Ради се, али још нема правог ефекта. БОРС највише ради на овом питању у Републици Српској, а писали смо дописе властима и разговарали са њеним представницима, обилазили затворенике... Међутим, тражимо да се ради тимски, да се у овај посао укључе институције, јер само тако се може постићи прави ефекат - нагласио је предсједник БОРС-а.

Т. М. - Г. К.

ЛОПАРЕ

ХАЈКА НА СВЕ БОРЦЕ

Бивши припадници Војске Републике Српске (ВРС) из Лопара тврде да немају никакве везе са наводима кантоналног тужилаштва у Тузли за злочине на подручју села Корај и тврде да то могу доказати на сваком суду, али да немају повјерење у кантонални суд

Мада звучи сулудо-ипак се догодило. Јер је у питању Тужилаштво БиХ са једне, и српски борци са друге стране. Прича, вазда иста. Кантонално тужилаштво Тузла покренуло је истрагу против 81 лица са подручја општине Лопаре због сумње да су наводно починили ратне злочине против човјечности - позиви за саслушање послати су за 11 припадника ВРС из Пушковца и Милина Села, општина Лопаре.

Њих кантонално тужилаштво доводи у везу са ратним злочином против човјечности на подручју бошњачког села Корај 1992. године. Они су 23. марта отишли у Тужилаштво Тузланског кантона, а у истражном поступку, у присуству адвоката Миодрaга Стојановића, сви су упознати о кривичним дјелима која им се стављају на терет.

Сви су одбили да одговарају на питања тужиоца, који их терети за убиства, насилно исељавање и насилно присвајање туђе имовине на подручју села Корај. Нико од осумњичених није давао исказ нити се изјашњавао на наводе и питања тужилаштва.

"Одазвали смо се позиву, али нам није јасно зашто су нас позвали. Нико од ових 11 људи нема никакве везе са наводима тузланског тужилаштва за догађаје у Корају. Нико није дао никакав исказ. Једноставно смо ћутали" - рекао је Срни један од осумњичених, који желио да остане анониман.

Он је изјавио да су "наводи тужиоца неозбиљни и нетачни и да је истражни поступак покренут без доказа против становника који живе у селима око Кораја". "Уколико тузланско Тужилаштво подигне оптужницу против ових људи, свима треба да буде јасно да се ради о политичком и монтираном процесу мотивисаном на националној основи" - каже Срнин извор.

Сви осумњичени истичу да су невини и да то могу доказати пред било којим судом, али изражавају сумњу у објектност тузланског Тужилаштва.

Начелник општине Лопаре Радо Савић истиче у овом случају управо (не)надлежност тог тужилаштва.

"Ако постоји сумња да су ови људи починили некакво кривично дјело на подручју Кораја, који се налази у РС, онда су за овај случај надлежни окружно тужилаштво и судови у Бијељини" - каже Савић.

Он је додао да овим људима треба пружити и финансијску и моралну подршку да докажу своју невиност. "Очекујемо да Влада РС заузме став и предузме конкретне мјере у овом случају" - истиче Савић.

Борачка организација РС, Регионални одбор Бијељина, закључио је да Влада РС мора да заштити бивше борце ВРС општине Лопаре "од прогона, истрага и подизања оптужница из Федерације БиХ, када постоји тужилаштво и правосудни органи РС".

"На састанку је закључено да је неопходно формирати тужилаштво РС како би се процесуирали ратни злочини почињени на простору РС", рекао је председник Регионалног одбора БОРС-а Бијељина Љубиша Лазић.

Председник Борчке организације општине Лопаре Јовица Јокић сматра да је ријеч о "хајци на Србе која неће утврдити истину".

ПРИМЈЕРИ ПАЖЊЕ И РАЗУМИЈЕВАЊА

**ЗАХВАЛНИЦА
"ВОДОВОДУ"**

Пантелија Ђургуз, председник Борачке организације Републике Српске, и Горан Рогић, председник Председништва борачке организације Града Бања Лука, посјетили су 11. марта "Водовод" а.д. Бања Лука и том приликом директору предузећа Милану Мазалици уручили захвалницу борачке организације. Она је резултат помоћи и разумијевања које "Водовод" пружа борачким категоријама Града Бања Лука.

Додјељујући признање, председник БОРС-а Пантелија Ђургуз рекао је да је оно резултат дугогодишње сарадње, али и захвалности за помоћ и разумијевање које је "Водовод" исказао у ситуацијама када су та помоћ и разумијевање били потребни српским борцима и њиховим породицама.

- Ово предузеће је породицама наших бораца и борцима помогло кад год је било у прилици. И зато смо им нарочито захвални, и зато смо им додјелили нашу захвалницу. Она је нека врста милоште коју дајемо онима који цијене нашу борбу и имају разумијевање за борачке проблеме. Кад год смо имали проблем са прикључцима воде на новоизграђене објекте за породице погинулих и инвалиде, они су их успјешно и брзо рјешавали. Такође, омгућавали су нашим инвалидима, породицама погинулих и незапосленим борцима да дугове према "Водоводу" измирују у ратама. Захвалница је најмање, али и највише што смо могли заузврат учинити - рекао је додјељујући признање председник Ђургуз.

Милан Мазалица је захвалио на додјељеном признању истичући чињеницу да му је драго што је његов рад и рад његових сарадника од стране Борачке организације препознат као позитиван и успјешан.

- Понекад се јављају процедурални проблеми у рјешавању проблема са водом за породице погинулих бораца и ратних војних инвалида, на примјер приликом смањења цијене за прикључак воде или плаћању дуга на рате. Али настојимо све ријешити. Драго нам је што можемо помоћи у рјешавању проблема борачких категорија, а драго нам је и да се наш рад прати, а ево и признаје - рекао је Мазалица.

Састанак је био прилика да се руководства Борачке организације и "Водовода", упознају и са осталим проблемима на које данас наилазе борци и њихове породице. Договорен је и наставак сарадње, а Борачка организација је обећала да ће радницима "Водовода", бившим борцима помоћи да остваре своја права.

Т. М.

РАДЕ РИСТОВИЋ, МИНИСТАР РАДА И БОРАЧКО - ИНВАЛИДСКЕ ЗАШТИТЕ РЕПУБЛИКЕ СРСПЕКЕ

ПОСАО ЗА ДВИЈЕ ХИЉАДЕ ДЕМОБИЛИСАНИХ БОРАЦА

РАДЕ РИСТОВИЋ

Министарство је протеклих година много радило на збрињавању ратних војних инвалида и породица погинулих бораца. Као велико неријешено питање стоји запошљавање демобилисаних бораца који су премлади за пензију. Како Министарство може њима помоћи?

РИСТОВИЋ: У надлежности овог министарства, па ни било којег другог, није директно запошљавање радника. Али, свакако да разумијем проблематику демобилисаних бораца, јер се већина њих који немају стални посао налази у незавидном положају. Имају породице које треба хранити, а до посла је тешко доћи. Влада, заједно са Заводом за запошљавање ради на стимулисању запошљавања управо борачке популације. Још увијек је актуелан пројекат запошљавања лица из борачке популације, посебно оних у чијим породицама нико није запослен. Влада је за ове намјене обезбиједила пет милиона марака, а план је да се запосли око двије хиљаде људи. Такође, актуелан је програм СЕСП, којим се стимулише запошљавање лица старијих од 40 година, што је углавном баш борачка популација. Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалида расписао је оглас за стимулативна средства за нове идеје за запошљавање инвалида.

Програм стамбеног збрињавања 4.195 породица погинулих бораца и ратних војних инвалида не смије бити доведен у питање, а динамика ће зависити једино од прилива средстава, каже Раде Ристовић, министар рада и борачко - инвалидске заштите подсјећајући да се за неповратна средства определијело 2.527, а за стамбене јединице 1.665 корисника. Према министровим ријечима, постоје и допунске листе, али прво се мора ријешити питање ових постојећих, које Влада РС планира да збрине до 2010. године.

Борачка организација РС захтијева ревизију категоризације бораца и ратних војних инвалида јер су, како тврде, пензију добили многи који то не заслужују. Како ће Министарство одговорити на тај захтјев?

РИСТОВИЋ: Дали смо могућност невладиним организацијама од посебног интереса, Борачкој организацији РС и Републичкој организацији породица погинулих и заробљених бораца и несталих цивила да се максимално укључе и имају увид у увјерења о околностима страдања бораца у току Одбрамбено-отаџбинског рата. Ми не бјesimo од те одговорности, зато овлаштени службеници свакодневно прегледају војну документацију и уколико уоче било коју нелогичност, покрећу поступак ревизије. Има случајева кориштења права мимо закона, што наравно одмах санкционишемо вођењем поступка до укидања инвалидности, али број оних који су мимо закона остварили право ипак није велики. Без резерве ћемо таквим људима одузети право на инвалиднину, јер није правично и није морално да исто право остварују и они који имају и они који немају праву документацију. Проблем је тамо гдје је документација уредна, али лажна. Поступак доказивања лажне документације траје дужи, али спремни смо да се ухватимо у коштак и с овим проблемом.

Статистика говори да је од почетка године без посла остало више од три хиљаде људи. Може ли Министарство рада у години економске кризе учинити више на стимулисању запошљавања?

РИСТОВИЋ: Низом стимулативних мјера Влада РС олакшава послодавцима пословање, али и скраћује пут до отварања нових предузећа. Отворен је нови погон у Рафинерији нафте у Броду, с власником "Свислајона" у Требињу постигнут је

договор око Фабрике алата, гради се и инфраструктура у РС, у чему ће бити ангажовани бројни радници, различитих професија. Влада купује нека предузећа, јер има визију како обновити производњу у новим капацитетима. И поред несумњиво тешке године која нам свима долази, Влада ће знати да се носи с проблемима. Не треба очекивати чаробни штап, јер није и неће бити лако превладати економску кризу која потреса цијели свијет.

Проблем с којим се радници суочавају од почетка године јесте тај што многи послодавци не уплаћују доприносе за здравствено и пензионо осигурање. Како заштити раднике у тим случајевима?

РИСТОВИЋ: Много је поштених послодаваца који желе добро својим радницима и знају шта за њих значи пријава на осигурање. С друге стране, то је законска обавеза и нема опроста за оне који крше закон. Закон о раду даје велика овлаштења инспекторима рада, чак и затварање фирме уколико се послодавац оглуши на упозорење инспекције. Планирам сусрет с руководством Управе за инспекцијске послове и главним републичким инспектором рада, како би сагледали проблеме на терену.

Незапослени, а не желе посао?

РИСТОВИЋ: Крајем фебруара на евиденцији Завода за запошљавање Републике Српске налазило се 136.624 незапослена лица. Завод већ води посебну евиденцију за оне који су на бироима само због здравственог осигурања, или неких олакшица друге врсте, тако да поменута цифра није стварна понуда радне снаге. Многи из само њима знаних разлога одбијају посао у својој струци, али, такви се бришу с евиденције.

Пренесено из листа "ФОКУС"

Десет година од бомбардовања СР Југославије

„НЕМИЛОСРДНИ ЂАВО“ ЈОШ УВИЈЕК УБИЈА

Тачно у подне 24. марта, широм Србије огласиле су се сирене у знак сјећања на жртве НАТО бомбардовања које је почело на овај дан прије десет година. Акција лицемјерног кодног назива „Милосрдни анђео“ у којој су учествовали војници 19 чланица сјеверноатлантског војног савеза убила је за 78 дана 3.500 људи! Међу 2.500 страдалих цивила било је 89 дјеце а рањено је 12.500 грађана тадашње СРЈ. О броју умрлих од малигних обољења изазваних закашњелим дејством бомби са осиромашеним уранијумом нема прецизних података, а посљедице се осјећају и данас

БЕОГРАД: 78 ДАНА ПАКЛА

Био је то нонсенс. Преседан какав се не памти. Непоновљиво лицемјерје. Злочин над злочинима. Био је то сумрак људске савјести. помрачење ума. Био је то нагон, животињски нагон. Демонстрација силе и пакости, људског смрада и неурачунљивости. У режији Америке-целата свјетског поретка. Извођачи радова на терену били су бомбардери НАТО пакта. Први пут у 50 година колико постоји, НАТО је кренуо у рат против земље која није угрожавала ниједну чланицу ове алијансе и која је била чланица Уједињених нација. Уз то, Југославија је нападнута без сагласности Савјета безбједности УН.

Наредбу за покретање ваздушних

напада против Југославије издао је тадашњи генерални секретар НАТО-а Хавијер Солана. Одлуку је донио 23. марта 1999. године и објелоданио је истог дана посредством медија.

Око 20 часова наредног дана, ударима крстарећих ракета по војним и цивилним циљевима широм Србије и Црне Горе, почело је бомбардовање једне суверене државе што је правдано жељом да се спријечи „хуманитарна катастрофа“ на Косову и Метохији, док је непосредни повод за овај срамотни напад био наводни масакр над албанским цивилима у мјесту Рачак. Напади НАТО снага услједили су након неуспјешних преговора о рјешењу кризе на Космету у

ТУЖБЕ

Због напада 1999. године Србија је тужила осам чланица НАТО-а Међународном суду правде, али је ова правосудна институција 2004. године одбила тужбу, уз образложење да дотични суд није надлежан за спор, јер СРЈ у вријеме бомбардовања није била чланица Уједињених нација. Исти суд је само неколико година касније прихватио тужбе БиХ и Хрватске против Србије за геноцид не узимајући у обзир аргумент Београда да СРЈ није била чланица УН-а у вријеме подношења тужби.

БРОЈКЕ

У 2.300 ваздушних удара срушено је 148 стамбених објеката, 62 моста, оштећено 300 школа, болница и државних институција, те 176 споменика културе. Између осталог, бомбардоване су двије рафинерије нафте са тешким еколошким посљедицама. Стручњаци су процијенили да је директна штета од бомбардовања износила око 30 милијарди долара. НАТО алијанса је у рату против Југославије употребила и забрањено наоружање и „просула“ 36.000 касетних бомби и 15 тона муниције са радиоактивним састојцима којима су „милосрдници“ гађали 112 локација.

Рамбуеу и Паризу.

„Интервенција“ НАТО-а окончана је потписивањем Војно – техничког споразума о повлачењу југословенских снага безбједности са Космета, а Скупштина Југославије је 24. јуна укинула ратно стање...

Десет година послје, Србија још вида ране злочина из „милосрђа“ чија је највећа тековина, што је од самог почетка било јасно да ће се десити, прошлогодишње једнострано проглашење независности Косова. Под притиском и покровитељством Америке.

Влада Србије је годишњицу први пут обиљежила посебном сједницом. Минутом ћутања одата је пошта настрадалима,

а Влада је одлучила да у Београду буде подигнут меморијални центар посвећен жртвама бомбардовања.

Премијер Србије Мирко Цветковић оцијенио је да је ваздушни напад на Савезну Републику Југославију 24. марта 1999. године био незаконит чин који је могао да се избјегне.

- Да ли је могло да се избјегне бомбардовање? Одговор знамо. Само разумом може да се побиједи зло - рекао је Цветковић на отвореној седници Владе Србије.

- Бомбардовање је изазвало дугорочне штетне посљедице по Србију и регион. Због будућности наше дјеце не смијемо да дозволимо да се то понови - казао је Цветковић и подсетио да бомбардовање СРЈ није рјешило проблеме на Косову и Метохији и обезбиједило поштовање људских права, већ је довело до етничког чишћења и нових проблема. Он је истакао да невине жртве бомбардовања подсећају да Србија има обавезу да се одговорно и цивилизовано бори за своје интересе, и да је зато опредјељена за говор разума и правде, а не говор оружја. Србија се, истакао је Цветковић, определила за рјешавање проблема мирним и

демократским средствима и никада неће признати независност Косова.

Замјеник премијера и министар полиције Ивица Дачић је рекао да од НАТО бомбардовања СРЈ треба цијели свијет да извуче поуке. Оно је спроведено

без дозволе УН, а његова посљедица било проглашење независности Косова и трајно урушавање здравља људи, због коришћења осиромашеног уранијума и уништавање објеката.

- Шта год да је био узрок, та акција није могла да буде спроведена у демократском, цивилизованом свијету. То је био злочин над нашим народом - рекао је Дачић и додао да држава први пут организује обиљежавање годишњице почетка бомбардовања. Дачић је казао да су на исти начин како је спроведена акција ваздушних напада на Србију, неке земље признале независност Косова кршећи принципе међународног права. Он је навео да се бомбардовање никада не смије заборавити, али и да не смије никада да се понови.

Предсједник Србије Борис Тадић је нагласио да је 24. март прилика да се извуку поуке како српска политика више никада земљу и њене грађане на би увукла у коридоре опасности. Тадић је изјавио у Њујорку да је овај дан прилика да се сјетимо свих жртва и истовремено

ЦЕНТРАЛНИ САВЈЕТ СРБА У ЊЕМАЧКОЈ

Централни Савјет Срба у Њемачкој објавио је на својој интернет страници да су новинари Првог програма Њемачке телевизије само двије године касније понудили јавности једну посве другу позадину напада на СР Југославију. У телевизијској репортажи под називом „Све је почело са једном лажи“ они су дали нову дефиницију „хуманитарне катастрофе“ и „масакра“ и доказали њихову инструментализацију за почетак рата.

Десет година након интервенције НАТО, како стоји, међу стручњацима не постоји више никаква сумња да се радило о агресији на једну суверену земљу у којој су прекршене све конвенције међународног права као што су Повеља УН -а, Статут и устави НАТО-а, Међународна конвенција о вођењу ратних операција и заштити цивилног становништва, бројне међународне конвенције о заштити културно-историјског и културног наслеђа, Општа декларација о људским правима, Европска конвенција о људским правима и Међународна конвенција о правима дјетета. Став 6. Конвенције о правима дјетета гарантује право дјетета на живот. Употреба недозвољених касетних бомби и бомби са осиромашеним уранијумом угрожава и данас животе становништва Србије. У Србији још увијек има више од 2.500 комада неексплодираних касетних муниција у 156 општина, у којима живи 162.000 становника. Према резултатима истраживања НВО Норвешка народна помоћ, на територији Србије има 105 зона у којима је НАТО авијација дејствовала са више од 37.000 комада касетне муниције. У истраживању се наводи да ће, уколико се настави садашњи темпо чичћења, за санацију терена бити потребно до 23 године. Тек недавна истраживања италијанских стручњака доказали су упадљив пораст обољења од рака у бомбардованим подручјима за чак 40% и несразмјеран пораст у броју беба рођених са дефектима.

извучемо поуке и поставимо темеље мировне политике. Према његовим ријечима, наша је обавеза да се сјетимо трагедије коју смо доживјели и подсетимо свијет да је Србија била бомбардована без одобрења Уједињених нација, најважније институције свијета.

- Сви они који би на данашњи дан били у искушењу да манипулишу осјећањима грађана, праве лошу ствар. Данас је дан када би требало поставити темеље мировне политике, засноване на одбрани легитимних националних и државних интереса и, изнад свега, интереса самих грађана, а то је увијек политика мира и избегавања рата - објаснио је Тадић. Он је подсетио да је ово дан када сви треба да се сјете да је Србија била бомбардована и да су њени грађани губили животе, имовину и културно-историјске споменике због чина за који одобрење нису дале Уједињене нације. Према његовим ријечима, обавеза државе је да увијек обнови сјећање на жртве бомбардовања које је трајало 78 дана.

Министар рада и социјалне политике Расим Љајић оцијенио је да је НАТО бомбардовање пораз међународне заједнице и међународног права, и да нема оправдања за тај чин.

МИЛИЦА

“Колатерална штета”, очигледно, била је и трогодишња Милица Ракић из Батајнице, која је погинула у свом дому од гелера 18. априла 1999. године.

- Милица је једно од осамдесеторо дјеце погинуле у трагедији која једнострано је 1999. године задесила наш народ. Они су то назвали „колатерална штета“. Била је невина жртва бомбардовања и њене три године живота тешко је опростити нити се то може заборавити. Милица је симбол страдања људи који су у Србији патили 78 дана. Десет година касније надали смо се да ће неко положити рачун за све што се десило. Погибија Милице и многих других тражи бар извињење - рекла је Радмила Хрустановић, помоћник градоначелника Београда, која је поводом десетогодишњице погубије мале Милице положила цвијеће на њен гроб.

У нападима НАТО-а највише људи је погинуло у путничком возу на мосту у Грделичкој клисури, згради Радио - телевизије Србије у Београду, Сурдулици, путничком аутобусу у мјесту Лужани наомак Ниша, ударима касетним бомбама на Ниш и на концу, НАТО је ударио по колони албанских избјеглица

крај Призрена 14. маја. Највише медијске пажње изазвало је бомбардовање кинеске амбасале у којем су погинула три кинеска службеника. Догађај је створио велику дипломатску напетост између влада двију земаља, а ову наводну грешку НАТО је правдао застрајелим мапама.

Интервенција НАТО-а остаће запамћена и по снажној пропагандној кампањи, а портпарол Алијансе Џејми Шеј по гомили изречених глупости, параноје и лажи. НАТО је, наиме, тврдио да се нападају само војни циљеви а цивилне жртве су назване „колатералном штетом“, што је изазвало велико негодовање чак и у земљама које су учествовале у агресији на СРЈ. У Њемачкој је овај појам проглашен за „не - ријеч“ године!

На Космету је након НАТО напада уведен међународни протекторат, чије су привремене институције 17. фебруара 2008. године прогласиле независност ове српске покрајине.

Злочин НАТО бомбардовања није престао ни данас, јер од посљедица коришћења осиромашеног уранијума повећан је број карциномних обољења. НАТО жртве у Србији умиру и данас.

Припремила: Г. К.

ТАКО ЈЕ РАДИО И ХИТЛЕР: БЕОГРАД ПОСЛИЈЕ НАТО БОМБАРДОВАЊА

ЗАХВАЛНИ ТАЧИ

За премијера Косова Хашима Тачија бомбардовање СРЈ представља “велики историјски догађај за Косово”. Он се захвалио земљама “које су подржале пут Косова ка независности”.

- Успјешан завршетак кампање НАТО-а отворио је ново поглавље у новијој историји Косова. Поглавље слободe и изградње праве демократије”. Народ Косова увијек ће бити захваљан западним земљама, САД, Европској унији и другим земљама чланицама НАТО-а за подршку праведној борби за слободу и независност Косова. Те земље и данас у оквиру војне мисије КФОР-а настављају да доприносе изградњи безбједности на Косову - рекао је Тачи који је оцијенио да је “Косово ушло у другу годину независности, уз политичко јединство, безбједност, мир и међуетничку толеранцију, уз добре односе са сусједима и озбиљно ангажовање да се испуне сви критеријуми за учлањење у све евроатланске механизме и да постане дио свих међународних структура”.

ПОВОД

У пресуди Хашког трибунала за ратно злочин на Космету против петорице највиших српских полицијских, војних и државних званичника, догађај у Рачку због “нејасноћа” у овом случају, није ни обухваћен. Подсетимо да су у јануару 1999. године лешеви 45 албанских терориста, под утицајем тадашњег шефа мисије ОЕБС-а на Космету Вилијама Вокера проглашени цивилима.

СИЈЕКОВАЦ КОД БОСАНСКОГ БРОДА

ПРВИ ОРГАНИЗОВАНИ МАСОВНИ ЗЛОЧИН У БИХ

МИНУТА ТУТАЊА ЗА СРПСКЕ МУЧЕНИКЕ

У Сијековцу, у ткзв. Тракторској улици 26. марта 1992. године припадници ХОС-а и Интервентног вода из Сијековца састављеног од страначке паравојске СДА, Патриотске лиге и ХДЗ-а из општине Босански Брод починили су први организовани масовни злочин над Србима. Овом злочину претходила је агресија регуларне Хрватске војске на БиХ 3. марта 1992. године када су хрватске снаге организовано, под пуном ратном спремом, и са борбеним оруђима прешле из Славонског у Босански Брод

Село Сијековац крај Босанског Брода постало је синоним страдања и првог организованог злочина на подручју БиХ. Тај злочин догодио се 26. марта у ткзв. Тракторској улици када су припадници паравојних босанских снага и регуларне Хрватске војске убили девет чланова породица Зечевић, Милошевић, Седлић, Тривић и Радановић. Тог дана убијени су пред својим кућама старац Јово Зечевић (1920) и његови синови Васо (1958), Милан (1950) и Петар (1953).

Истог дана, убијени су Лука Милошевић (1943) и његови синови Жељко (1968) и Драган (1974). Исти злочинци убили су и Новака Седлића (1931), Срету Тривића (1927) и Марка Радановића (1955).

Терор у Сијековцу и бродској општини је наставаљен све до октобра исте године, када је ликвидирано укупно 229 цивила и 25 заробљених регрута ЈНА. Бродска Посавина у тих седам мјесеци терора хрватских и муслиманских снага постала је право српско страшиште и силовалиште јер је у поменутом периоду силовано више стотина жена и дјевојака а многе су одвођене на ватрену линију гдје су се над њима иживљавали припадници ХВ и ХВО-а. За поменуте злочине никада нико није одговарао иако је МУП Републике Српске на вријеме поднио извјештаје

ДЕЛЕГАЦИЈА БО БРОД ПОЛОЖИЛА ВИЈЕНАЦ НА СПОМЕН-ПЛОЧУ СИЈЕКОВАЧКИМ ЖРТВАМА

ЦРКВА ОГЊЕНЕ МАРИЈЕ У СИЈЕКОВЦУ

против свих евидентираних починиоца злочинаца са уредно припремљеним доказима и изјавама свједока.

Сваке године испред цркве Огњене Марије, која је саграђена као споменик на страдање невиних Сијековчана, чланови породица убијених, мјештани, невладине организације и припадници институција Републике Српске полагају вијенце и запале свијеће. Овај догађај уврштен је у календар годишњица које обиљежава Влада Републике Српске посредством Одбора за његовање традиције ослободилачких ратова.

Говорећи о догађајима у

Сијековцу 1992. године Станислав Чађо, министар унутрашњих послова Републике Српске и в.д. министра рада и борачко - инвалидске заштите изразио је наду да ће починиоци злочина бити приведени правди и кажњени за овај масакр послје којег су настали прогони и злочини Срба и припадника ЈНА на Купресу, у Добровољачкој улици у Сарајеву, на Брчанској мали у Тузли, у Пофалићима и тако даље.

Према његовим ријечима, Хрватска и њена регуларна војска злочином над Србима у Сијековцу извршили су агресију на БиХ и прије почетка рата.

- У два дана, злочинци су показали своју силу над невиним цивилима овог села, страдали су на кућном прагу од оних за које су мислили да су им пријатељи. Оно што је још трагичније је да је у то вријеме БиХ није било званично рата. Ни тада ни до дана данашњег, иако су бројни докази прикупљени и знају се њихова имена, нико од виновника злочина није одговарао - истакао је Чађо.

Он је нагласио да кривично дјело ратног злочина не застаријева и да искрено вјерује да ће српске жртве имати равноправан третман, да ће злочинци бити кажњени, а злочин расвијетлити.

Ове године, поводом страдања Сијековчана, у дворани СШЦ "Никола Тесла" одржана је јавна трибина и приказан филм "Зовем се Саша". Филм је инспирисан страдањем породица Зечевић и Милошевић и на одређен начин је реминисценција и реконструкција овог масакра који је дуго скриван од јавности, а који је био и јесте рубикон послје којег је и БиХ потонула у рат и злочине. Филм је урађен у продукцији Борачке организације Републике Срп-

ске и Удружења ратних заробљеника - логораша општине Босански Брод.

На поменутој трибини, који је организовао Центар за истраживање ратних злочина учествовали су и Славко Лисица, командант оперативне групе која је ослободила Брод, као и Исмет Ђухерић, командант бригаде "Меша Селимовић" која се борила и рат завршила у редовима ВРС а била је саствљена од муслимана из бродске посавине. Поред њих, учешће у трибини узели су Пантелија Ђургуз, председник БОРС, Ане Михајлов, Удружења ратних заробљеника - логораша општине Босански Брод, Симо Тушевљак, координатор тима за истраживање злочина МУП-а РС, Марко Грабовац, у име породица несталих и заробљених са подручја Брода, Бранислав Дукић, председник Савеза логораша РС и Станислав Чађо.

Испред организатора на трибини је говорио Јанко Велимировић, начелник Одјељења за ратне злочине овог центра који је хронолошки документовао историју злочина почињених у Посавини током последњег рата.

АНТЕ ПРКАЧИН И НИЈАЗ ЧАУШЕВИЋ: НАЈОДГОВОРНИЈИ ЗА ЗЛОЧИН У СИЈЕКОВЦУ

СА ТРИБИНЕ О ЗЛОЧИНУ У СИЈЕКОВЦУ

ПАНТЕЛИЈА ЂУРГУЗ, ПРЕДСЈЕДНИК СКУПШТИНЕ БОРС

Почетак агресије и свих ЗЛОЧИНА

Сијековац је био модел како извршити агресију и како започети рат у Босни и Херцеговини. И модел како сву кривицу касније пребацили на Србе. Потврдили су то касније злочини у Купресу, Добровољачкој, на Брчанској малти у Тузли. А ми смо о свему ћутали и пустили да у свијет оде другачија слика на којој се сад прави службена истина, а у тој службеној истини, као што годинама понављају хрватски и не само хрватски званичници, као недавно Драган Човић у Дервенти, нема злочина хрватске и муслиманске војске и паравојске. Они имају само жртве, а ми смо у тој причи крвници и целати. Тако не ваља, то није истина и то се једном мора зауставити.

Као и претходних неколико година и ове године се готово церемонијално окупљамо у Сијековцу на један дан, заправо на неколико сати. Испричамо понешто једни другима и готово без емоција, заправо са све мање емоција одлазимо свако за својим пословима као да се овдје ништа специфично није догодило или бар толико специфично да би то 17 година после имало неку важност и тежину. И ту је наш проблем. И проблем свих наших генерација. Проблем нашег менталитета у који као да је уграђен механизам заборављања и опраштања. Довољно је сјетити се Јасеноваца и све постаје јасно.

А не би требало тако, јер оно што се 26. марта догодило у Сијековцу, а био је то први организовани масовни злочин на подручју Босне и Херцеговине и први чин агресије једне суверене државе на другу суверену државу. Био је то пробни камен не само за босанскохерцеговачку јавност и естаблишмент, већ и за европску заједницу и првенствено традиционалне савезнике Хрватске. Не само у овом посљедњем рату.

Био је то, господо, увод и повод за рат. Сви смо то знали и тада и сада. Знао је то и међународни трибунал у Хагу чија улога у нашој крвавој ратној драми, и посебно њеном расплету, није ни мала ни безначајна. Зато је тај предмет склоњен у хашке ладице док се не заврши посао, а онда је запакован враћен Суду БиХ за ратне злочине гдје, такође, стоји нераспакован. Као што су нераспаковани и бројни докази. И то подједнако они који се односе на сам Сијековац и убиство породица Зечевић, Милошевић, Седлић, Тривић и Радановић, као и они који скривају истину о бројним силовањима на подручју Брода, Оцака, Дервенте и цијеле Посавине.

Упркос томе што многе силоване жене нису тај злочин пријавиле сасвим је извјесно да је управо на подручју Посавине од марта до октобра 1992. године силовано највише жена током посљедњег рата. Чак више него у Сарајеву или Коњицу и Брадини. И зато се о томе ћути. Као

што се ћути и о четири аутобуса ромске дјеце чије кости, заправо дио костију, је откопан прије неколико година, запакован и смјештен у Високом гдје је извршена ДНК анализа и гдје се покушавало манипулисати утврђеним идентитетом. То су све докази, али нежељени докази. Јер кад се тај предмет распакује настаће проблеми. Објективни проблеми, пошто је злочин у Сијековцу био домино ефекат. Био је то позив на обрачун са Србима, био је то примјер шта и како треба чинити. Сијековац је показао како се ефикасно и корисно употребљавају паравојне и војне формације и како се брзо етнички чисти одређена територија. И како се у све то, а посебно у злочин, увлачи и домаће становништво, комшија против комшије, радни колега против радног колеге, школски другар против школског другара. Убрзо након Сијековца, само неколико дана после, догодили су се Малован и Купрес.

По истом сценарију. И до дана данашњег за те злочине нико није одговарао. Није чак ни позван у суд. Затим је злочин поновљен у Добровољачкој, Пофалићима, на Брчанској малти у Тузли. Све су то масовни злочини. И све су то злочини против Срба који до тада ни једном нису узвратили. А таква реакција се, очигледно, очекивала. Она је била планирана, јер сви знамо шта се касније десило и како је реаговала међународна заједница, заправо такозвана међународна заједница јер сада сви знамо ко и како функционише под тим називом и окриљем. Имамо тај

филм свакодневно, и бојим се да ћемо га тек имати, јер изузев приче по новинама уистину ништа институционално не чинимо.

Због тога СИПА може да хапси и приводи ових дана Србе по Лопарама или било гдје другдје, могу њезини паралелни органи на челу са Драганом Лукачом да монтирају кривичне пријаве како им воља и против кога им падне на памет укључујући и премијера Српске, а не бих рекао да и ту нема туђих прста, да и ту нема налога и поруџбина са стране.

Знамо добро ко је Драган Лукач и кога је поставио на то мјесто. И ко га сада штити. А знамо и по ком принципу ради Суд БиХ. Зар је тешко сјести направити анализу рада тог суда, зар је тешко побројити оптужене људе именом и порезименом, који су касније осуђени. И видјети ко је суђен и зашто, а ко је ослобођен и зашто. И видјети колико је ко добио година затвора. Зар је проблем установити зашто тако брзо и ефикасно иду процеси против Срба, а тако споро, унедоглед, док не умру или се на неки други начин не ријеше свјedoци злочина - одуговлаче се процеси против осталих, посебно Бошњака. Жели ли се на тај начин створити представа како су у претходном рату само Срби чинили злочине и како други имају ексклузивно право жртве? И докле ће се на том лажном праву жртве градити читав политички и уставни концепт?

И још само неколико ријечи о другом нашем забору и гријеху. То је однос према породицама убијених и уопште према страдалницима и учесницима рата. И данас пролазимо крај рушевина у Сијековцу. И не само Сијековцу. Гдје је та наша некадашња солидарност? Гдје је наша душевност? Уништио нас је и поништио овај сурови глобализам. Створио нам је условне рефлексе, као да нисмо стари провјерени европски слободарски народ, као да смо скоројевићи пристали и спремни на све укључујући и измишљене нације, језике, религије, државе. И да се зна - ако испустимо Сијековац, ако не истрајемо на том злочину и агресији који су одредили карактер рата у БиХ и чијим брисањем и гурањем у страну покушава да се направи нова лажлива историја - онда смо губитници, и онда се немамо чему добром надати.

СА ТРИБИНЕ О ЗЛОЧИНУ У СИЈЕКОВЦУ

АНЕ МИХАЈЛОВ, ПРЕДСЈЕДНИК УДРУЖЕЊА РАТНИХ ЗАРОБЉЕНИКА-ЛОГОРАША БОСАНСКИ БРОД

ЗНАМО ИМЕНА УБИЦА, СИЛЕЦИЈА И БАТИНАША

Србима у Босанском Броду и БиХ послата је порука да су непожељни и да ће проћи као они у Сијековцу, ако се не одселе са својих вјековних огњишта. Да је било тако потврђује и одговор на питање зашто хрватско - муслимански бојовници нису тада напали с. Винска или с. Збориште, гдје су биле јединице тадашње ЈНА и тако доказали мит о свом "национално предодређеном херојству", него су напали незаштићене цивиле и нејач, као што су радили и за вријеме Другог Свјетског рата. Да су само обични кокошари и кукавице, показали су касније у биткама против Војске РС, гдје су потучени до ногу и спасили се само захваљујући брзини и близини "лијепе њихове".

Значајно је рећи да се идеја о ликвидирању и затварању Срба у Босанском Броду у овом рату почела реализовати од тог 26.03.1992. године. Сви грађани српске националности, који су затечени на територији општине Босански Брод, која је била под контролом муслиманско-хрватских војних и паравојних снага, били су малтретирани, затварани и убијани или у својим кућама и становима или

су одвођени у логоре и тамо мучени, премлаћивани, силовани, клани, стријељани...

До 06. Октобра 1992. године, Брод је био град-логор. Одобрење за формирање логора за србе у Броду и Посавини дао је пуковник Хрватске војске Винко Штефанек, командант Оперативне Групе „Источна Посавина“, који је у нападу на Брод и Посавину повео бригаде ХВО-а од 101 до 108, 11. Ријечку бригаду, 131, 139, 157. бригаду ХВ, 37. понт. инж. бригаду ХВ, 106, 123 и 127 ТГ ХВ, те 120 и 124 БГ војске РХ.

У граду је било формирано десет логора од којих су неки били сталног, а неки привременог карактера. Сталног карактера су били логори:

Средњошколски центар „Фриц Павлик“ чији је командант био Анто Голубовић;

Стадион ФК "Полет" у коме су била два логора: женски логор, којим је управљала Индира Врбањац, и мушки логор чији је командант био Младен Курдија, а његови замјеници Лепан Драго и Баришић Жељко (сада генерал у Хрватској);

Логор старе зграде милиције у

Босанском Броду, чији су команданти наизмјенично били Лепан Тадија и Јозић Лука, а њихов замјеник Перо Одобашић;

Складиште Робне куће "Београд" у Тулеку, чији је командант био Гарић Горан, а замјеници Перо Рашић и Перо Чворак;

Логори у Чарапани, ГИК-у и Крдији су били привременог карактера, кориштени су за смјештај српских логораша из Дервенте и Оџака. Ти логори су били под командом Анте Голубовића. Логор у кајак - кану клубу, чији је командант био Миљак Зденко, углавном је кориштен за сакривање пребијених логораша и изнурених силованих логорашица од представника МКЦК.

Логори у згради "Југобанке" и СО Босански Брод су служили за појединачно довођење, премлаћивање и силовање мушкараца и жена из осталих логора у Броду или за сакривање од представника МКЦК.

Главни за све логоре у Броду је био Здравко Маринић звани Бабура. Кроз логоре у Босанском Броду је прошло преко 2.000 Срба из Брода и из околних општина: Дервента, Оџак, Модрича. Од укупно 208 убијених цивила из Босанског Брода чија се судбина зна, 190 њих је убијено у логорима. Има много грађана српске националности који су нестали и њихова судбина је још непозната, па се претпоставља да су и они убијени.

У логорима су сви мушкарци били премлаћивани, ножевима им је најчешће урезивано слово С или Ч, набијани су на колац, забадали су им ножеве у главу, ломили зубе и чупали нокте кљештима, извођени су на стрељање и клање, морали су гледати како им силују супруге, кћерке и мајке, па чак су неки од њих морали да слику своје или су и сами били силовани. Жене су, такође, биле премлаћиване, понижаване и силоване, независно од узраста и здравственог стања.

Многе од њих су организовано, и уз знање и лични одабир команданта женског логора Индири Врбањац, одвођене на прву линију гдје су се војници регуларне Хрватске војске иживљавали над њима.

Мучитељи, силоватељи и егзекутори Срба у Броду су били предратни криминалци, душевно поремећени и од друштва одбачени припадници хрватског и муслиманског народа, који су били злоупотребљени и искористени од актуелних политичара из Републике Хрватске и БиХ за остваривање њихове вјековне тежње - Босну

без Срба.

О свему овоме и много више, постоје необориви докази и изјаве очевидаца, преживјелих логораша којих у Броду има око три стотине. Само у току прошле године је 120 чланова Удружења логораша дало изјаве органима СИПА-е и МУП-а РС о почињеним злочинима над Србима, а од 1992. године сви свјedoци су дали изјаве, неки чак и по девети пут, али до сада, нажалост, још нико није одговарао за ратни злочин над Србима у Броду.

У експертизи коју је направила општина Брод још 2002. године, за ратни злочин над Србима је осумњичено 456 лица, од којих за 106 постоје очевици да су учествовала у силовањима и убиствима, а остали су осумњичени за мучења и премлаћивања логораша.

У другој половини 2008. године, Окружни суд Добој је подигао оптужнице против Индири Врбањац, Младена Курдије и Здравка Маринића и недуго затим се прогласио стварно ненадлежним (из нама непознатих разлога) и предмете послао Суду БиХ. Од тада се Суд БиХ није огласио по том питању, а по чл.27 КЗ БиХ, Суд БиХ одлучује да ли ће преузети предмет и обавијестити Тужилаштво БиХ да је предмет задржа у својој надлежност или ће ићи у поступак.

Прије више од годину дана Тужилаштво БиХ је подигло оптужницу против Блажана Кљајића за почињен ратни злочин у Броду гдје му се суди у одсуству, али позитивних помака у том случају нема.

Нијаз Чаушевић звани Медо, један од окорјелих злочинаца у Броду, који је учествовао и у сијекочком злочину, прошле године је ступио у контакт са адвокатом Душком Томићем, актуелним амбасадором дјечје амбасадe Међаши, и понудио се да свједочи о догађајима у Броду у замјену за смањење казне.

То је била добра прилика да се многи злочини у Броду расвјетле, али су новинари сазнали за ту причу и објавили његово име, након чега се он уплашио и одустао од свједочења, а наше правосудје није нашло за сходно да подигне оптужницу против њега и затражи његово изручење из Хрватске.

Јуче су Хрвати у Дервенти обиљежавали формирање 103. бригаде ХВО-а, чији су припадници починили невиђене злочине у Броду и Дервенти. Да су ти починиоци злочина осуђени, вјеровано би се неко стидио да тај дан слави и обиљежава.

За мене, и многе праве Сијекочане, несхватљиво и необјашњиво је како се могла десити ова страшна трагедија грађанима српске националности када су истребљене и нестале комплетне породице. Ни најстарији Сијекочани се не сјећају да је у тој средини било међунационалних сукоба, потакнутих од било којег народа. Владало је опште мишљење огромне већине грађана Сијекочца, све до 1. марта 1992. године, да нас нико толико не може завадити да би заратили. Међутим, тог дана се однекуд појави несрећни референдум за које није био српски народ и направише се подјеле.

Одмах послје референдума, акцијом ХДЗ-а извршен је класични пуч на нивоу власти општине. Екстреми и неке друге снаге, по угледу на дешавања у општини, учинили су исто по мјесним заједницама. Формирани су кризни штабови, некакви интервентни водови.

У то вријеме, био сам предсједник МЗ Сијекочац и нисам био позван на сатанак, којем је, како кажу, било присутно 300 људи. Када је неко од присутних питао гдје сам, један од оних који су водили сатанак рекао је да ме нема и да ме треба убити. Већ тада су многи почели напуштати тај скуп. Саопштили су присутним да су они кризни штаб те да је предсједник штаба Нијаз Чаушевић звани Медо.

Састанку је присуствовао и један број грађана српске националности, као што је то увјек било, као и велики број поштених грађана других националности, очекујући нормалне договоре и разговоре.

Од организатора и кризног штаба неки су затражили оружје а речено им је да ће га добити од зна се којих пријатеља, а одмах ће бити употребљено против, како су рекли, комуниста и Срба.

Кад сам чуо за скуп, покушао сам отићи, али су ме родбина и пријатељи који су са њега отишли увјерили да бих већ ту могао изгубити главу. Многи су већ тада осјетили истински страх. Једна група од десетак грађана је дошла код мене кући да се посавјетује као са предсједником МЗ шта да урадимо. Нисмо стигли да се договоримо, пошто су за њима дошли екстреми из кризног штаба са оружјем и растјерали их, а мени озбиљно запрјетили.

Показало се тачним оно што сам виђенијим грађанима и пријатељима тврдио то је да се ситуација неће смирити, да и ни они сами неће бити

СА ТРИБИНЕ О ЗЛОЧИНУ У СИЈЕКОВЦУ

ИСМЕТ ЂУХЕРИЋ, предсједник СО Босански Брод и бивши командант бригаде "Меша Селимовић"

ЗНА СЕ КО ЈЕ КРИВ

ПИЈЕТЕТ ЗА ЖРТВЕ СИЈЕКОВЦА: МИЛОВАН ЧЕРЕК, ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНЕ БРОД И ИСМЕТ ЂУХЕРИЋ ПОЛОЖИЛИ ВИЈЕНАЦ ИСПРЕД СПОМЕН - ПЛОЧЕ

поштеђени, да треба да се организујемо и супроставимо злу које ће нас задесити. Нису вјеровали и даље су тврдили да ће се та еуфорија смирити. А онда је дошло зло. Дошли некакви клинци са фантомкама, некакви специјалци, некакви интервентни водови, који су се сматрали патриотама, а у ствари су били оруђе зна се кога и чијих интереса.

Заједно са још неким људима у селу покушавао сам се организовати да сачувамо мир у селу, и да тај мир одемо чувати на граници Босне. Међутим, догађаји су се наставили. Након ноћног оружаног напада 5. марта од стране петнаестак наоружаних лица са фантомкама на лицу, морао заједно са супругом, кћерком и сином спашавати главу, бијегом и на драматичан начин. Потом сам се јавио у своју ратну јединицу у Дервенти у штаб бригаде.

Обављајући своју дужност као припадник ЈНА затекао сам се 26.03.1992. године у Дервенти у касарни.

Тог дана у поподневним часовима у команду наше бригаде су дошли чланови Предсједништва БиХ који су хтјели да разговарају са командантом бригаде и команде о превазилажењу сукоба у Броду и Лијешћу. Око 20 часова разговори су и почели. На захтјев Биљане Плавшић и мог

команданта и ја сам присуствовао разговорима. Чини ми се да ти разговори нису ни почели када је у канцеларију команданта упао војник који је дежурео у канцеларији помоћника команданта за безбједност и рекао ми да ме на телефон тражи неко из Сијековца и да говори како тамо све гори и да има мртвих.

На вези је био мој пријатељ Мишо Бачић из Мочила Доњих, чија је кућа неких 1.000 до 1.200 метара ваздушне линије од Тракторске у Сијековцу, и да он види ватру и чује пуцњаву и експлозије. Узбуђено ми је рекао да се код њега склонио рођак Милан Бачић и још неки и да каже да у Тракторској горе куће, да има мртвих (рекао је и нека имена убијених) и да народ преко Рибњака бјежи према Колибама и даље према Доброј Води. Рекао ми је још неких детаља и прекинули смо везу.

Одмах сам се вратио у канцеларију код команданта и рекао присутнима да треба прекинути састанак и да та делегација треба ићи у Сијековац.

Наравно, то није ишло тако брзо око договора пролаза, вјероватно и намјерно, да се штошта уради на згаришту. Међутим госпођа Плавшић, Абдић, Борас и извјесни Муратовић, телефонима су покушавали у Сарајеву и на другим

мјестима тражити да престану страдања у Сијековцу. Колико је то дало резултата, нисам сигуран.

Напокон, негдје пред зору, успјело се договорити око пролаза делегације за Сијековац и Лијешће. Захваљујући телевизијској екипи и њиховим камерама, снимљене су куће у пламену али и погинули на улици и двориштима. У току ноћи, а и сутрадан, сазнао сам од очевидаца још пуно детаља. Међутим, тврдим да средства информисања у Босни и Херцеговини и Хрватској нису нешто посебно извјештавали, јер се све то покушало заташкати.

Тада смо имали телефонску везу са Сијековцем и разговарао сам са доста људи, међутим велики број њих, бјежећи из Сијековца и Брода, навратили су у касарну и код мене. Многима сам помогао око смјештаја или да наставе пут, најчешће у Србију, углавном без икакве ичег.

Не треба заборавити да је ту и била група "хосоваца", њих око 20, пристиглих из Хрватске. Њима је командовао неко из Хрватске, имали су великог искуства на ратиштима, и били су стационарни у Сијековцу. Зна се какав им је био задатак, ко их је плаћао и наоружавао у то вријеме. Њих су се бојали и поштени муслимани и Хрвати. Уосталом, познато је колико је убиства припадника сва три народа било након 26. марта или њиховог мистериозног нестајања. Све је то било дјело тих "хосоваца" и Интервентног вода Сијековац.

Када сам октобра 1992. године ушао са својом јединицом у Сијековац, јединицом која је била мултиетничка али је највише било муслимана са ширег подручја БиХ у којој је било и жена, наилазили смо на лешеве цивила и могли смо се увјерити каквом су грозном смрћу кажњени, убијени од припадника Хрватске војске и ХВО-а.

Увјерен сам да обиљежавање годишњице страдања, па тако и страдања грађана Сијековца српске националности, треба да буду опомена да се такво нешто никада не понови. Добро је да се макар и овом приликом, када одајемо почаст жртвама, подсетимо и тога да треба доћи до кривца, и да их треба казнити. А знају се имена и наредбодаваца и егзекутора.

СА ТРИБИНЕ О ЗЛОЧИНУ У СИЈЕКОВЦУ

СТАНИСЛАВ ЧАЂО, министар унутрашњих послова Републике Српске и в.д. министра рада и борачко-инвалидске заштите

ДА СЕ ЗЛО НЕ ПОНОВИ

Жалостан сам што после толико година нема резултата које су требали да получат надлежни из БиХ и Републике Српске у вези догађаја у Сијековцу. Хтио бих да нагласим да МУП и Влада Републике Српске озбиљно схватају послове који се односе на истраживање ратних злочина, а да посебно мјесто заузимају злочини почињени над Србима. Зато смо и подржали и овај филм.

Захвалио бих се људима који раде овај посао, а неки су данас овдје са нама, и пожелио да буду истрајни, јер имамо много проблема и много непријатеља. Али, морамо да будемо упорни да дођемо до истине.

Са овог обиљежавања требамо послати неколико порука. Прије свега, једну породицама жртава као и свима нама, а то је да не заборавимо и да не заборављамо. Другу поруку треба послати институцијама које морају истрајати на разоткривању злочина и приказивањем истине.

Требамо учинити све да се овакво зло више никада не понови. Једна од гаранција за то је Република Српска коју зато морамо чувати.

Вријеме не смије бити наш непријатељ и морамо бити упорни и истрајни у доказивању истине о злочинима почињеним над Србима у протеклом рату.

Генерал Славко Лисица, командант Тактичке групе три у операцији ослобађања Брода

Извршио сам ЗАДАТАК!

Морам признати да ја, као командант, овако прецизне податке овдје изнесене нисам знао. Имали смо податке о страдању Срба у Посавини, да се отварају логори, да има мртвих цивила, али то је све било уопштено. За Сијековац смо знали јер је, као што знате, нешто приказано на телевизији.

За команданта сам постављен 26. јуна а Дервента је 4. јула била слободна, заузеле су је моје јединице. Тада сам видео страхоте у Рабићу. У Дому војске, у подрумима, свуда је било трагова крви, веша, највише женског. Једна дјевојка, која је могла имати између 16 и 20 година, била је привезана ланцима за трактор, кожа јој је била одерана и било је очигледно да су је вукали. Било је мртвих и непријатељских војника.

Моја команда је ускоро потом пресељила у село Кулина. Тамо ми је дошао један официр и рекао да у Кобашу има истомишљеника који би бранили своје село. То је био Исмет. Отишао сам у Кобаш гдје смо разговарали са мјештанима. Све што је Исмет рекао је тачно. Сам је формирао јединицу и био је директно потчињен мени, јер сам се плашио проблема. Има оних који су глумили велике Србе а уствари су били велике кукавице. Никада нисам сумњао у Исмета. Могао је да оде на другу страну али је остао и часно и поштено бранио своју општину. Волио бих да се о његовим борцима води више рачуна...

Како било, ми смо извршили војнички задатак, успоставили границу на ријеци Сави. Зато не разумијем како они који су надлежни могу дозволити да се у Дервенти обиљежавају којекавје годишњице формирања бригада ХВО-а. Зашто их нису похапсили?

Прошло је 16 година. Све досадашње владе се само правдају Ја бих поднио оставку, ништа не бих спомињао, јер ништа нисам урадио. Какве везе има глобализација са криминалцима који ходају по Броду и Дервенти? На крају опет понављам. Ја сам свој задатак извршио.

СА ТРИБИНЕ О ЗЛОЧИНУ У СИЈЕКОВЦУ

СИМО ТУШЕВЉАК, координатор Тима МУП-а РС за истраживање и документовање кривичног дјела ратног злочина

ДРЖЕ ПРЕДМЕТЕ У ЛАДИЦАМА

МУП је већ 1993. године у априлу поднио први службени извјештај Војном тужилаштву у Бијељини а онда у јесен исте године и Војном тужилаштву у Бањој Луци о дешавањима 26. марта у Сијековцу и Босанском Броду, са свим доказима, изјавама преживјелих и записницима са увиђаја.

Касније смо све нове доказе достављали надлежнима. Предмети су по правилима Римског пута достављени Хашком трибуналу и неки од њих су добили ознаку "А", што значи да постоји већ довољно доказа да се одређено лице може процесуирати пред домаћим судом, док су неки добили и ознаку "Ц", што значи да треба прикупити још доказа. Све смо то чинили и достављали Окружном тужилаштву у Добоју. На основу наших службених извјештаја, тај предмет је дуго држан у Хашком трибуналу, а када је враћен, чуван је у нечијој ладици и у Тужилаштву БиХ.

Од Окружног суда у Добоју смо 2006. године добили наредбу да им доставимо доказе за догађаје у Сијековцу, а захтјев се односио прво на 11, а потом на 21 лице против којих се водила истрага. Све смо поново доставили и имамо сазнање да је предмет поново у Добоју.

Можете онда замислити колики је пут предмет прешао за ових 16 година, шта се све радило да се овај злочин прикрије и сакрије. И нису само одговорни за овај злочин остали

непроцесуирани. Имамо масу других злочина о којима се готово ништа не зна и гдје одговорни нису приведени правди. Међутим, ми ћемо истрајати на томе да они који су починили злочине над Србима одговарају и нећемо дозволити да се извуку.

БРАНИСЛАВ ДУКИЋ, предсједник Савеза логораша Републике Српске

МИРНОДОПСКИ ГЕНОЦИД НАД СРБИМА

Жалосна је истина да рат у БиХ још није завршен, а разлика између некад и сад је што се он не води оружјем него пласирањем неистина о Србима као злочиначком народу. До сада је у Хагу процесуирано 80 одсто Срба, цијели политички војни и политички врх Републике Српске и Србије, 17 одсто Хрвата и свега три одсто Бошњака, што довољно говори о томе какав је то суд.

Иако се убија истина и врши замјена теза о целату и жртви, Сијековац је мјесто гдје је пала прва жртва грађанског рата у БиХ. И то српска.

Експертиза о догађајима на овом подручју је још 2002. године прослијеђена Хагу, а предали смо је и Карли дел Понте 2004. године када је делегација Свеза логораша била у Хагу. Иста експертиза је достављена и замјенику тужиоца Тужилаштва БиХ

Дејвиду Швендиму, приликом презентације веб странице Хашког трибунала када смо протествовали због

тога што су нас и на тај начин покушали направити агресорима и злочинцима.

Предлажемо да Борачка организација Републике Српске, Савез логораша и Организација породица заробљених и погинулих бораца и несталих цивила хитно организују јавну трибину на којој ће, у присуству стручњака из ове области, историчара и представника надлежних институција, донијети закључке одређене закључке о процесуирању ратних злочина над Србима.

Од надлежних треба затражити да у својим оквирима елиминирају механизме опструкције у процесуирању хрватских и бошњачких починилаца ратних злочина, јер је ријеч о политици која има карактеристике мирнодопског геноцида, а која је у функцији сатанизовања српског народа.

УЛОГА РЕПУБЛИКЕ ХРВАТСКЕ У ДОГАЂАЈИМА КОЈИ СУ ПРЕТХОДИЛИ

ХРОНОЛОГИЈА

Љето - јесен 1991.

- оружани сукоби у Хрватској, напади хрватских снага на снаге и објекте ЈНА. Учешће Хрвата и муслимана из БиХ у хрватским војним и паравојним јединицима и МУП-у

16. септембар 1991.

- у селу Винска, општина Босански Брод, од артиљеријских дејстава с подручја Хрватске погинуо на радном мјесту (циглана "Грамаг") Војислав Гарановић, прва жртва рата на подручју Посавине

- ЈНА напустила Славонски Брод након вишемјесечног блокирања и дводневног оружаног напада хрватских снага на касарне и војне објекте у граду и околини.

15. октобар 1991.

- на сједници Скупштине БиХ, без присуства 72 посланика СДС-а и једног посланика СПО-а, усвојени су Платформа Предсједништва БиХ, Меморандум САД о суверености БиХ и писмо о намјерама.

10. новембар 1991.

- одржан је плебисцит српског народа у БиХ за остајање у Југославији. Више од 1.550.000 држављана БиХ изјаснило се, током два дана одржавања плебисцита за живот у заједничкој држави Југославији. За Југославију се изјаснило 1.161.146 Срба и 48.845 грађана осталих народа у БиХ.

12. новембар 1991.

- хрватско политичко вођство у БиХ предвођено ХДЗ-ом БиХ прогласило Хрватску заједницу Босанска Посавина у коју су ушле општине: Босански Брод, Босански Шамац, Брчко, Дервента, Оџак, Орашје и дијелови општина Добој и Градачац. За сједиште је одређен Босански Брод.

18. новембар 1991.

- У Грудама основана Херцег - Босна као заједница општина. У њен састав ушло је 30 општина и десет дијелова појединих општина укључујући ХЗ Босанска Посавина.

29. новембар 1991.

- Именовање Иве Петрића и Мирка Лончаревића у ОГ "Источна Посавина"

3. децембар 1991.

- У БиХ основане Хрватске одбрамбене снаге - ХОС

5. децембар 1991.

- Хрватски сабор закључио је да "више не постоји потреба

за учешћем Стјепана Месића као члана и предсједника Предсједништва СФРЈ". Обраћајући се том приликом Сабору, Месић је рекао: "Обавио сам задатак - Југославије више нема".

2. јануар 1992.

- Специјални изасланик Генералног секретара УН Сајрус Венс обавијестио је јавност да је постигнут Споразум о плану мировних операција у Југославији (Венсов план), који су прихватили Фрањо Туђман, Слободан Милошевић и Вељко Кадијевић.

3. јануар 1992.

- на снагу ступио Споразум о прекиду непријатељства који су у Сарајеву потписали у присуству Сајруса Венса генерал ЈНА Андрија Рашета и министар одбране Републике Хрватске Гојко Шушак.

9. јануар 1992.

- проглашена Српска Република Босна и Херцеговина (касније преименована у Републику Српску - РС)

16. јануар 1992.

- руководство општине Босански Брод доноси одлуку да одбрану града и општине преузме Кризни штаб.

23. јануар 1992.

- састанак у Министарству одбране РХ представника општина Посавине с министром Гојком Шушком и помоћником Иваном Чермаком

Из транскрипта разговора:

Ереиз: "Познато вам је зашто смо дошли. Сјеверна Посавина има само минималне количине оружја, ту су Оџак, Модрича, Дервента, Босански Брод. Дужни смо све учинити за "Лијепу нашу". Ми смо дио њеног народа у Босни. Учините са своје стране све што можете, сада сте сигурно у већој могућности него до сада. Понудите тим крајевима пјешадијско наоружање. Да се бар размишља о томе, посебно Босански Брод, Дервента, нису снабђевени. Куповали смо на разне начине. Дервентска општина је девастирана..., наши људи су се под притиском иселили. Имамо пуно старих, и пуно младежи добро оријентиране. Само из овог дијела има преко 300 момака у гарди и МУП-у. Уз ово прожимање очекујемо од вас као од човјека ове испашене груде, да се учини без одлагања и обећања, и то можете ту с Луком..."

Иванков: Били смо раније ту, хрватска заједница Босанске Посавине. Ви сте били у току. Договор није испоштован..."

РАТНОМ ЗЛОЧИНУ У СИЈЕКОВЦУ 26. МАРТА 1992. ГОДИНЕ

Бариш: У Кораћу имамо везу, јастребове на терену, а оружје слабо. Има везе са Кризним штабом, али има момака који бјеже јер немају оружја. Ја сам полицајац, ја могу помоћи тим људима. Одувијек је то била хрватска Бановина. 90 одсто Хрвата, само наоружања, људства има доста.

Чермак: Можемо дати: лансере и ракете, 1.000 аутомата и за шокца 1.000 ком., 8-10 М53 митраљеза плус муниција, минобацача, бомби свих врста, униформе, шљемове, чизме, деке, 120мм, 82мм, 60мм бацаче, ноћне наочале 20 комада...

Чермак: Било би добро дати и бацаче напалма, ако има готових, запаљивих граната, кад рукнеш, гори све.

Шушак: РПГ 7: Назови Бошњаконића, што је подијелио нека повуче - назови га сутра.

Чермак: Ако у Загребу нађемо 15 комада неће требати...

Шушак: То је проблем: разбит ћемо јединице, једно схватите: ако зарати за вас и за југ исто сте што и Осијек. У Имотском има заповједништво. Каснимо с вама и Травником. Имате јединицу из Новске, тих 100 људи треба пребацити у Брод и онда допуњавати, а не створити опћи метеж...

Чермак: Ту и тамо треба командни кадар.

Шушак: Више ми је до тога да организирам с опћином смјештај итд., да се повежу сви сегменти и да се створи компактна цјелина спремна за дјеловање.

ЗАКЉУЧАК: Договорено је да ће министар посјетити Брод и осигурати координацију опћинске власти, војске и производње, те да ће се средства Чермак одмах преко викенда скупити и прослиједити (2.000 цијеви и остало споменуто).

25. јануар 1992.

- Скупштина БиХ (без српских посланика) донијела одлуку да се одржи референдум о независности.

23. фебруар 1992.

- Српска демократска странка општине Босански Брод доноси одлуку о проглашењу Српске општине Босански Брод - Бродско Поље

29. фебруар и 1. март 1992.

- одржан референдум о независности Босне и Херцеговине (изашло 63,4 одсто уписаних у бирачке спискове, бојкот Срба, 98 одсто изашлих гласало за независност). Другог дана референдума осјетно се повећао излазак Хрвата након што је стигао сигнал из Загреба да се гласа самосталност БиХ.

1. март 1992.

- У Сарајеву напад на српску свадбу - убијен стари сват,

рањен свештеник, почели немири, подигнуте барикаде

3. март 1992.

- Република Хрватска почиње агресију на БиХ уласком наоружаних формација у Босански Брод.

- Одлуком Кризног штаба општине Босански Брод оснива се 101. босанскобродска бригада ХВО-а.

Из Информације о развоју догађаја у Босни и Херцеговини

"Према расположивим сазнањима Службе за заштиту уставног поретка МУП-а РХ, снаге ХОС-а, из Републике Хрватске брзом и одлучном акцијом потиснуле су формацију српских екстремиста из Босанског Брода. Специјална јединица МУП-а Р.БиХ, која је 3. ожујка 1992. године дошла у Босански Брод, повлачи се јер су снаге ХОС-а преузеле контролу над градом. Јединице ХОС-а, према подацима нашег извора, не желе остати само у Босанском Броду, већ намјеравају рашчистити барикаде на подручју Босанске Посавине, што је почело комплицирати не само политичке преговоре, већ челници СДС-а оптужују РХ да је преко снага ХОС-а изабро умијешана у сукоб".

17. март 1992.

- након пете рунде преговора, лидери три националне странке: СДА, ХДЗ и СДС и потписали Изјаву о принципима нових уставних рјешења за БиХ (Кутиљеров план)

25. март 1992.

- Руководство СДА одустало од Кутиљеровог плана

26. март. 1992.

- Злочин у Сијековцу - убијено девет мјештана цивила српске националности

ИЗВРШИОЦИ ЗЛОЧИНА:

ИНТЕРВЕНТНИ ВОД СИЈЕКОВАЦ И ПРИПАДНИЦИ ХОС-а и ХВ-а

Нијаз Чаушевић Медо, командир Интервентног вода Сијековац

До новембра 2007. године био активан у Хрватској војсци. Пензионер, живи у Славонском Броду, хонорарно ради у Каврану код Пуле у Истри

Из Информације о ситуацији на подручју Босанске Посавине

"Служба такођер располаже провјереним оперативним сазнањима да је ноћас (26/27.3.1992. године), у мјесту Сијековац код Босанског Брода, "Пркачинова група" лишила живота 10-ак особа српске националности, које су хтјеле предати оружје Кризном штабу СО Босански Брод".

ЕШДАУНОВА "БРИГА" ЗА БИХ

КРОКОДИЛСКЕ СУЗЕ СРБОМРСЦА ПЕДИЈА

Премијер Републике Српске Милорад Додик још једном је успио да охрабри Српску да себе види не као дио БиХ, већ као државу у држави, наводи бивши високи представник у БиХ Педи Ешдаун, који сматра да овакво виђење мора бити "поништено" и да у томе треба "почети од Додика"

Педи Ешдаун, бивши високи представник у БиХ, који се током свог мандата понашао као махараца, не скривајући при том своје антипатије и мржњу према Србима, поново је у служби антисрпског лобија. Мета су му и даље Срби и Република Српска, а овај пут први на удару је Милорад Додик, премијер Српске. Према Педијевим ријечима Додик је највећа пријетња за БиХ какву желе Харис Силајдић и његова камарила, а у тој и таквој БиХ нема Републике Српске, баш као што ни Срба нема у "Декларацији" Алије Изетбеговића, родоначелника те идеје који је први запалио и понио бакљу рата и мржње у БиХ пошто је претходно својски радио на растурању Југославије.

У извјештају "БиХ и Балкан - шта даље", који је поднесен на недавно одржаној сесији Хелсиншког комитета Конгреса САД у Вашингтону, Ешдаун тврди да ће Додик "наставити да користи план како би поништио реформе проведене у прошлости, ослабио државу и наставио да се припрема за сецесију", преноси "Глас Српске".

Ешдаун напомиње да је упоредо са растом Додикове моћи опадала способност међународне заједнице, а посебно ЕУ да управља догађајима, укључујући и катастрофално опадање поштовања према ОХР-у.

- То не значи да БиХ иде ка оружаном

ПЕДИ ЕШДАУН - И ТЕ КАКО МОЖЕМО ЗАМИСЛИТИ ЖИВОТ БЕЗ ЊЕГА

конфлику, али је расположење све више фебрилно и застрашујуће - констатовао је Ешдаун који је навео и то да је Додик "уз подршку Русије, тај који највише жели затварање ОХР-а".

- Ми не смијемо дозволити да изгледа као да смо му опетпустили. Зато имамо само један начин. Величанственост бонских овлашћења не може бити потпуно оживљена, али можемо ли се, ипак, помало ослонити на њих - сматра Ешдаун.

Због свега тога, сматра Педи, "централни план за БиХ треба да буде измјена Устава", што би требало да се постави као услов за добијање статуса земље кандидата ЕУ.

- Прерастање БиХ у функционалну државу је крајње штетно по Додика, чија је сва политичка подршка везана за јачање овлашћења РС, а смањење овлашћења БиХ. Пobjеда на терену

установних промјена значила би побједу на два фронта - БиХ би постала функционална, а Додик би био ослабљен - сматра Ешдаун.

Он истиче да то не значи да међународна заједница треба да изради нови устав БиХ и присили лидере да га усвоје, јер то не би довело до резултата.

- Босанци треба да одлучују о свом уставу, али би требало бити могуће поставити објективне услове за постизање функционалности изведених из европских норми и то поставити као услов за стицање кандидатског статуса, а препустити Босанцима да одлуче како да их испуне кроз уставну реформу, дајући им техничку подршку гдје је то могуће и политичку подршку гдје је то примјерено - савјетује Ешдаун.

Он је истакао да је за међународну заједницу, а посебно ЕУ, већа опасност од повратка рату јесте да БиХ остане "дисфункционална црна рупа пуна корупције".

Изјаве бившег високог представника у БиХ Педија Ешдауна и некадашњег члана Међународне кризне групе Џејмса Лајона су у служби хватања стартних позиција пред промјену Устава БиХ - сматра професор на Факултету безбједности у Београду Зоран Драгишић.

Драгишић је рекао да извјесни кругови у БиХ сматрају да Републику Српску треба потпуно делегитимисати и представити је као геноцидну творевину, тако што би свака активност која би ишла ка укидању овог ентитета била логичан став да нешто што је рђаво и наопако треба угасити.

- Ситуација у БиХ је објективно сложена, а све ово видим као припрему за оно што предстоји - рекао је Драгишић и додао да се против Републике Српске већ дуже вријеме води кампања, што је у вези са предстојећим преговорима о Уставу БиХ.

Он сматра да је извјесно да ће Устав БиХ морати да буде промијењен и да се неће дуго чекати на то, односно да ће БиХ морати да доживи одређене редефиниције.

Драгишић је истакао да те редефиниције могу ићи у правцу формирања централизоване БиХ, што подржава дио Бошњака, али Србима никако није у интересу, док је други правац федерализација, што би било одрживо рјешење које би задовољило аспирације сва три народа, а БиХ би могла да функционише као држава.

- Зато ове изјаве треба схватити у контексту хватања стартних позиција и мислим да су то напади на Републику Српску оних који подржавају прву опцију унитаризације. Идући ка том циљу они су кренули у пропагандну припрему терена и то причом да су медији у Републици Српској катастрофални, а Додик највећи криминалац - нагласио је Драгишић.

Политички аналитичар из Београда Дејан Вук Станковић рекао је да су ставови Педија Ешдауна очекивани, јер "већ дуже време заговара мењање дејтонског уређења и стварање унитарне БиХ".

САОПШТЕЊЕ БОРАЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

МАСКЕ СУ ПАЛЕ

Бивши високи представник за БиХ Педи Ешдаун опет би да се игра бонском батином и да Републику Српску и њеног премијера, на велику радост и задовољство бошњачких политичара, "доводи у ред".

Овај Британац још једном је показао да се данас, као што је то чинио док је обављао дужност високог представника у БиХ, отворено ставио на страну оних којима је на срцу унитарна БиХ, а на уснама теза о Републици Српској као геноцидној творевини.

Зато Борачка организација Републике Српске није изненађена Ешдауновим виђењем ситуације и приједлозима у ком правцу треба дјеловати како би "БиХ постала функционална, а Додик ослабљен".

Јасно нам је, такође, да Ешдаун шаље вјетар у леђа доучерашњим савјетницима из Сарајева како би заузели што боље стартне позиције пред почетак разговора о уставним промјена у БиХ, на начин да користи сваку прилику

како би на међународним скуповима, попут последњег у Вашингтону, оцрнио институције Републике Српске, а Српску представио као кочницу за улазак БиХ у Европску унију.

Зато се с правом питамо: Нису ли Ешдаунови иступи, а поготово његова (не)дјела још једна потврда да БиХ уопште не треба високи представник? Јер, тешко да неко може помоћи БиХ стално јој "мутећи воду". На крају би указали и на то шта је Педи Ешдаун одговорио када су га упитали о његовој "владавини у БиХ".

- Било је иритирајуће, фрустрирајуће, депресивно, дивно и огромна привилегија. Ништа се не може поредити с тим у мом дугом животу. Не могу ни замислити какав би ми живот био без тога...

Ми, свакако, можемо замислити живот без Педија Ешдауна и увјерени смо да би живот нових генерација био много лепши да он није био овдје. Само што то њему, изгледа, никако да постане јасно.

ЛАЗАР БЛАГОЈЕВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК БОРАЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ШАМАЦ

СЕЛЕКТИВНА ПРАВДА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ

С правом се поставља питање хоће ли бити изречене казне онима који су спроводили политику засновану на злочину над Србима? Кад ће бити расвијетљена улога Драгана Лукача и Сулејмана Тихића, предводницима антисрпске мржње и хистерије која је била увод у злочине, а сада је основ за оптужнице и монтиране процесе. Често се могу чути констатације да је политичко стање у БиХ идентично оном које је довело до оружаног сукоба 1992. године. Колико у оваквим констатацијама има истине најбоље говоре чињенице.

Да бисмо могли правити поређење навешћемо неке од чињеница везаних за страдање Срба у Шамцу. Многи не знају или заборављају да је са подручја општине Шамац у логорима било заточено 36 српских цивила, од којих петоро никада нису изашли живи.

Међу страдалима су и двије жена: Гоја Павловић из Обудовца, рођена 1914. године, и Ружа Никић из Средње Слатине, рођена 1928. године. У логорима су окончали и Војо Мићић из Гребница, рођен 1915. године, чије тијело никада није пронађено, Илија Антонић из Гребница, рођен 1918. године, и Стево Станојевић из Средње Слатине, рођен 1935. године. Треба подсетити и на то у каквом је стању развијено десет бораца ВРС из Црквине, који су погинули на Преображење 1992. године.

СУЛЕЈМАН ТИХИЋ: МЕЂУ ПРВИМА СЕ НАОРУЖАО У ШАМЦУ

На подручју Шамца погинуло је 59 цивила, а међу њима има и дјеце. Драгица Ђаковић из Баткуше, која је била у петом мјесецу трудноће, погинула је у свом дворишту са двогодишњом кћерком Дејаном. У Брвнику је од стране припадника ХВО, 14. маја 1992. године, у својој кући је масакриран и спаљен Божо Митровић, рођен 1920. године. У односу на страдања Срба у другим општинама Босанске Посавине, ови подаци могу да изгледају минорни зато што је страдање Срба у тим општинама било много веће.

Међутим, ови подаци говоре о томе да би иста судбина задесила све Србе општине Шамац да није благовремено осујећен план коалиционих партнера Хрвата и муслимана. Постоје вјеродостојни документи који о томе говоре, а дешавања која су претходила оружаном сукобу то и потврђују.

ЛУКАЧ И ТИХИЋ

Планове су спроводили истакнути функционери у органима власти и страначки активисти. Међу њима и актуелни председник СДА Сулејман Тихић, те замјеник директора СИПА-е Драган Лукач. Тихић је био председник СДА у Шамцу, а Драган Лукач инспектор СУП-а. Од 11. априла 1992. године он је постављен је за вршиоца дужности начелника Станице јавне безбједности Босански Шамац.

Тихић и Лукач су својевремено били кадрови Савеза комуниста. Од омладинских дана заузимали су висока мјеста у политичким структурама. Лукач је био председник Савеза соција-

ДРАГАН ЛУКАЧ: ОПТУЖУЈЕ СРБЕ БЕЗ ДОКАЗА

листичке омладине Босанског Шамца, члан ОКСК, члан Савјета за народну одбрану. Радио је у Секретаријату унутрашњих послова Босански Шамац, док је Тихић био члан ОКСК у Шамцу, замјеник председника Основног суда, јавни тужилац.

Када је дошло до формирања националних странака које су побједиле на првим вишестраначким изборима, они су као истакнути чланови ХДЗ-а и СДА креирали политику и обављали важне дужности.

Поменућемо само неке догађаје из предратног периода за које није покренута или није спроведена истрага. У августу 1991. године, на ријеци Сави, рањен је Перо Максимовић из Писара. На Перу и Милана Станића пуцано је са хрватске стране моста на Сави, док су се у чамцу, рекреативно, возили ријеком.

У ноћи 2. на 3. април 1992. у граду Шамцу патрола милиције пуцала је на Данила Витомира, Мерсада Мешића и Низама Рамусовића званог Тота, припаднике Четвртог одреда резервног састава ЈНА, који су се налазили у путничком аутомобилу. Сва тројица су тешко рањена, а Мешић је након

извјесног времена умро.

У својим називи књигама, Драган Лукач је поред низа других лажи написао да су тројица припадника Четвртог одреда из аутоматског оружја у центру града без икаквог повода пуцала на редовну патролу милиције. Да је ова тврдња тачна, како би било могуће да нико од припадника патроле милиције није рањен. У том периоду дешавале су се многе диверзије.

За све су оптуживани Срби, али ни у једном случају није спроведена истрага која би доказала такве тврдње.

Прије почетка ратних дејстава из Хасића, села у којем су живјели Хрвати, испалена је граната на сусједно српско село Шкарић. Истрага је вођена од стране надлежних органа милиције која је била под контролом хрватско-муслиманске коалиције. Истражни органи су констатовали да је гранату испалио младић који је неурачунљив, те су због тога обуставили даље гоњење.

У кафићу „Валентино“ у Шамцу, 14. фебруара 1992. године, двојица младића муслимана играли су се са бомбом, која је експлодирала. Обојица су погинула, а теже је рањена Српкиња Гордана Павловић.

Градом се пронијела вијест да су Срби извршили диверзију, те је уследио позив на одмазду. Када се сазнало да са немилим догађајем Срби немају никакве везе све је заташкано, без спроведене истраге.

Викторија Вера Топчагић

Шамчанка, коју је са кћерком Лејлом, 1996. године, саслушавао Драган Лукач, питајући је шта ради у Орашју? Том приликом јој је рекао да она има свој град у коме је била за вријеме рата.

ДВОЛИЧНИ "СПИСАТЕЉ"

Лукач је након потписивања Дејтонског мировног споразума са своје функције у Орашју 1996. године приводио и саслушавао један број лица из Шамца.

Постоје и свјedoци који говоре о његовом понашању. Од Бошка Вајића из Црквине заплијенио је аутомобил марке „мерцедес“, са образложењем да ће му вратити аутомобил када Срби њему врате „југо“, који је остао у Шамцу.

Драган Лукач је својим "писатељским" радом исказао неизмјерну мржњу према Србима дајући квалификацију да су годинама спроводили великосрпску политику на штету Хрвата. Свим шамачким Србима он ставља на терет спровођење великосрпског пројекта, оптужујући именом и презименом људе

без икаквих доказа да су ратни злочинци. У Хашком трибуналу био је свједок оптужбе у процесу "шамачкој групи" и свједочио је као експерт 15 дана. Многе његове лажне конструкције одбрана је демантовала, а судско Вијеће одбацило.

С друге стране, покушао је да глорификује усташки покрет. Неке од доказаних ратних злочинаца је рехабилитовао, приказујући их као "домољубе" који су, наводно, бранили своја села. За оне који знају Лукачево поријекло, то и није изненађење, зато што је у он у блиском сродству са "заслужним" усташама. Његов ујак је био усташки командант у Хрватској Тишини. Сусједно село, Српска Тишина, у Другом свјетском рату имала је 131 жртву. Ради се о 106 цивила, од којих су десеторо дјеца.

Највећи покољ десио се 1., 2. и 4. децембра 1944. године, када је убијено 77 цивила из Српске Тишине. За Лукача ово, очигледно, нису жртве. Он настоји да рехабилитује убице замјеном теза, говори да су Срби у Другом свјетском рату вршили терор над Хрватима, доводећи у контекст и дешавања у рату од 1992-1995. године.

И у једном и у другом случају он износи лажи, које су послужиле стварању негативне слике у свијету о Србима. За такве тврдње он не наводи чињенице и наставља борбу против Републике Српске другим средствима, наводном бомбом против криминала.

Наведимо и случај Мирослава Тадића Брке из Шамца, осуђеног због тога што је био у тиму за размјену, са квалификацијом за депортацију 17 лица, док они с друге стране, на истом послу, немају такву квалификацију. Безброј је примјера који о томе говоре.

На основу досадашње праксе не може се говорити о једнаком приступу институција на нивоу БиХ у процесуирању ратних злочина.

Пракса потврђује да се кроз институције правосудног система покушавају реализовати ратни циљеви. Ову констатацију потврђује чињеница да нема осуђених за злочене над Србима, а да у институцијама активну, или боље рећи кључну улогу, имају предратни и ратни кадрови, који су се одавно јавно изјаснили за шта се боре.

НЕЗАВИСНЕ НОВИНЕ, ФОРУМ

RICHARD (DICK) HOLBROOK И МИ, БОСАНЦИ

У задње вријеме име Richarda Holbrooka све више се помиње у нашој јавности. У вези са многим догађањима која су се дешавала током задњих ратних година, тај амерички адвокат фигура као личност уметљана у многе за нас непријатне и могу слободно рећи трагичне ствари.

Учествовао сам у разговорима са представницима америчке администрације и то онима из администрације старијег Busha (Vance, Eagellberger, Scwcroft, Bartelemeau и други), али ме је, због става да дајем предност нашем договору над договором путем посредовања великих сила, крајем 1993. године Алија Изетбеговић бесправно одстранио из преговарачке екипе.

Наиме, био сам изабран од парламента, а не од Изетбеговића, тако се десило да због тога нисам имао везе с представницима Клинтонове администрације која је преузела главну улогу у преговорима и изгурала на маргину еуропске земље, али и нас саме. Тако су, како ће се показати, о свему они одлучили и преговарали с ким су хтјели, а нама понудили готов план уговора у форми "Узми или остави", а ако не узмеш, тада ћеш видјети како куја дере зеца. Због мог скрајнутог положаја у Лондону нисам учествовао у овој фарси од договора, али сам могао пратити збивање, па сам много тога сазнао из друге, али не мање сигурне рече. У дипломатији, наиме, прва рука увијек лаже.

Прва ствар кокажала на начин како Американци мисле рјешавати наш проблем показала ми се када је Изетбеговић без питања Скупштине и без икаквог разумног разлога поставио за министра вањских послова Владе БиХ сина свог пријатеља Мухамеда Шаћирбеговића. То је био знак да се судбина наше земље ставља потпуно у руке Америке, јер је тај човјек био амерички држављанин, дакле присегнут да ће штитити само америчке интересе. Он није зано ништа о Босни и Херцеговини и нашим односима изузев најбаналнијих идеолошких флоскула, а није добро знао ни матерњи језик, али је био савршено одан Алији Изетбеговићу и госпођи Madeleni Albright.

Други важан знак је био да су прекинути разговори које смо повели са Милошевићем и то по наређењу Алије Изетбеговића, уз образложење да то не желе Американци и да је Туђман против тога. Кад сам сазнао (зна се како се ствари сазнају у дипломатији) да Американци припремају Хрвате, да их наоружавају и обучавају за коначни обрачун са Србима и за елиминирање Срба са тла Хрватске, а да наше вођство о томе ништа не зна и није укључено у план акције која треба да буде пренесена и на босански терен, мени је било јасно да се нама спрема посебна судбина у односу на ону која је планирана за Хрватску. Хрватска остаје цијела, а Босна подијељена.

Трећи важан елемент била је чињеница да ми је Roy Gutmann послао мноштво сателитских аудио - снимака разговора између Милошевића, Караџића, Младића, Перишића, Крајишника и других људи са молбом да идентификујем гласове ако су ми познати. Из тих разговора било је јасно да се спрема чишћење Подриња од муслимана. Из тога ми је постало јасно да за тај план знају Американци и одобравају га и да у његовој реализацији учествују сви гаранти лажних "safe zone".

Најзад ми је Gutmann јавио за преговоре на водопадима Нијагаре у локалитету "Српска кућа", гдје се говорило о свим тим питањима и гдје су Шаћирбеговићи прихватили договор.

Коначну потврду о томе шта ће се догодити добио сам на засједању Народне скупштине БиХ у Зеници, када сам затражио да Скупштина

РИЧАРД ХОЛБРУК - "ЧОВЈЕК ОДЛУКЕ"

одбаци план Контакт групе и изађе са нашим мировним планом, када ми је речено да је већ прихваћено све што је на столу, укључујући и подјелу земље 49%:51% и све друго што уз то иде. На моје питање: "Јесмо ли ми то изгубили рат када прихватамо овакав мировни уговор", нико није одговорио.

Иза свега је стајао Holbrook, тај човјек наше судбине. Сада се Holbrook поново помиње због бомбардирања Југославије у вези са притиском на њу да прихвати све оно што се догодило с Косовом.

Срби су убили готово 150.000 Бошњака и трајно протјерали њих 600.000 са простора гдје су увијек живјели, а Американци им помогли да наставе живјети у Америци, Аустралији, Скандинавији и Еуроци и свугдје осим у својој домовини, али нису доживјели такав притисак као у вези са многим мањим злочинима њихове војске на Косову и без иједног трајно прогнаног

ПИШЕ МУХАМЕД ФИЛИПОВИЋ

Албанца. Сви су се вратили. Али за Америку Албанци нису били оно што су били Бошњаци. Иза свега је опет Holbrook.

Сада га Караџић оптужује, тврдећи да му је уз његову републику обећао и трајни имунитет од прогона за злочине, а имунитет се обећава само ономе ко је одиста злочинац, па ме чуди да Караџић не схвата не само да га такво обећање од Holbrooka не може штитити пред Међународним судом, него још више да тиме посредно признаје да јесте починио злочине за које тражи имунитет од прогона. Али то је начин како функционира свијест једног Караџића, наопако од сваке логике, али ја му вјерујем да му је лукави адвокат понудио и обећао брада и долине, па и имунитет под заштитом Америке, али и то једино приче за коју је речено: "Кад те маме, шећером те хране".

Дакле, Holbrook је фатална личност за све нас, изузимајући Хрвате и Албанце. Због чега је то тако, нека свако размисли и сам нађе одговоре. Holbrook долази из једне културе у којој је истину ствари замијенила истина резултата, морал добивена игра и у којој влада начело да је све дозвољено да би се добио очекивани резултат. А ко то на свијету не сматра најважнијим управо оно што он сам жели.

Прагматизам циља, чији је Holbrook идеални представник, је неморалан по себи и сигуран пут у лошу историју, у разочарење и понављање историје која не може почивати на обмани, превари и сили власти него само на праву и правди. Не брине, дакле, Holbrook него његови партнери међу нама, они који својим понашањем негирају цјелокупну етику нашег историјског битка, а то је никада не признати оно што није и Божја и људска правда.

П.С. Текст смо пренијели у цјелини, без редактура, да би се наши читаоци могли увјерити шта о БиХ, међународној политици, протеклом рату, његовим посљедицама и посебно колико до јуче наомиљенијем бошњачком ментору мисле најуваженији телата сарајевске чаршије којима не смета ни сај да безочно и безобзирно лажу о свему, а нарочито о жртвама и страдалницима ("Срби су убили готово 150.000 Бошњака и трајно протјерали њих 600.000"). Превише, чак и за Туњу Шеширицију.

ПИСМО РАДОСЛАВА БРЂАНИНА ИЗ ДАНСКОГ ЗАТВОРА ЗА "PRESS RS"

СРБИ СУ МИ ПРЕСУДИЛИ!

Хашки осуђеник и бивши председник Кризног штаба Аутономне регије Крајина Радослав Брђанин, који у Данској издржава тридесетогодишњу затворску казну, поново се обратио јавности ексклузивним писмом "Pressu RS". У њему се између осталог пита шта Срби треба да очекују од Хашког трибунала ако свједоче против својих и ако тврде да им је власт била злочиначка.

- Питам вас да ли се може наћи само једна ТВ емисија у Загребу, Сарајеву и Приштини у којој они своју власт или бар једног појединца називају злочинцима?- навео је Брђанин.

- Нама не требају други непријатељи докле год тако пишемо и говоримо сами о себи. Против мене нису имали потребе да свједоче ни муслимани ни Хрвати, јер тужиоцу није био потребан нико други поред оних тридесетак Срба који су дали лажне исказе. Не желим да истичем свој проблем, већ имам најбоље намјере да упозотим на пропусте који могу бити велики проблем за РС и Србију. Против Рамуша Харадинаја није хтио да свједочи ниједан Албанац, као ни што муслимани нису хтјели да свједоче против својих официра, а Срби су се утркивали ко ће да свједочи против нас и што је још горе, сви су, али баш сви, лагали!

Нажалост, наводи он, многи Срби су у Хагу признали кривицу, али су то радили тако што су оптуживали цијели војни и политички врх РС, а самим тим и идеју настанка Републике Српске и то све у договору са тужиоцима у замјену за ниже казне.

- Зар мислите да то нисмо могли да урадимо и ми који смо одбили сарадњу са тужилашвом?! Додуше, можда сада не би били "отписани и заборављени", јер ми се чини да они који су то урадили имају бољи третман, него ми који смо покушали да бранимо истину о грађанском рату у

ХАШКА МОРА-Р. БРЂАНИН ПОСЛИЈЕ ИЗРИЦАЊА ПРЕСУДЕ

БиХ - каже између осталог Брђанин.

Он наводи и да је шокиран драконским казнама изреченим војном и политичком врху бивше СРЈ, оцјенивши да је то још један доказ да суд у Хагу има један критеријум за Србе, а други за остале оптужене.

- Лично познајем бившег потпредседника југословенске владе Николу Шаиновића и генерале Небојшу Павковића, Драгољуба Ојданића и Владимира Лазаревића и знам да они никада не би покушали да оправдају или прикрију нечији злочин. Гријех је и помислити да

су ти људи планирали или наредили некоме да изврши злочин. Међутим, жалосно је што квазиинтелектуалци или представници некаквих невладиних организација не пропуштају прилику, и то на програму РТС-а, да претходну власт у Србији назову злочиначком - каже Брђанин.

Он је навео да је у претходном писму, које је овај лист објавио 24. марта ове године и које је побудило велику пажњу овдашње јавности, није намјеравао да укаже на тежак материјални положај Срба које је оптужио Хашки трибунал, већ на лажне српске свједоке, неправедне пресуде и двоструке аршине овог суда.

Радослав Брђанин ухапшен је у Бањалуци 6. јула 1999. године и пребачен у Хашки трибунал, који га је 1. септембра 2004. године осудио на 32 године затвора због злочина против човјечности, кршења Женевске конвенције и кршења закона и обичаја рата.

Апелационо вијеће изрекло му је правоснажну пресуду 3. априла 2007. године, када је осуђен на 30 година затвора.

ПРЕСУДЕ

Радослав Брђанин каже да су пресуде њему и бившем муслиманском команданту Насеру Орићу један од очигледних примјера двоструких аршина, истичући да се Срби због свега тога веома тешко могу одбранити пред Хашким трибуналом.

- Нико није водио рачуна о претходним пресудама у којима је суд добио широку лезезу тзв. "утврђених чињеница", заснованих на лажним исказима свједока, и од тога се више не можете одбранити. Нажалост, нико не зна, нити кога интересе да је исти судија судио и мени и Насеру Орићу и тај судија је закључио "да сам ја морао да знам шта се догађа у цијелој АР Крајина, иако сам био цивил", а случају Орића је закључио "да он није могао да зна за злочине, иако је био непосредни командант онима који су починили те злочине"- навео је Брђанин у писму.

САРАЈЕВСКИ ТЕФЕРИЧИ

РАТНИ ДРУГОВИ ХАРИСА СИЛАЈЦИЋА

Харис Силајџић још једном је показао своје право лице! Уствари, никада није покушао ни да га сакрије, тако да недавни пријем који су организовали он и хрватски члан Председништва БиХ Жељко Комшић за чланове Ратног председништва БиХ, није ништа друго до поновни покушај да о рату у БиХ кроз његове црно – бијеле наочале на силу гледају и други. Другим ријечима, да су само Бошњаци жртве протеклог рата у БиХ, а сви остали агресори и злочинци

У саопштењу Председништва БиХ је наведено да је повод за овај сусрет писмо који су им упутили чланови ратног Председништва РБиХ "у вези са одлуком правосудних органа Србије о спровођењу истраге против лица из БиХ, а на основу одлуке Тужилаштва за ратне злочине Србије и расписивања потјерница од стране МУП-а Србије за лицима због ратних злочина почињених над припадницима ЈНА у БиХ".

Аналитичари у Српској сложни су у оцјени да бошњачки члан Председништва БиХ наставља са старом праксом безочне провокације Срба и српских жртава, јер како другачије назвати посљедњи покушај амнестирања Ејупа Ганића и осталих Силајџићевих ратних другова одговорних за злочине у сарајевској Добровољачкој улици 3. маја 1992. године и инсистирање на томе да му се званичници Србије извине због наводне агресије?

Уприличило је Силајџић и пријем и за хашког осуђеника Расима Делића, бившег команданта Армије БиХ, а ништа бољу поруку јавности није послао ни његов претходник Сулејман Тихић који је својевремено у свом кабинету угостио злогласног Насера Орића.

Како било, Силајџић није пропустио прилику да каже како мисли да његови саборци треба да добију медаље, а не да се против њих покрећу истраге за ратне злочине. Он и Комшић такође су озбиљно упозорили грађане БиХ да не путују у Србију без пријекне потребе.

Састанак двојца Силајџић - Комшић са Татјаном Љујић-Мијатовић, Ивом Комшићем, Миром Лазовићем и Ејупом Ганићем, изазвао је, очекивано, бројне реакције у Републици Српској.

Председавајући Председништва БиХ Небојша Радмановић изјавио је да сви оптужени за ратне злочине морају одговарати за то, без обзира ком народу

припадали.

- Непотребно се ствара клима о заштити чланова ратног Председништва у БиХ који су осумњичени за ратне злочине - рекао је Радмановић који је нагласио да нема ништа против овог састанка, али да су због дигнитета функције коју обављају морали бити опрезнији. Радмановић је рекао да само може претпоставити какву би лавину коментара изазвао његов сусрет са неким ко је био близак ратној власти Републике Српске.

Замјеник председавајућег Дома народа парламента БиХ Душанка Мајкић сматра да

РАТНИ ДРУГОВИ НА "ДОМЛЕНКУ" КОД КОМШИЋА И СИЛАЈЦИЋА

тај састанак представља слијед срамних догађаја у Сарајеву.

Посланик у парламенту БиХ Славко Јовичић рекао је да су Силајџић и Комшић, примајући чланове ратног Председништва, показали какву БиХ желе. Он сматра да је то доказ да се бошњачка и сарајевска политичка елита никада није одрекла идеје стварања унитарне БиХ.

У име ХДЗ БиХ, Иво Миро Јовић је оцијенио да су учесници састанка забринутији за тужбе покренуте против њих него за стање БиХ.

- Они су имали шансу да не буде тако крвавог рата и да се договори будућност БиХ. Видимо да и сада постоје снаге са којима БиХ нема будућности. Хашки трибунал је пристрасан, домаће судство такође – навео је он.

Рајко Васић, извршни секретар СНСД-а, рекао је да Силајџић и Тихић примају оптужене, осумњичене или осуђене за ратне злочине, не због патриотизма, него да би одржали шаблонску, црно - бијелу слику у БиХ у којој су само Срби злочинци, а сви остали хероји.

- Ако и ми будемо штитили своје злочинце, чинићемо штету себи и српском народу – категоричан је Васић.

Ненад Стевандић, председник Извршног одбора Српске странке РС, сматра да нам је Силајџић тиме одржао лекцију из патриотизма, јер смо сами криви што смо од својих бораца, генерала и капетана направили грађане другог реда, прије него што им је доказана било каква кривица.

Оцјена лидера ПДП-а Маадена Иванчића је да ће доћи вријеме када ће Силајџић сносити одговорност за своју улогу у рату у БиХ.

Можда ће то вријеме доћи прије него што то Силајџић мисли.

Подсјетимо да је неваљана организација "Кроација либертас" из Мостара поднијела

кривичну пријаву против 357 лица, којима се на терет ставља одговорност за почињене ратне злочине над н е б о ш њ а ц и м а . Председник ове организације Лео Плочкинић рекао је да су они одговорни за оснивање логора, у којима су затварани, мучени и убијани хрватски и српски цивили и војници.

Међу осумњиченима за ратне злочине наши су се, на првом мјесту Харис Силајџић, Селмо Цикотић, министар одбране БиХ, Сефер

Халиловић, бивши командант Армије РБиХ, Енвер Хаџихасановић, некадашњи командант Трећег корпуса Армије РБиХ, Мустафа Церић, поглавар Исламске заједнице у БиХ, Незим Халиловић Мудерис, имам џамије Краљ Фахд у Сарајеву, и многи други војни, политички и вјерски званичници. Да су Силајџић и Цикотић међу најодговорнијима за оснивање логора за Хрвате на подручју БиХ, мишљења је и Мирко Зеленика, председник Хрватског удружења логораша ФБиХ.

- Они, који су најодговорнији за оснивање логора нису побјегли у Америку, већ у Председништво БиХ, Савјет министара, друге федералне и кантоналне органе - истакао је Зеленика за овдашњу штампу.

Г. К.

ПОСЛИЈЕ 17 ГОДИНА ОДГОВОРНИ ЗА ЗЛОЧИН У ДОБРОВОЉАЧКОЈ ПРЕД
ПРАВОСУДНИМ ОРГАНИМА СРБИЈЕ

ПОТЈЕРНИЦА ЗА ЗЛОЧИНЦИМА

ЕЈУП ГАНИЋ

СТЈЕПАН КЉУЈИЋ

АЛИЈА ИЗЕТБЕГОВИЋ

Послије Сијековца и Купреса у муслиманске паравојне снаге и полиција којима је руководио члан Председништва БиХ Ејуп Ганић починиле су најмасовнији и најстрашнији ратни злочин у Сарајеву. У питању је била велика превара пошто је муслиманска страна изиграла претходно склопљен договор у присуству представника Унпрофора. Пошто Тужилаштво БиХ до сада није ништа учинило судски поступак против одговорних за злочин у Сарајеву покренули правосудни органи у Београду

Попут евнуха, односно насилно кастрираних мушкараца, чији је главни и једини задатак да у оријенталним харемима чувају, од свентуалног бијега, жене султана и шеика, на скоро идентичан начин поједини тужиоци у Федерацији БиХ умају дужност да штите од закона и руке правде све Бошњаке, који су током посљедњих оружаних сукоба у БиХ одговорни за тешке ратне злочине или су лично починили бруталне покоље и масакре над српским цивилима и ратним заробљеницима.

Типичан случај таквог поданичког понашања је Бранко Шљивар, који се, као главни кантонални тужилац у Сарајеву, већ седамнаест година на безочан начин руга српским жртвама и брука професију тужиоца. "Српски борац" је у неколико

наврата писао о овом неморалном тужиоцу, а на изненађење, 29. марта ове године, у дневнику сарајевске телевизије "Хајат" емитован је прилог у којем новинар подсјећа на све лажи и обмане којима се већ дуже вријеме служио тужилац Шљивар. Наиме, прије шест година он се хвалисао како је при крају истрага против 35 осумњичених за ратне злочине нас Србима у Сарајеву. Шљивар је још тада најавио подизање оптужница против великог броја осумњичених, а на поновно питање новинара да ли је тужилаштво комплетирано предмете и о којем се броју раду, умјесто одговора он је само на нотесу хемијском оловком написао бројку 35. У сваком случају новинарки "Хајата" треба одати велико признање на уложеном труду, објективности и истинској намјери да упозна

јавност о безочним манипулацијама којима се служи овај квазитужиоц. Јер, умјесто да у интересу правде штити жртве и подиже оптужнице против одговорних за ратне злочине он попут евнуха вјерно извршава само налоге својих политичких налогодаваца.

ЕЈУП ГАНИЋ НА ЧЕЛУ КОЛОНЕ

У таквим околностима и у крајње наглашеној антисрпској атмосфери у којима се газе сва права једног народа у БиХ било је логично да званични Београд повуче адекватан потез. Крајем фебруара ове године Специјално тужилаштво за ратне злочине при Окружном суду у Београду је последије обиља прикупљених доказа и документације за ратни злочин расписало међународну потјерницу за 19 лица одговорних за напад на колону и масакр војника бивше ЈНА у Добровољачкој улици у Сарајеву, 2. и 3. маја 1992. године. Био је то, уствари, последије покоља српских цивила у Сијековцу, 26. марта 1992. године и агресије војске из Хрватске на Купрес, први масовни ратни злочин, након што је бошњачка страна прекршила претходно постигнути договор са командом ЈНА, којем су као свједоци присуствовали и званичници тадашњег Унпрофора у БиХ

Дакле, оно што нису урадили правосудни органи у Сарајеву, урадило је правосудје Србије, које је донијело одлуку о спровођењу истраге против више лица осумњичених за ратне злочине над припадницима ЈНА у Сарајеву. На основу одлуке Специјалног тужилаштва за ратне злочине Министарство унутрашњих послова Србије расписало је потјерницу за 19 лица, коју предводи Ејуп Ганић, ратни члан Председништва БиХ.

И овом приликом треба подсетити да се Ганић, на првим вишестраначким изборима 1990. године, када су се у складу са важећем Уставом у Председништво БиХ бирала по два Србина, Муслимана и Хрвата и један члан из реда осталих народа у БиХ, изјашњавао као Југословен. Већ приликом кандидатуре на листи Странке демократске акције, било је јасно да се ради о великој подвали и подлости наводног Југословена. Управо је Ганић, заједно са осталим бошњачким политичарима, био најглатији заговорник растурања Југославије и главни стратег подлог плана о оружаним нападима на касарне и колону ЈНА у Сарајеву.

Било је, дакле, крајње вријеме да истражни судија Вијећа за ратне злочине Окружног суда у Београду донесе рјешење о спровођењу истраге за најтежи ратни злочин, који је гурнуо народе у БиХ у крвави грађански рат. Треба подсетити да су власти Републике Српске одавно доставиле Хашком трибуналу бројне и необориве доказе против бившег муслиманског лидера Алије Изетбеговића, затим Ејупа Ганића, Стјепана Кљујића, Сефера Халиловић, Алије Делимуштафића, Вахида Каравелића, Вехбије Карића, Драгана Викића, Зорана Чегара, Стјепана Шибера, Јусуфа Пушине, Јована Дивјака и великог броја директних починилаца ратних злочина, али Хаг

против њих није подизао оптужнице.

ЕВРОПСКА ГАЗА ОД ХАЏИЋА ДО ЗАВИДОВИЋА

Вијест из Београда о расписивању потјернице изазвала је бурна политичка реакција у Сарајеву. Лавину је покренуо бошњачки члан Председништва БиХ Харис Силајхић, који је организовао пријем за чланове ратног председништва, а потом су се у одбрану 19 лица с потјерница ставиле многе владине и невладине организације све до манипулантско-политиканске групе зване "Мајке Сребренице".

Гостујући у дневнику телевизије "Хајат", 28. фебруара, Ејуп Ганић је, на питање водитеља шта мисли о Интерполовој потјерници, настојао да омаловажи овај потез српског правосудја и бранио се лажима и новим оптужбама:

"То није ништа ново! Сви ми, који смо бранили БиХ, налазимо се на тој потјерници. Ја имам привилегију да сам на челу те листе. Али, то већ дуго траје и ништа чољек друго не може очекивати од државе која се није одрекла претензија да БиХ третира као свој ратни плијен и онда користи сву могућу технологију да је дестабилизује. То је специјални рат у цивилу, што би се рекло".

Међутим, на подсјећање водитеља да су правосудни органи Србије ставили на папир и расписали међународну потјерницу и да ће сви оптужени бити ухапшени чим напусте границу БиХ, Ганић и даље сматра да се ради о политичком трику Београда "за унутрашње потребе". На питање новинара шта би требало урадити да се ове потјернице ставе ван снаге Ганић одговара:

"Видите, они покушавају на све начина да дестабилизују Босну и ми морамо

покренути јаку дипломатску акцију. Прво, морамо се обратити Западу и рећи да су они изиграли Дејтонски споразум и да не дају повратак избјеглицама у Републику Српску.

Други захтјев треба упутити према исламском свијету. Нас муслимана има милијарду и триста милиона и зато морамо анимирати исламске земље и упозорити их да Србија води политику као Израел против Палестине. Срби хоће да сабију Бошњаке у БиХ у европску Газу, која би се протезала од Хахића до Завидовића и да их тако радикализује..."

ГАНИЋЕВА АЛИЈАНСА

На подсјећање водитеља да исламски свијет није пружио никакву помоћ Палестинцима, ни Гази и да исламске земље нису признале ни Косово, Ганић посеже за новим "аргументима":

- Ми на нашој страни имамо катарску телевизију "Ал хазиру" и моћни Си-Ен-Ен и то морамо искористити на најбољи начин против Србије.

И на крају, као наш трећи важан потез, требамо са нашим сусједима Хрватском, Црном Гором, Косовом, Македонијом, Бугарском и Турском створити балканску иницијативу против Србије, јер она дестабилизује читав регион - самуверено је закључио Ејуп Ганић. Треба ли ли уопште коментарисати ове сулуде и имбецилне идеје бившег Југословена, Изетбеговићевог сарадника и данашњег сарајевског професора. Умјесто тога ево кратког подсјећања:

Другог маја 1992. године, тачно у 12 часова, извршен је злочиначки напад на Дом ЈНА у Сарајеву од припадника "зелених беретки" и других паравојних муслиманских формација. У том нападу опкољено је десет припадника ЈНА који су пружали отпор сулудим нападачима од преко 200 јуришника "зелених беретки" и других муслиманских јединица које су предводили злочинци Јусуф Јука Празина и Емин Швракић, као и самозвани специјалци МУП-а БиХ Драган Викић и Зоран Чегар.

Ради деблокаде Дома ЈНА и ослобађање опкољених војника генерал Милутин Кукањац издаје наредбу пуковнику Шупуту да са 40 припадника ЈНА изведе ову операцију. Међутим, војници упадају у засједу у којој је убијено шест припадника ЈНА и уништен један транспортер. Остали бивају опкољени и заробљени заједно са људима у Дому.

ПРЕВАРАНТИ И ПОДАЦИ

Према признању једног од актера ових догађаја Маринка Милидрага направљена је још једна велика грешка. Из засад непознатих разлога генерал Кукањац

МАРИН ДВОР, 2. МАЈ 1992. ГОДИНЕ

шаље у испомоћ само 30 припадника диверзантске групе да деблокира опкољене војнике. На челу те групе био је мајор Марко Лабудовић. Када се група војника налазила код трамвајске станице на Скендерији бивају нападнути. У нападу је убијен мајор Лабудовић и 14 припадника диверзантске групе без испањеног метка. Остатак војника успјева да се некеко пребаци до војне болнице.

Истог дана, око 13 часова, извршен је напад на возило које је транспортовало храну за команду Друге војне области. У возилу су били капетан Петровић и возач. Капетан је погинуо на мјесту напада, а возач, иако тешко рањен, успио је да стигне до команде где је издахнуо. У 17 часова убијен је војник Пелемиш и команда је опкољена. Напад је престао тек око 20 часова. Војници су, то треба нагласити, имали изричиту наредбу да не пуцају иако су били изложени сталној паљби паравојних муслиманских јединица и полиције.

Око 19 часова, 2. маја, после повратка муслиманске делегације из Лисабона, која је у одвојеним сусретима разговарала са португалским дипломатом Жозеом Кутиљером о мирном рјешењу кризе у БиХ, на аеродром Бутмир задржан је Алије Изетбеговић и његова пратња.

Трећег маја, око осам часова, одлучено је да генерал Милутин Кукањац напусти команду, међутим, војска и официри то нису дозволили. После одустајања од тог плана вратило се повјерење војске и официра. Око 13 часова у разговору између првог команданта УНПРОФОР-а у БиХ канадског генерала Луиса Мекензија, европског изасланика Колома Дојла и генерала Кукањаца договорена је размјена Алије Изетбеговића, који је дан раније задржан на аеродрому Бутмир по повратку из иностранства, за извлачење војске и официра из команде ка Лукавици. Током преговора на сталној телефонској вези у згради Председништва БиХ били су чланови тог колективног тијела Ејуп Ганић и Стјепан Кљујић.

У једном тренутку Ганић је изјавио да у одсуству Изетбеговића он преузима "функцију председника БиХ", која по Уставу БиХ није ни постојала, и то без сагласности тадашњег председника и осталих чланова Председништва БиХ. Ганић је читаво вријеме играо двоструку улогу тако што је са командом 2. војне области и представницима Унпрофора водио једну врсту дијалога и договора, а са Кљујућем је сковао паклени план о нападу на војну колону чак и по цијену да у том нападу погине Алија Изетбеговић. Уосталом, његове намјере недвосмислено су потврдили догађаји који су услједили после договора о мирној евакуацији војске из Сарајева.

ПУЦЊИ СА СВИХ СТРАНА

Оно што се тог дана догађало у Сарајеву преносила је тадашња телевизија Сарајево, а програм уживо водио је Сенад Хахиџезовић. У програм су директно укључивани саговорници из зграде Председништва БиХ Ејуп Ганић и Стјепан Кљујућ, са једне, те Милутин Кукањац и Алија Изетбеговић, с друге стране. Јавност је била детаљно упозната са планом размјене која је договорена истог дана у 15 часова.

Међутим, после овог договора у Команду 2. војне области долази Алија Изетбеговић са ћерком Сабином и пратњом у којој су били Златко Лагумхија, Јусуф Пушина и други Изетбеговићеви сарадници. Како тврди Маринко Милидраг, уз лажна обећања Алије Изетбеговића да ће конвој бити безбједан војска је напустила касарну. Покрет је почео у 18 часова.

На челу колоне, која је бројила око 40 возила са око 300 људи, били су генерал Луис Мекензи, генерал Кукањац и Јусуф Пушина. Доласком колоне у Добровољачку улицу у близини Миљацке отворена је ватра на колону.

- Пуцали су на нас са свих страна. Са кровова, прозора. Ватра је отворена из стрељачког наоружања, а коришћене су и тромблонске мине. Пуцано је и на обиљежено санитарско возило у којем је погинуо примаријус др. пуковник Радуловић. Убијен је и пуковник Михајловић, официр безбједности, који је у пензију отишао дан раније. Официре су извлачили из возила и хладнокрвно убијали хицима у потиљак - свједочио је Маринко Милидраг.

У нападима који су се одиграли 2. и 3. маја убијена су 42 војника и официра, 71 војник и официр су рањени, а 215 припадника ЈНА је заробљено.

ДОКАЗИ О ЗЛОЧИНУ

У захтјеву за спровођење истраге о ратним злочинима у Сарајеву наводи се да су тимови са љекарима, патолозима, у којима су били и међународни експерти, идентификовали тијела неких од убијених и масакрираних припадника ЈНА. Истрага је дошла до сазнања о језивим погубљењима заробљених припадника ЈНА. Зна се да су тројица људи, који су били у администрацији у сарајевској касарни, а нису дужили или имали било какво оружје, заробљени и затим убијени. Нападаци су их натјерали да клекну и пуцали су им у главу. Осим тога, тужилаштво Србије је предложило да истражни судија саслуша поједине бивше припадника ЈНА, који су били заробљени

приликом напада на колону. Приложена је медицинска документација о повредама заробљеника, која потврђује да су били мучени. Међу доказима биће и извјештаји официра ЈНА, у којима се описује напад на колону.

У захтјеву за спровођење истраге наводи се да су примјеном недозвољених средстава борбе окривљени убили најмање 18 лица, колико их је до сада идентификовано.

- Као високи политички и војни функционери, окривљени су издавањем наређења планирали и организовали перфидне нападе на објекте и припаднике ЈНА у Сарајеву и то на Војну болницу, на Дом ЈНА, на колону санитарских возила и на колону Команде Друге војне области у Добровољачкој улици. Тиме су прекршили споразум између представника БиХ и СРЈ о мирном повлачењу ЈНА са територије БиХ, као и правила међународног права и Женевске конвенције - стоји у захтјеву за спровођење истраге.

У захтјеву тужилаштва наводи се и да су окривљени радио-везом издавали наређење за оружани напад на војну колону у Добровољачкој улици у Сарајеву.

УВОД У ГРАЂАНСКИ РАТ

Миленко Инђић, бивши официр за везу у штабу генерала Станислава Галића о Ејупу Ганићу и стравичним догађајима у Сарајеву почетком маја 1992. године каже:

- Санхачки лоби и ратни члан Председништва БиХ Ејуп Ганић спремали су, уочи напада у Добровољачкој улици и ликвидацију тадашњег председника Председништва БиХ Алије Изетбеговића по повратку из Лисабона, коју би приписали ЈНА.

Да је Изетбеговић тада ликвидирао,

МИЛУТИН КУКАЊАЦ

његово убиство било би приписано ЈНА, која је већ била поистовијеђена са српском страном што би на најбољи начин искористио санхачки лоби и преузео потпуну политичку контролу над будућим дешавањима у БиХ - рекао је Инђић.

Иначе, треба нагласити да је Центар јавне безбједности Источног Сарајева поднио пријаве против 15 одговорних лица за злочин Сарајеву и Добровољачкој улици, 2. и 3. маја 1992. године. Међутим, и поред уредно формираног предмета са свим бројним документима, доказима и релевантним изјавама свједока тужилаштво у Сарајеву није ништа предузело да се подигне оптужница и поведе судски поступак за овај најтежи тежак ратни злочин на почетку грађанског рата у БиХ.

Послије овог најгнуснијег злочина из Сарајева, у коме су свакодневно убијани српски цивили по кућама и становима, инсценирани самоубилачки напада у улици Васке Мискина и два пута на пијаци Маркале, током читавог рата стизали су лажни вапаји због наводне опсаде града и свакодневног гранатирања.

ТРЕЋИ МАЈ - НАЈСТРАШНИЈИ ДАН

Београдске "Вечерње новости" објавиле су 9. марта ове године ексклузивну изјаву канадског генерала Луиса Мекензија, који је први командант међународних снага у БиХ, о масакру у Добровољачкој улици.

Мекензи тврди да је члан ратног председништва БиХ Ејуп Ганић, за којим је Србија расписала потјерницу за ратни злочин над припадницима ЈНА који су се извлачили из Сарајева 1992. године, био свјестан свега и знао за планирану евакуацију војске.

- Потпредседник Председништва БиХ Ејуп Ганић је у интервјуима указао да ништа није знао о евакуацији војске, која је 'селила читаве бараке'. Говорио је да је у конвоју требало да буде само неколико возила. У ствари, он је био у нашем (УН) штабу, у згради ПТТ, када сам све извештаје слао генералу Филипу Мориону. Он мора да је био свјестан свега и да је знао шта се догађа - рекао је Мекензи.

Он је, међутим, посебно нагласио да би морао да потражи правни савјет, као о свему што је повезано с његовим боравама у Сарајеву, у случају да добије позив из Београда да буде свједок у поступку "Добровољачка".

Канадски генерал је испричао да га је тадашњи председник Председништва БиХ Алија Изетбеговић увјеравао да ће гарантовати безбједност конвоја кроз територију коју су већ заузеле његове снаге, а пошто га је Мекензи обавијестио да конвоју ЈНА може да пружи само пратњу, али не и заштиту.

- Рекао ми је дословно: "Генерале Мекензи, имате моју ријеч и ријеч нашег војног команданта" - тврди генерал Мекензи.

"Трећи мај, најстрашнији дан мог живота" - записао је у свој дневник канадски генерал описујући напад на колону ЈНА у Добровољачкој улици у Сарајеву, у прољеће 1992. године.

У дневничким биљешкама, које је, касније, објавио у књизи "Мировњак", генерал Мекензи свједочи о хладнокрвном масакрирању војника у транспортерима и киднапованима (око 200 из колоне).

Овај високи канадски официр тврди и како је бошњачка страна, нападајући колону која је мирно напуштала град, погазила обећање да ће војницима гарантовати безбједан пролаз.

- Ништа није освјетљено, у протеклих 17 година, да би променило моју верзију, онако како сам то описао у "Мировњак" - рекао је канадски генерал.

Мекензи каже да војници и официри Уједињених нација нису били ни адекватно наоружани, нити их је било довољно да могу да зауставе било који

напад, али да су мировне снаге у БиХ, чији је био командант, својом интервенцијом ипак спасле извесан број живота српских војника.

- Било је јасно да је са шачицом слабо наоружаних мировњака који су имали тек неколико шаржера муниције, било немогуће заштитити их - посвједочио је генерал Мекензи.

НАИВНОСТ ГЕНЕРАЛА КУКАЊЦА

Иначе, генерал Луис Мекензи је испред Унпрофора дао све од себе да претходно постигнути договор буде коректно испоштован. Пребацивање Изетбеговића из Лукавице у зграду Команде Друге војне области обављено је као што је напријед поменуто око 15 часова од стране Унпрофора.

Прије него што је Изетбеговић ушао у канцеларију генерала Кукањаца, група високих официра из обавештајно-безбедносног сектора, међу којима су били пуковник Петар Салапура и Ратко Каталина, ушли су у канцеларију генерала Кукањаца и упозорили га да колона не креће из касарне Друге војне области јер су припадници "зелених беретки" и други наоружани муслимани, припремили напад на колону и да су распоређени са обје стране цијелом дужином Добровољачке улице.

Генерал Кукањац им је одговорио да неће мијењати одлуку о покретању колоне јер се у њој налази Изетбеговић, а да безбједност проласка гарантује командант Унпрофора генерал Мекензи и Боб Дојл. Међутим, так касније се и сам увјерио да двојица официра безбедности нису драматизовали стање. Са прозора команде, како је посвједочио један од официра, Кукањац је могао да види већи број припадника "зелених беретки" који су се налазили око касарне и дуж Добровољачке улице, која почиње испод касарне у правцу Грбавице.

- Колона је почела са изласком из касарне око 16 часова - свједочи овај официр. - На челу колоне налазила су се возила генерала Кукањаца и генерала Мекензија. У возилу генерала Кукањаца налазио се Изетбеговић. Колону је сачињавало око 25 теренских возила (камиона), два санитарска возила и неколико путничких. Ја сам се налазио у возилу на зачељу колоне, у другом или трећем возилу испред посљедњег у колони. Да ли се још неко возило прикључило, нисам видео.

ЗЛОЧИНАЧКА НАРЕДБА - КОЉИ СРБЕ!

Колона се веома споро извлачила. Сам излазак из касарне трајао је више од пола сата. Због веома спорог кретања претпоставио сам да је чело колоне заустављено и да ћемо бити нападнути. Практично, дешавало се следеће, тек што је зачеље колоне изашло кроз капију касарне, цијела колона је била блокирана и одмах иза тога војнички нападнута са обје стране Добровољачке улице.

Велики број наоружаних људи, углавном млађих, јурнули су на колону са обје стране улице, односно са брда с лијеве стране и из парка с десне стране, који се налази између улице и ријеке Миљацке. Тукли су по колони из аутоматског оружја рафалима. Дејствовано је и ручним бацачима и тромблонима. Били су ван себе. Чуо сам како вичу: "Убијајте их"! "Удри четнике"! "Кољи, мајку им ... српску"! "Хватај живе"! Други се дерњају: "Руке увис"! "Лези"...

Нико из колоне није давао отпор, нити је пуцао према

нападчима. Речено нам је да само тако можемо изаћи. Пошто сам био на зачељу, нисам био у могућности да видим шта се дешавало на челу колоне, осим на дијелу колоне испред мене. Видио сам да су на нека од возила били набачени електрични водови под напоном и да је један број возила са људством био запаљен. Запомагало се на све стране. Код толиког оружја које само имали, били смо препуштени вољи злочинаца и допали у ситуацију да молимо за голи живот".

- Организатори напада на колону, првенствено Ејуп Ганић, који је држао главне конце муслиманске акције, имали су информацију у ком возилу се налазио Изетбеговић иако се то крило. Првих шест возила са чеља колоне, гдје се налазио и Алија Изетбеговић, пропустили су према Лукавици, након чега је он, према ранијем договору, пребачен у зграду Председништва. Генерал Кукањац у први мах није знао да је извршен напад на дио колоне иза њега па је, према договору, када је ступио на територију Грбавице - Враца, према ранијем плану дозволио да Изетбеговић оде са Унпрофором у зграду Председништва - посвједочио је један од Кукањчевих блиских сарадника.

ЛАЖИ У "ОСЛОБОЂЕЊУ"

На крајње пристрасан начин дневни лист "Ослобођење" у броју од 4. маја 1992. године писао је о догађајима у Сарајеву али је пренијело и кратку изјаву команданта Друге армијске области генерала Милутина Кукањаца, која гласи:

- Над мојим људима извршен је злочин у Добровољачкој улици на Скендерији: више од половине конвоја је одсјечено и нападнуто, отето је 25 камиона!

Напад на конвој потврдио је и генерал

ДОБРОВОЉАЧКА УЛИЦА, 4. МАЈ 1992. ГОДИНЕ

Мекензи из команде УНПРОФОР-а, који се налазио у пратњи, али страни посматрачи нису могли да потврде и изјаве о губицима у конвоју, а европски изасланик мајор Колом Дојл рекао је како је тврђа од 25 отетих камиона претјерана, али да је обавијештен о одузимању девет камиона и да је свакако разочаран што је постигнут споразум о безбједној евакуацији команде прекршен.

- То би и поставило питање да ли Председништво и Штаб територијалне одбране контролишу своје оружане снаге - изјавио је Дојл, према писању "Ослобођења".

Наравно, ништа не треба вјеровати овом листу који се далеко прије избијања кризе оружаних сукоба у БиХ сврстао на муслиманску страну.

Међутим, у наставку непотписаног текста лист наводи да је према информацијама Територијалне одбране "у суботњим борбама у Сарајеву агресорској

војсци нанесен тежак пораз: саопштен је податак о 150 погинулих, 200 рањених и великом броју заробљених нападача и о великим количинама заплијењеног оружја и војне опреме".

Да се ради о намјерним извртањима чињеница и безочним лажима и ратној пропаганди овог некадашњег листа Социјалистичког савеза радног народа БиХ, довољно је прочитаки увод текста у којем дословно стоји "у оквиру споразума који је предвиђао и безбједну евакуацију Команде 2. војне области из Сарајева", Алија Изетбеговић се вратио на своја радно мјесто у Председништву, "али то је био увод у нову драму".

"Армија је на име оптужила босанскохерцеговачке власти да насупрот постигнутом споразуму нису осигурали безбједно повлачење војног конвоја из града", стајало је на почетку текста у овом листу.

Радован ЈОВИЋ

УБИЈЕНИ И НЕСТАЛИ

У току напада на колону рањено је више официра, млађих официра, војника и грађанских лица на служби ЈНА као и грађана који су се затекли на улици.

Погинули су: пуковници Радуловић др Будимир, Сокић Мирко, Петровић Градмир, Михаиловић Бошко и Јовановић Бошко; кап. И класе Лабудовић Марко; капетан Цикарић Велимир; поручници Цветовић Ивица, Кастрати Нихад, Гвозденовић Обрад; ст. водници Ротић Казафер, Јањић Миломир; војници: Јелић Слободан, Церовић Предраг, Ђукић Милорад, Јовановић Срећко, Поповић Бранко, Симић Ивица, Витковић Драган, Томовић Здравко, Ракић Жељко, Мојсиловић Момир, Новић Перица, Ритан Стево, Петровић Властимир, Гајић Зоран, Кочиш Роберт, Јовановић Небојша, Лаловић Зоран, Давидовић Горан, Врућина Фрањо; НН војник нађен код Врбање моста; грађанско лице Шкуко Нормела.

Заробљена активна војна лица и војници који се воде несталим:

Из Дома ЈНА Сарајево (заробљени 2. маја 1992. године): потпуковник Божиновски Богоје; грађанска лица Дуцан Војислав, Митровић Драгослав, Соколовић Ђорђе и Соколовић Тодор; војници Шукара Селвер и Бићо Хевад.

Из састава 2В (колоне од 3. мај 1992. године):

поручник Пелемић Богољуб; водник Степановић Драган; грађанско лице Златовић Снежана, затим војници Николић Младен, Бешлић Круно, Николић Срђан, Благојевић Александар, Пајовић Радош, Микуш Ласло, Бајто Луга, Меховић Рамиз, Шанић Владан, Илић Душан, Младеновић Саша, Перић Миленко, Мрковић Симо, Марковић Небојша, Томић Зоран, Димић Недељко, Ошић Иван, Адеми Јетон, Богдановић Радослав, Дурсун Милан, Стевановић Зоран, Глигорић Момир, Милановић Горан, Ненадић Ацо и Марјановић Раденко; пуковник Тасо Енес, капетан И класе Правда Ласло, затим војници Пејић Милан, Пантић Драган, Анђић Зоран и Бојанић Слободан.

ШТА ЈЕ У АПРИЛУ 1992. ГЕНЕРАЛ БЛАГОЈЕ АЦИЋ У ПИСМУ ОДГОВОРИО ЈЕРКУ ДОКИ ПИСМО КАО КРУНСКИ ДОКАЗ

Да се у Републици Српској ради крајње стихијски и неорганизовано када је у питању покретање судских истрага против одговорних лица за ратне злочине, па тако и површне припреме одбрана многих невино оптужених Срба, било у Хашком трибуналу или у Суду БиХ у Сарајеву, потврђује и један изузетно вриједан документ који је просто скривен од јавности и на који се, колико нам је познато, још нико није позвао иако се ради о крунском доказу о узроцима и почецима оружаних сукоба у БиХ. Овај документ се истовремено налази у архивама у Београду и Сарајеву.

Како бошњачка страна већ годинама скрива и уништава доказе који би могли компромитовати њихова настојања да успоставе унитарну БиХ не бирајући притом средства, онда није ни чудо што се данас на многим интернет страницама, па и Ју тјубу налазе само видео клипови на којима се врти изјава др Радована Караџића који је реаговао на изјаву Алије Изетбеговића о томе да "суверену БиХ никад не би жртвовао за мир, а мир би увијек жртвовао за суверену БиХ". Ову Изетбеговићеву изјаву из Скупштине БиХ од 14. октобра 1991. године не можете наћи на интернет порталима, па тако ни на Ју тјубу.

Ипак, "Српски борац" први пут објављује писмо којег је још 22. априла 1992. године генерал Благоје Ацић упутио тадашњем министру одбране БиХ Јерку Доки у одговору на његова два претходно упућена писма из Сарајева.

У том одговору тадашњи вршилац дужности савезног секретара за народну одбрану СФРЈ, који је на тој функцији замијенио генерала Вељка Кадијевића, генерал-пуковник Благоје Ацић пише:

"Примивши у истом дана два ваша писма понао сам се да ћу у њима наићи на речи признања Армије, донедавно заједничке нам државе Југославије, која уз огромне напоре и уз немале људске жртве, чини све што је у њеној моћи да спречи распламсавање међунационалних и верских сукоба у Босни и Херцеговини. Али, нажалост, ова ваша писма садрже само тешке оптужбе на рачун Југословенске народне армије, засноване на grubим неистинама и подметањима. Ваша писма су, очигледно, само наставак праксе упућивања отворених писама каква су ми већ упутили Изетбеговић (Алија) и Дураковић (Нијаз). И циљ им је исти - пласирати што више оптужби и клевета како би се прихватила наклоност недовољно обавештеног света и створио

БЛАГОЈЕ АЦИЋ И ЈЕРКО ДОКО: ПРЕПИСКА ПРЕД РАСПЛАМСАВАЊЕ СУКОБА У БИХ НИЈЕ УРОДИЛА ПЛОДОМ

Да је муслиманско руководство по сваку цијену настојало да жртвује мир и успостави унитарну БиХ потврђују преписке које су прије избијања оружаних сукоба водили Алија Изетбеговић, Нијаз Дураковић и Јерко Доко са Савезним секретаријатом за народну одбрану. "Српски борац" објављује одговор којег је тим поводом генерал Благоје Ацић упутио Јерку Доку

алиби за своје акције. Она су саставни део бескрупулозно антиармијске кампање која се већ дуже време, води у Босни и Херцеговини.

ЈНА СПРЕЧАВАЛА СУКОБЕ

Југословенска народна армија деценијама борави на тлу Босне и Херцеговине, као регуларне и по Уставу устројене војне снаге. Она се увек и осећала и понашала као заједничка оружана сила свих грађана Републике, без обзира на њихову националну у верску припадност. Зато нам тешко пада када нас оптужују за наводну бруталну агресију на суверенитет Републике, иако веома добро знате да јединица Армије није нигде на тлу Југославије изазивала оружане сукобе, већ да их је спречавала и увек смо били за решавање спорова мирним путем. Тамо где је друга страна била за то сукоба и није било. Без обзира на све то, ви најгрубље и без икаквих аргумената нападате ЈНА, али вам, иако сте министар одбране, нимало не сметају оружане формације стране државе, које се раније нису налазиле на територији БиХ, а сада су ту."

Не треба посебно наглашавати да је вршилац дужности савезног секретара за народну одбрану генерал-пуковник Благоје Ацић указао да су се на територији БиХ у

то вријеме налазе јединице регуларне војске из Хрватске, чиме су починиле чин агресије, јер је Хрватска раније била међународно призната.

Ацић, потом, у писмо даље наводи небориве и веома значајне чињенице на основу којих се могу извући потпуно јасни закључци ко је започео сукобе и рат у БиХ.

МУСЛИМАНСКА ДИРЕКТИВА

"У периоду од 5. марта до 21. априла на територији Босне и Херцеговине извршено је 69 напада на јединице, објекте и припаднике ЈНА или чланове њихових породица. У тим нападима погинуло је 26 припадника ЈНА, а 51 је рањен. Од стране МУП-а БиХ, "зелених беретки" и ХОС-а, киднаповано је и у непознатом правцу одведено осам старешина ЈНА и већи број жена и деце војних лица из гарнизона Чапљина. Широм Републике опљачкан је велики број војних станова, а њихови станари су малтретирани и избачени на улицу.

Господине министре, кад већ оптужујете Армију као изазивача насиља, да ли вам је познат садржај Директиве за одбрану суверенитета и независности Републике Босне и Херцеговине коју је, као строго

поверљиву 12. априла ове године Штаб Територијалне одбране Републике БиХ упутио потчињеним штабовима. Верујем да се то није могло учинити без вашег знања и одобрења. У тачки 4. између осталог стоји:

"Одмах извршити заузимање складишта, наоружања и муниције и блокирање касарни, њихово заузимање и заробљавање припадника ЈНА на територији БиХ".

Господине министре ако вам је мир у БиХ заиста на срцу, онда је неопходно

урадити следеће:

- Ставити одмах ван снаге директиву од 12. априла ове године и наредити да снаге под вашом и Изетбеговићевом контролом одмах обуставе дејства

- Захтевајте хитно повлачење оружаних формација Хрватске са територије Босне и Херцеговине.

- Одмах продужите политичке разговоре представника све три конститутивна народа ради изналажења мирног и заједничког решења о будућем уређењу

БиХ.

Без тога независно од понашања Армије, мира у БиХ неће бити. И овог пута истичем да ће Армија стриктно поштовати свако политичко решење до кога се дође мирним путем и у договору сва три народа БиХ - стоји на крају одговора којег је Аџић упутио Јерку Доку.

(Дио овог писма објавио је и сарајевско "Ослобођење" у броју од 24. априла 1992. године.)

Р. ЈОВИЋ

ТРАГАЊА И ИСТРАЖИВАЊА

ПОГЛЕД У БУДУЋНОСТ

ЗЕОЛИТИ-МОГУЋИ СПАС ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И РЈЕШЕЊЕ ПИТАЊА ИСХРАНЕ

Подручје РС је веома богато налазиште зеолита, који могу бити гарант развоја и здравља становништва, појединити улагања у пољопривреду, подстицај за производњу органске хране и допринијети општем развоју РС и БиХ

Истраживање зеолита на нашем подручју није ни ново ни непознато. Постоје и заинтересовани инвеститори за изградњу фабрике за прераду зеолита.

Приоритет се ставља на производњу органског ђубрива и осталих адитива, а и лијекова. Уложене деценије рада и огромно знање се коначно исплатило. Изгледи за успјех и свеопшту корист друштву су све извеснији. Група истраживача из РС, чланови Тима за израду пројеката за социјално збрињавање борацких категорија, инволвирани су зеолине до степена употребе у сточарству, индустрији, пољопривреди, фармацији итд. Најистакнутији иноватор из РС, добитник највиших свјетских и домаћих признања (преко десет медаља) за обраду, технологију и примјену зеолита и сам је бивши борац отаџбинског рата.

Зеолини су природни минерали (откривено их је око 50 у природи) и минерали који су се нашли као исплативи у синтетичкој производњи, тако да их је синтетички произведено преко стотину врста. По саставу су бескрајни кристали, састављени од алуминијума и силицијума у виду молекуларне решетке и велике моћи апсорпције. Називају га и природним молекуларним ситима, због способности упијања штетних материјала и задржавања истих, односно спречавања тешких метала, отрова и других штетних материја да продиру у ланац исхране биљака и животиња.

Карактеристика им је да већ постојеће отрове у организму живог бића, биљака или животиња везују за себе и да тешке метале и непробављиве твари учине потпуно безбедним и изнесу из организма. На овакав начин, изнесене штетне материје су безбедне за околину и остају трајно неутралисане.

Технолошки припремљен један грам зеолита има површину упијања и апсорпције од 0,60 м², односно замјењује 0,60 м² најбољег филтера. Такав природни филтер апсорбује и спречава улазак из земљишта у биљке тешких метала (бакар, камдијум, олово, арсен и цинк), као и радиоактивних материјала и амонијака.

Због својих особина својевремено је био основни материјал за санацију земљишта и самог нуклеарног погона у Чернобилу (један од цијева узимања Косова је тај што је Косово веома богато налазиште зеолита и већ су цијела брда нестала, односно одвезена). Тврди се да, кад би експлодирала на неком терену атомска бомба и кад би се цијели терен посуо са 0,5 цм дебелом слојем хабазита, клиноптилолита или морденита (врсте природних зеолита), да би последице само годину дана било безбедно становати на том подручју и производити се храна.

У великим насељима су отпадне воде и други отпади посебно опасни и отровни. Употреба зеолита у преради отпада и отпадних вода доводи сав тај материјал, не само у функцију безбедног и неутралног отпада, већ се од те материје израђује органско ђубриво за пољопривреду.

Најпознатија налазишта зеолинте глине код нас су у Челинцу. Та глина је веома употребљива као облоге за дуголежеће болеснике и као напитака за

чишћење организма од разних токсина. Изузетно значајна улога зеолита је у апсорпцији или инактивацији микотоксина, секундарних продуката пљесни на жити (продукти *Aspergillus*-а и *Penicillium*-а). Ови токсини код људи и животиња изазивају тешке болести и смрт, а имају изражене мутагене и канцерогене ефекте.

Зеолини су потпуно ефикасни против Охратоксина (нефротоксин и хепатотоксин, који трајно оштећују бубреге и јетру), канцерогени су и штетно дјелују на зачети плод код људи и животиња. Ови токсини се често налазе у меду и јајима, те је превенција додавањем зеолита у храну за животиње неопходна.

Стока хранена додацима зеолита, значи да је заштићена од уноса токсина у месо, јаја и млијека, а та храна постаје потпуно еколошки и медицински здрава и назива се ОРГАНСКОМ ХРАНОМ. Ова храна се лакше вари, и нема никаквих непредвидивих утицаја на пробаву и здравље људи.

Зеолини немају никаквих неповољних ефеката за здравље и животну средину, повећавају принос код биљака свих врста од најмање 27% па до 83% (испитивања тима, потврђена у ЕУ) и код животиња убрзавају раст, побољшавају здравље и увећавају прираст и до 50%. Ови приноси, употребом зеолита, не повећавају осиромашење тла и животне средине. Напротив, имају супротне ефекте.

Најчешће врсте које су нашле широку примјену и којима се бавио бањалучки тим су: **хабазит, клиноптилолит, ерионит, фаујасит, морденит, филипсит** и још 45 врста, мање значајних и примјењених у овој фази технолошког знања човјечанства. **Зеолини учествују у саставу земљине коре са завидних 75 одсто.**

Република Српска је велико налазиште „корисних“ зеолита, а нарочито су значајна налазишта у долини ријеке Јапре, на подручју Челинца, уз долину ријеке Врбање и на подручју Теслића. Бањалучки тим је за сировину за пречишћавање, фармацију, козметику, филтере, органско ђубриво и адитиве користио зеолине са тих терена. За постигнуте резултате, иноватор и вођа тима је добио преко 20 признања на разним свјетским сајмовима и преко десет медаља, међу којима и златне, као што је златна медаља за иноваторство у Пекингу.

Тим је добио понуду и појавио се инвеститор за изградњу фабрике за прераду зеолита у којој би се запослило око 250 радника. Ово је, између осталих, један од пројеката који је приредио и довео до реализације Тим за израду пројеката БОРС-а, у циљу запошљавања и социјалног збрињавања борацких категорија.

Потребно је производити за наше услове у пољопривреди (по сада припремљеним рецептурама најмање 52 врсте еколошких ђубрива, јер за сваку групу поврћа или других усјева посебан састав и посебна технолошка обрада ђубрива - оно за пасуљ није добро за парадајз), па је могуће отварање погона за Херцеговину, Семберију, Посавину, Западну РС и планинско подручје. Ово је само програм производње еколошких ђубрива, док за друге програме експлоатације, прераде, плазмана и примјене зеолита су неслуђене могућности у погледу запошљавања, користи и брзог развоја РС.

Славко ЦРНИЋ
(Наставља се)

ДОЊА ГРАДИНА, ДОЊА ТАЧКА ЉУДСКЕ СУДБИНЕ

НЕМАМО ПРАВО НА ЗАБОРАВ

Овдје је свака стопа земље натопљена крвљу невиних и недужних, чији је једини гријех био то што су другог имена и презимена, вјере или нације, или што су припадали отпору фашизма и нечовјештва, поручио је Игор Радојичић, председник Народне скупштине Републике Српске, обраћајући се окупљенима у Доњој Градини, гдје је 26. априла обиљежена 64. годишњица пробоја посљедње групе логораша из система усташких логора смрти Јасеновац

Радојичић је подсетио да је Доња Градина највећи подземни град српског, јеврејског и ромског народа, који би требало да опомиње све будуће генерације.

Парастос за стотине хиљада невиних мушкараца, жена и дјеце, које су усташе умориле на насвирепији начин, служио је Његово преосвештенство епископ бањолучки господин Јефрем, уз саслужење свештенства Бањолучке епархије. За убијене Јевреје помолио се Исак Асиел, главни рабин Србије, а за ромске жртве Драгољуб Ацковић, потпредседник Свјетског парламента Рома.

Он је, између осталог, указао на чињеницу да су простори Козаре, Крајине, цијеле данашње Републике Српске и већи дио бивше Југославије били поприште ратова и страдања, али да Доња Градина, има посебно мјесто у регистру страстишта и страдалишта.

Мирко Цветковић, председник Владе

ПРЕДСЈЕДНИК РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ РАЈКО КУЗМАНОВИЋ ПОЛОЖИО ВИЈЕНАЦ НА СПОМЕН-ПЛОЧУ КОД ВЈЕЧНЕ ВАТРЕ У ГРОБНОМ ПОЉУ "ТОПОЛЕ"

Србије, који је такође присуствовао помену јасеновачким жртвама, поручио је да немамо право на заборав јер је Доња Градина један од симбола националних страдања, који нас опомиње да не смију нестати из сјећања сви они који су изгубили живот само због тога што су били друге нације или друге вјере. Он је додао да је српски народ изабрао пут мира на балканским просторима и да је одређен да, остварајући своје циљеве, поштује и разумије друге, да осуђује све злочине и да нико не носи бреме колективне кривице.

Арие Ливне, савјетник председника Владе Републике Српске, говорећи у име јеврејског народа, казао је да потомци жртва не смију ни заборавити, али ни опростити крвницима, који су без икаквог разлога у смрт послали 700.000 мушкараца, жена и дјеце.

- Нема опроштаја и нема разумијевања што су нам убијали наше најмилије, без икаквог разлога, само због националне и вјерске припадности. Нећемо заборавити и нећемо опростити никада - додао је Ливне, говорећи да се никада неће са сигурношћу утврдити колико је људи, заправо, прогутала усташка фабрика смрти у Јасеновцу од августа 1941. до априла 1945. године.

Он је на крају прочитао и дио писма, које је прије неколико дана убијеним члановима своје породице оставио отац министра спољних послова БиХ, Свена Алкалаја. Старији Алкалаја, који је недавно напунио 95 година, написао је сљедеће: "Покој вам вјечни, а крвници, који су вам одузели живот, нека буду проклети до посљедњег кољена".

- Придружујем се томе - поручио је Ливне.

Парастосу, који је служен на највећем гробном пољу "Хрстови", претходило је полагање вијенца на спомен-плочу код вјечне ватре у гробном пољу "Тополе". Вијенце су положили Рајко Кузмановић, председник Републике Српске, делегација Владе Српске, коју је предводио премијер Милорад Додик, делегација НСРС предвођена председником Игором Радојичићем и делегација Владе Србије с премијером Мирком Цветковићем на челу.

Почаст невиним жртвама одали су и представници Вијећа народа РС, Парламентарне скупштине БиХ, Савјета министара БиХ, Општине Козарска Дубица, Константин Шувалов, руски амбасадор у БиХ, Рафи Грегоријан, замјеник високог представника у БиХ, као и многобројне невладине организације.

МАЛИ КОЗАРЧАНИ, ПРЕДСТАВНИЦИ ВЛАСТИ СРПСКЕ И СРБИЈЕ ОДАЛИ ПОЧАСТ ЈАСЕНОВАЧКИМ ЖРТВАМА

ЗЛОГЛАСНИ САРАЈЕВСКИ ЛОГОР ЗА СРБЕ „СИЛОС“ У ТАРЧИНУ, ЧЕТРНАЕСТ ГОДИНА ПОСЛИЈЕ РАТА

РУКА ПРАВДЕ НИКАКО ДА СТИГНЕ

Неко као да се систематски и упорно брине да рука правде не стигне злочинце. Тај неко је Суд БиХ за ратне злочине који селективно приступа и доноси правду. Тако се за Србе користи један, а за Бошњаке други аршин, као да ће на тај начин бити промијењен карактер рата и као да ће то Србе заувјек учинити злочинцима, а Бошњаке невиним жртвама. Ко је онда убијао и мучио толике Србе и гдје се ти и други Срби сада налазе?

Злогласни логор за Србе, Силос у Тарчину, у сарајевској општини Хаџићи био је по много чему специфичан и по злу познат српском народу протеклог рата. Кроз невиђену тортуру, зостављање и мучење кроз њега је прошло 600 Срба, а био је централни сабирни логор из кога су затвореници Срби систематски одвођени у друге казамате: Пазарић, Крупа, Зовик, Челебићи, Мусала-Коњиц, Виктор Бубањ, Храсница, Обданиште, Отока Сарајево, Борово, Добриња, Мразиште, Игман... Према евиденцији Савеза логораша њих 28 није преживјело пакао логора Силос, а за двојицом се још увијек трага.

Докази

- Ми, преживјели логораша у изјавама смо конкретно прозвали починиоце злочина: - Мустафу Џалиловића, Вахида Алађуза, Туфу Рефика, Фадила Човића, Нињада Шехића, Енвера Дуповца, Салка Госту, Милана Божића, Мухамеда Турчиновића „Зеку“, Менсура Човића, - Ибрахима Јамаковића, Тиру Едхема, Азира Хајрулија, Нермина Калембера, Мехмеда и Изудина Јапалака, Чичка Мухамеда, Елмира Опуту, Демалудина Ферхатовића, Амира Хормана... Све су то биле наше „доброћудне“ комшије који су се преко ноћи пресвукли из јагђеће у вучију кожу, када су осјетили немоћ српског народа у Хаџићима - каже Винко Лале.

- Логор Силос у Тарчину је трајао дуже од самог рата на просторима БиХ. Затворен је на Светог Саву 27. јануара 1996. године када га је посљедња група логораша напустила - каже преживјели свједок Спасоје Ковачевић, сада становник Братунца и предсједник Савеза логораша регије Бирач, човек који је са својим сарадницима предао велики доказни материјал Специјалном тужилаштву за ратне злочине у Београду.

- Већ у јуну 1992. године било је затворено комплетно мушко руководство од четрнаестогодишњег дјечака Леа Капетановића до слијепог старца Васа Шаренца, који је од тортуре послје три месеца умро. Комшије муслимани су Васу прогласили снајперистом? Од глади и премлаћивања умиру Мика Милановић, Обрен Капетина, Здравко и Јадранко Самуковић, Ранко Витор, Бранислав Његован, Миломир Петрић, Јадранко Главаш... Глад жеђ, батине, страх, матретирање, тотална изолација, нехигијена, тортуре кроз коју смо пролазили узимале су животе. Одвођење на прве борбене линије, копање ровова, постављање у живи штит на линији разграничења У Сарајеву, тјерање са опасним експлозивом на српске ровове... само је дио оног зла које ми логораша не можемо да заборавимо и опростимо. Нажалост за костима неких од убијених се и дан-данас трага, иако се зна ко, када и гдје их убио! - каже он.

Силос је био својеврстан полигон за испитивање људске

СПАСОЈЕ КОВАЧЕВИЋ

издржљивости.

- Након привођења од стране војника или полицајца, које је било увијек брутално, чекала би нас спремна такозвана екипа за испитивање. Млађење пријетње, разне тортуре, све што имало нормалан људски ум не може ни замислити... Па потом следи три дана без хљеба и воде, затварање у ћелије без икакве простирке, лежање на голом бетону. На 50 квадратних метара би било смјештено 40 људи. Па кришка хљеба на дан, стајање сатима у ставу мирно, тјерање на међусобне туче. Посљедица свега тога су смрт многих логораша и обољења која су остала трајна. У околини логора дешавали су се најтежи ратни злочини над незаштићеним породицама и нејачи: клања, убијања на кућном прагу, силовања, пљачке имовине и на крају етничко чишћење. Поменуло се никада се ни најљућем непријатељу не вратило - каже Винко Лале секретар логораша регије Бирач који је био у паклу логора Силос до пољедњег дана 27. јануара 1996. године.

Већина српског становништва због нерјешавања почињених ратних злочина на простору Тарчина и шире околине

ВИНКО ЛАЛЕ

нису ни покушали да се врате на предратна огњишта.

- Нажалост, све је стало у Тужилаштву Суда БиХ у покретању поступка за стравичне ратне злочине у логорима за Србе. Ми из Удружења логораша припремамо низ активности на рјешавању покретања процеса против великог броја починиоца ратних злочина од стране Бошњака. Држава која није ријешила овакве стравичне ратне злочине ни путем Хашког трибунала, ни путем Суда БиХ пуних 12 година не заслужује повјерење жртава рата, ни она ни њене институције - каже Винко.

Удружење је кроз свој веома активан рад прикупило дио документације и, што је најважније, изјаве преживјелих свједока, и ставило на располагање судским и истражним институцијама. Правда је спора, али је доступна, чврсто вјерују преживјели логораша, у нади да ће се ратни злочинци наћи пред лицем правде. Кад-тад. Многи извршиоци злочина су на високим полицијским функцијама као Рифет Чардаковић у Агенцији за заштиту (СИПА) - Миле Божић инспектор Муп-у у Сарајеву...

Перица ВАСОВИЋ

БОРЦИ САРАЈЕВСКО-РОМАНИЈСКЕ РЕГИЈЕ ПРОТИВ ПРЕКРАЈАЊА БИХ НЕУСПЈЕЛЕ ПОДВАЛЕ БОШЊАЧКО-ХРВАТСКОГ ЛОБИЈА

Нико и никада неће сарајевске Србе одвојити од Републике Српске, нити ће цијепањем Српске правити Босну по мјери Хариса Силајџића и сарајевске чаршије. То је подвала екстремног бошњачко-хрватског политичког лобија, а такве подвале више не пролазе. Наше Сарајево неће бити дистрикт-поручили су борци сарајевско-романијске регије

Првог радног дана после Васкрса у Палама је одржана сједница Одбора борацких организација сарајевско-романијске регије којом је председавао Михајло Парађина, председник овог одбора и председник Председништва Скупштине БОРС. Сарајевско-романијски борци са пажњом, али и забринутошћу пратили су посљедњих мјесеци збивања која се тичу политичке и економске ситуације у БиХ. Зато је то и била најважнија тема која је постављена на дневни ред састанка у Палама.

Нисмо и не можемо бити равнодушни на збивања у БиХ, а посебно у Републици Српској. Оно што нас највише узнемирава, а и љути, јесу упорни покушаји политичке врхушке из Федерације БиХ да разним подвалама и смицалицама направе БиХ по својој мјери, што аутоматски подразумева штету за Републику Српску, односно њен нестанак, јер то је крајњи циљ сарајевске политичке чаршије. За такве покушаје и такву рабату већ годинама се траже и очекују ментори и спонзори, а њих је, нажалост, било и раније, па је опрез неопходан. Не треба ништа препустити случају, а још мање причама и обећањима. У то смо се толи-

ко пута досад увјерили, али и толико пута били наивни, да би сваки наредни превид или промашај могао бити кобан за наш народ и уопште Српску. Оно што највише узнемирава борце ове регије јесу учестале приче о стварању такозваног дистрикта Сарајево што подразумева, према гласовима из Федерације, десет предратних сарајевских општина. Та идеја нам се не свиђа, ми је и осуђујемо и одбацујемо, а од наших представника у заједничким институцијама БиХ захтијевамо да се супроставе сваком покушају да се таква иницијатива наметне или, не дај Боже, угради у промјене Устава. То важи и за све институције у Српској. Пролили смо крв у рату да нас одавде не отјерају и да не будемо ничија монета за поткусуривање, па то нећемо дозволити ни сада каже Михајло Парађина, председник овог одбора и председник Председништва Скупштине БОРС.

Такви ставови уграђени су и у саопштење које је достављено медијима, јер борци сарајевско-романијске регије не желе ништа да препусте случају, а још мање обећањима.

-Борићемо се свим дозвољеним демократским средствима против прекрајања Републике Српске. Иниција-

МИХАЈЛО ПАРАЂИНА

тива да се БиХ подјели на четири територијалне јединице за нас је подвала без преседана и покушај бошњачко-хрватског политичког лобија да се сарајевски Срби оставе изван РС-истакнуто је у саопштењу.

Борци ове регије једнако су огорчени и на рад правосудних органа и институција, јер све је јасније и видљивије да је тај рад тенденциозан и скандалозан. Нарочито кад су у питању процеси осумњиченима за ратне злочине. То више и није рад, то је исказивање мржње и освете, сматрају сарајевско-романијски борци.

Тужилаштво и суд БиХ све више представљају продужену руку политичких структура, па чак и превазилазе праксу Хашког трибунала којом су

Срби унапријед одређени као кривци и целати тако да је и најневинијима међу осумњиченима готово немогуће доказати невиност. А у затвор је људе по тој пракси лако стрпати. Нико за такву праксу није одговарао, а то је само дио стратегије да се читавом народу залијепа етикета злочинаца и да се Република Српска прогласи геноцидном творевином. Ради се, дакле, о прекрајању и истине и историје о протекалом грађанском рату, а то, изгледа, најревносније чине Суд и Тужилаштво БиХ који Србима изричу драконске казне чак и ако нису судионици злочина, а бошњачке злочинце ослобађа и за непосредни и за командну одговорност чак и кад постоје видео докази и живи свјedoци каже Парађина.

КЊИГЕ И ФИЛМОВИ

ЛАЖ, МРЖЊА, ЗЛОЧИН - ТО ЈЕ БОСНА

Регионално удружење логораша горњеподрињског подручја са сједиштем у Вишеграду годинама ради на прикупљању доказа о злочинима почињеним над Србима овога краја. Прије годину дана, ово удружење је било иницијатор и промотер филма На Дрини - гробница - документарне хронологије о злочинима које су припадници Армије БиХ и паравојних јединица из Горажда и Сребренице починили над Србима Горњег Подриња. Филм је потресно свједочанство и свједочење жртава и чланова њихових породица о монструозним злочинима о којима се у тужилаштву и судовима БиХ годинама ћути. Истина о страдању Срба покушава се заташкати, а пред лице правде није изведен још ниједан извршилац и наредбодавац злочина, иако је против више стотина учесника МУП РС поднио више од 40 извјештаја.

Током маја мјесеца у Вишеграду ће поново бити приказан поменути филм којим ће бити отворена промоција књиге "Лаж, мржња, злочин - то је Босна", аутора Велимира Ђуровића. Између осталог, на промоцији ове књиге поред аутора и бројних актера који су били жртве у протеклом рату - судје-

ловаће и професор Миливој Иванишевић, руководиоца Центра за истраживање злочина над српским народом са сједиштем у Београду. Испред МУП-а Републике Српске говориће Симо Тушевљак, руководиоца Тима за истраживање и документовање ратних злочина у МУП-у РС.

Занимљиво је да ће овом промоцијом отпочети и активности на снимању филма "Сопотница". То је још једна прича о злочину без казне који говори острадању и историји истоимене Херцегове цркве у Доњој Сопотници код Горажда, јединог средњевјековног храма у БиХ чији су разлози и вријеме изградње потпуно јасни. Храм је 1454. године, 11 година прије доласка Турака и исламизације Горажда и Горњег Подриња, подигао "херцег од светога Саве" Стефан Вукчић Косача, чија земља се простирала од Пријепоља до Стона, и посветио је заштитнику и крсној слави своје породице - Светом великомученику Георгију. Овај свети храм, од почетка сазидан као манастир, два пута је оскрнављен и обешчашћен у вријеме отоманске владавине, али никада тако сурово и нечасно као у септембру 1992. године када су припадници тзв. Армије БиХ из Горажда до

ЦРКВА СВЕТОГ ЂОРЂА У СОПОТНИЦИ

темеља спалили овај свјетлионик средњег вијека, порушили и поломили 142 надгробна споменика, разрушили 27 породичних гробница и у празну и спаљену цркву затворили стоку.

Без ове иконе истина о ст-

радању и истражи Срба у Горњем Подрињу, нарочито у посљедњем грађанском рату 20. вијека на Балкану, била би непотпуна. Историја, правда и истина - били би на губитку.

Р. ПЕЈИЋ

ДЕЛЕГАЦИЈА ИЗ ИЗРАЕЛА ПОСЈЕТИЛА БОРС

Делегација ратних војних инвалида и ратних заробљеника Израела искористила је прилику да током посјете Републици Српској обиђе и Борачку организацију Републике Српске и у разговору са њеним руководством се упозна са проблемима наших бораца.

Захваљујући се гостима на посјети, Ђургуз је упознао госте из Израела са организационом структуром Борачке организације и проблемима који муче ове категорије.

- Унутар организације немамо проблема, добро функционисамо, али имамо са политичким руководством од рата на овамо, јер немају довољно разу-

ПАНТЕЛИЈА ЂУРГУЗ СА ГОСТИМА ИЗ ИЗРАЕЛА

мијевања за борце, инвалиде и породице погинулих бораца. Постоји међусобно разумијевање и сарадња, али, нажалост, још нема довољно координације по кључним питањима.

Што се тиче ситуације у БиХ,

инсистирамо да се дође до истине. Спремни смо да понесемо свој дио одговорности, али тражимо да друге стране исто то учине - рекао је Ђургуз.

Делегације БОРС-а и Израе-

ла договориле су и наставак сарадње, размјену искустава у помоћи борцима обојелим од посттравматског стресног поремећаја.

Састанку су присуствовали и председник Одбора породица погинулих бораца Славко Ђурић, председник Одбора ратних војних инвалида Горан Бабић и председник Савеза логораша РС Бранислав Дукић.

Делегацију ветерана Израела чинили су потпуковник пилот Шахат, капетан оклопних јединица Рамидрон, капетан везе Ернфелд и официр падобранских јединица Дорон Рам.

Т.М.

ПЕНЗИОНИСАЊЕ И ЗАПОШЛ

Пријевремено пензионисање, побољшање здравствене заштите ратних војних инвалида, запошљавање, ревизија, само су неке од тема о којима је расправљао Одбор ратних војних инвалида Борачке организације Републике Српске на сједницама у Бањој Луци. РВИ само могу бити посљедњи на удару могуће економске кризе, изричито су њихови представници, који траже од надлежног министарства да поштује обавезу усклађивања основице борачких примања са индексом цијена на мало

ДОРАДИТИ ПРАВИЛНИК О ИЗРАДИ ОРТОПЕДСКИХ ПОМАГАЛА

Чланови Одбора РВИ закључили су на сједници 9. марта да се код надлежног министарства треба покренути иницијатива о доношењу одређеног акта или упутства о процедури рјешавања поступка ревизије за лица која се налазе на издржавању казне за ратне злочине.

Подржали су и активности које се

односе на израду и коришћење ортопедских помагала, јер је постојеће стање, према њиховој оцјени, неодрживо. Одбор тражи да његови представници буду активно укључени у израду правилника, а указали су на потребу да се уврсти и ставка по којој помагала могу да праве само они који у сваком погледу могу задовољити техничке и

друге потребе, као и ИСО стандарде.

Чланови Одбора сагласни су и са активностима комисије БОРС-а који упоредо са проналажењем начина за запошљавање траже и рјешења за повољније услове приликом пензионисања демобилисаних бораца. Закључено је, такође, да чланови Одбора у срединама у којима живе треба да афирмишу могућност подстицајних средстава за властити бизнис који могу користити РВИ посредством Фонда за професионалну рехабилитацију.

- Имамо много људи који треба да се пензионишу. Они су у рату изгубили здравље, немају снаге да наставе радити, а немају ни довољно радног стажа да би отишли у пензију - истакао је **Горан Бабић**, председник Одбора РВИ.

Пантелија Тургуз, председник БОРС-а, вјерује да се до краја године може у потпуности сагледати о каквом је проблему заправо ријеч. Он сматра да ће бити и неких резултата, јер постоје интересорна група у Влади Српске која се нави овим питањем.

- Ради се и на питању ортопедских помагала и требало би да дође до

ПЛАНОВИ МИНИСТАРСТВА

Представник Министарства рада и борачко - инвалидске заштите Љиља Бошњак истакла је да тренутно располажу са мање новца него што је потребно за исплату инвалиднина, али да им је обећано да ће он ребелансом буџета бити надокнађен.

- Планирана је исплата надокнада одликованим борцима у висини од милион марака, за финансирање изградње споменика и спомен - обиљежја биће издвојено 500.000 марака, а приоритет ће бити изградња спомен - обиљежја на подручју Бање Луке. Надаље, у плану је финансирање програмских активности невладиних организација у висини од 450.000 марака, пројекта бањске рехабилитације од 300.000 марака, и то за око 600 ратних војних инвалида и породица погинулих бораца - истакла је Љиља Бошњак која је додала да ће за обиљежавање значајних историјских датума бити издвојено 125.000 марака, а за исплату једнократних новчаних помоћи за лијечење борачких категорија 200.000 марака.

Према њеним ријечима, за финансирање алтернативног смјештаја министарство је планирало издвојити 15.000 марака, док је ове године за једнократне помоћи социјално угроженим лицима намијењено 50.000 марака.

- МУП-у смо доставили податке са именима људи који остварују право на инвалиднину по основу психичких обољења. Вјерујемо да ће МУП предузети одређене кораке и видјети да ли ова лица, с обзиром на обољења, могу посједовати оружје, возачке дозволе и слично - навела је Љиља Бошњак.

БАВАЊЕ НА ДНЕВНОМ РЕДУ

промјене правилника у овом случају. Наши приједлози се уважавају у Министарству здравља али су проблеми законске процедуре. Дио надлежности из ове области пренесен је на ниво БиХ, па треба времена да се прибаве све дозволе. Ипак, важно је да се наше примједбе о помагалима уважавају, и да ће кроз реформе здравства бити и прихваћене - додао је предсједник БОРС-а.

Жарко Радовановић нагласио је да у Херецговини нема посла, а и они који до њега дођу, "то ураде преко везе и по страначкој линији". Он сматра да се нешто мора мијењати, а том приликом да треба посебно водити рачуна о породицама ратних војних инвалида.

Далибор Цебо из Источног Сарајева оцијенио је да треба проширити позитивну листу лијекова са онима који се често користе, а неке, можда и сувишне, скинути са те листе.

Ни ова сједница није прошла без осврта на ревизију увјерења о учешћу у рату. **Жарко Радовановић** је рекао да треба разграничити шта је зона борбених дејстава, а шта је то изван зоне.

- У Невесињу, на примјер, није било ни резервних положаја, ни резервних бораца. Чак се и резервни састав полиције активно борио. По овој логици, цијело Невесиње је било у ратној зони - навео је Цебо.

Драган Мاستикоса из Оштре Луке сматра да је ревизија, ипак, имала ефекта, и да је "заустављен тренд превара".

- Не дешава се да, као иза оног рата, уз два свједока свако може да буде борац. Проблем је, међутим, са људима који су избјегли, јер је у општинама остала и евиденција о ратном ангажовању бораца - рекао је Мастикоса.

Актуелна питања из области борачко-инвалидске заштите, била су тема сједнице Одбора ратних војних инвалида, која је одржана 13. априла. Поново се расправљало о стамбеном збрињавању.

Милорад Каламанда, генерални секретар БОРС-а, рекао је да је недопустиво је да се средства Владе за 2008. годину, којима се стамбено

питање рјешава кроз додјелу једнократне новчане помоћи, исплаћују у другом и трећем кварталу 2009. године.

- То значи да смо у временском тјеснацу, и питање је колико се у овој години може квалитетно реализовати програм стамбеног збрињавања. Грађевинска сезона је већ почела, и ако се новац буде исплаћиво овим темпом људи, чије је стамбено збрињавање планирано у 2009. години кроз исплату једнократних новчаних помоћи, неће успјети ништа да ураде - истакао је Каламанда.

Драган Мастикоса је нагласио да у својој општини неће дозволити никакво помјерање на ранг - листи, а **Горан Бабић** да се људи служе "свим и свачим како би дошли до стамбеног простора".

- Уредба о стамбеном збрињавању је доста широка. Понекад и људи који раде у стамбеним комисијама нису дорасли свом послу. Неки нису ни знали за овај програм, па смо сад дошли до цифре од 8.000 људи које треба стамбено збринути. Морамо видјети ко нас представља у стамбеним комисијама, јер је немогуће да људи, који имају двоспратне куће сада добијају станове - истакао је Бабић.

Жарко Радовановић је указао и на проблем које имају породице, које су раније добиле куће јер, како је рекао, урађене су неквалитетно, а неке и прокишњавају. Њега је интересовало да ли они могу добити некакав новац како би поправили неке недостатке.

Бабић је предложио да се одржи тематска сједницу на којој ће се разговарати о проблемима инвалида и законима који су тренутно у припреми.

- Припрема се закон на нивоу БиХ, који је у складу са међународним стандардима, али који изједначава све инвалиде. Мислим да би према овом закону РВИ изгубили одређена права, на примјер, право на ортопедски додаток. Мислим да је све ово што се планира проблематично, јер се ратни војни инвалиди гурају у страну, а сви други се представљају као важнији - закључио је предсједник Одбора ратних војних инвалида БОРС-а.

Т. М. - Г. К.

ОДБОР РВИ БАЊЕ ЛУКЕ

Оснивање фонда солидарности РВИ, измјене Правилника о обиљежавању возила инвалидних лица и права приступа паркинг мјестима, само су неке од тема које су се нашле на сједници Одбора РВИ Бање Луке 1. априла ове године. Одлучено је, између осталог, да се ускоро одржи и посебна сједница на коју би био позван и Пантелија Ђургуз предсједник БОРС-а како би му изнијели своје приједлоге у вези рјешавања проблема који се односе на субвенцију струје, легализацију изграђених објеката, пореза на некретнине и слично, те могућностима дјелимичног ослобађања од ових обавеза.

Ђорђе Рогић, предсједник Одбора РВИ Бање Луке, рекао је да су чланови Одбора сагласни са његовим приједлогом да се покрене иницијатива за оснивање фонда солидарности РВИ овог града на доброволној бази, а да се прикупљени новац искористи за помоћ инвалидима који се налазе у најтежој ситуацији. Он је подсјетио на чињеницу да је слична иницијатива и раније биле покренута али да није заживјела због одређених несугласица.

- Сматрамо да БОРС треба да посредује код надлежних када је ријеч о одобравању паркинг простора у граду за наше ратне војне инвалиде. Законом на нивоу БиХ је регулисано да право на мјесто за паркирање имају само инвалиди са оштећеним екстремитетима, тако да су многи РВИ остали без права на бесплатно паркирање - објаснио је Рогић.

Предраг Кнежевић, предсједник Скупштине БО Бање Луке, указао је на потребу да се формира шаховски клуб, како централни тако и по мјесним борачким организацијама, да би се инвалиди што више ангажовали у спортским активностима. Таква врста дружења, оцијенио је он, најбоља је помоћ и обољелима од ПТПС-а.

ОДБОР ПОРОДИЦА ПОГИНУЛИХ И ЗАРОБЉЕНИХ БОРАЦА БОРС-а

СТАМБЕНО ЗБРИЊАВАЊЕ ПРВА БРИГА

Одбор породица погинулих и заробљених бораца Борачке организације Републике Српске посебну пажњу на сједницама одржаним у марту и априлу у Бањој Луци и Лакташима посветио је стамбеном збрињавању људи које представљају, а једногласно су закључили да се ове године мора урадити далеко више на побољшању статуса породица погинулих бораца, али и на тражењу несталих припадника ВРС

У наредном периоду, како су нагласили, треба наставити са спровођењем стамбеног збрињавања уз максимално ангажовање чланова одбора по регијама из којих долазе. **Свјетлана Средић**, потпредседник овог одбора, као представник породица погинулих бораца у скупштинском одбору задужена је да активно учествује и прати процес доношења прописа из области стамбене проблематике, а посебно питања од интереса породица погинулих бораца.

На сједници одржаној у Бањој Луци 6. марта одлучено је, између осталог, да се као тачка дневног реда на свим наредним сједницама обавезно разматра реализација задатака и закључака са претходне сједнице.

Чланови Одбора су усвојили и оперативни план рада за 2009. годину, уз закључак да се сачини термински план са динамиком реализације и извршиоцима активности за краћи период. Конкретно, за почетак је потребно урадити шесто-мјесечни план са овим садржајем.

Чланови Одбора су такође затражили да се инвалиднине исплаћују од 2. до 10. у мјесецу

Стамбено збрињавање је било тема и на сједници Одбора породица погинулих и заробљених бораца у Лакташима 10. априла, када је једно од питања упућено представнику Министарства рада и борачко - инвалидске заштите **Љиљи Бошњак** било и то постоји ли могућност да се нека породица, која се налази у тешкој материјалној ситуацији, са листе за додјелу новца као помоћ у стамбеном збрињавању стави на списак оних којима је потребан стамбени простор. Речено је да се надежном министарству достави списак тих људи са конкретним подацима како би их могли размотрити.

Према ријечима **Симе Јефтића**, члана одбора из Шипова, у овој општини има људи који нису ни знали да постоји конкурс за стамбено збрињавање. Углавном је ријеч о старијима, који живе на селу.

- Код нас се промијенила власт, па тако и комисија за стамбено збрињавање, тако да ни на ранг листи нису више иста имена - рекао је он.

Одбор је закључио да Влада Српске мора током маја исплатити сав новац по основу стамбеног збрињавања који дугује за

прошлу годину. Иначе ће, сматрају, због почетка нове грађевинске сезоне бити тешко реализовати све планове за 2009.годину.

Чланови одбора расправљали су и о Статуту БОРС-а. **Јован Делић** из Билеће сматра да у његовом приједлогу има много нејасноћа, и да се "мијешају функције Председника Скупштине и председника Председништва БОРС-а.

- Смента ми што се на неким мјестима председник Скупштине спомиње као председавајући Скупштине.

Председавајући не значи ништа посебно и нема тежину као председник Скупштине. Свиђа ми се што је одређено да мандат руководиоца траје четити године и што један човек може бити биран највише у два мандата - навео је Делић који сматра да је велика грешка што је новим статутом предвиђено да одбори ППБ и РВИ буду консултативни орган.

Делић је оцијенио да се на овај начин ови одбори маргинализују и претварају у безначајне органе.

Према ријечима **Милорада Каламанде**, генералног секретара БОРС-а, приједлог статута је управо дат на разматрање да би се отклонили недостаци. Он је рекао да је ријеч о квалитетним рјешењима, вјероватно и најбољим до сада, а да би на једну од наредних сједница овог Одбора требао да дође председник Статутарне комисије, па да им објасни све детаље.

Станислав Јунгић, члан Одбора из Бање Луке, имао је примједбу на то што у записник са прошле сједнице није уврштено да је рекао како у Братунцу нема општинског одбора који је, како је рекао, "прешао у организацију Недељка Митровића". Усвојен је приједлог да делегација Одбора посети Братунац и разговара о могућности да се у овој општини поново формира општински одбор.

Т. М. - Г. К.

СА СЈЕДНИЦЕ У ЛАКТАШИМА

ГРАДИШКА СРПСКА НА ПРВОМ МЈЕСТУ

ДРАГАН
ГЛАМОЧАНИН

Сви борачки проблеми су мање - више слични. Баш као и захтјеви. Од средине до средине разликују се само по томе шта је тренутно у прочељу дневног реда. Кад је у питању борачка организација из Градишке највише пажње тренутно се поклања ревизији борачких рјешења. Ипак, борци Градишке су забринути посљедњим збивањима везаним за сталне настрaje на Републику Српску, како из Федерације БиХ, тако и из дијела међународне заједнице, првенствено из оних снага које су и раније радиле на урушавању Српске. Драган Глaмочанин, председник БО Градишка, истакао је да је у овој години предвиђено да се ова организација, прије свега, бави очувањем Републике Српске и њених институција, као највеће тековине протеклог одбрамбено - отаџбинског рата. То ће учинити његовањем слободарских традиција, а у плану је и изградња централног спомен - обиљежја.

- Активно ћемо пратити рјешавање економско - социјалног статуса борачких категорија, односно заштите здравља ратних ветерана, спровођење програма стамбеног збрињавања, ревизију борачких рјешења, проналажење посмртних остатака погинулих бораца ВРС, и слично. Укључићемо се и у израду закона о пензионисању одређених категорија незапослених бораца, заштиту и одржавање споменика и спомен - обиљежја, а пратићемо и рад Фондације "Српски ратни ветерани" у Градишци - истакао је Глaмочанин.

Миле Шврака, председник Фондације, оцијенио је за наш лист да би се ове године у фонд могло скупити око 78.000 марака.

- У прошлој години смо настојали да удовољимо многобројним захтјевима који су се односили на помоћ у набавци уџбеника за ученике основних и средњих школа, стипендирање, помоћ за набавку огрјева, те упућивање на бањско лијечење - подсјетио је он.

М. Г.

ПРИЈЕДОР

НАПРАВЉЕНА РАНГ ЛИСТА

Председник Борачке организације Приједор Радован Рајлић потврдио је да изградња нове зграде за борачке категорије у овом граду тече планираном динамиком. У њој ће станове добити 60 породица погинулих бораца и ратних војних инвалида.

- Направљена је ранг листа, а оформили смо и комисију која може пратити реализацију свега што је договорено у вези овог пријекта. За изградњу овог објекта два милиона марака је обезбиједила Влада Републике Српске, а 500.000 марака Општина Приједор - рекао је Рајлић напомињући да приједорска БО реализује још један програм који се односи на додјелу неповратних средстава на име доградње или адаптације стамбеног простора борачких категорија. Лани је примљено око 400 оваквих захтјева, а

рјешено 110. Рајлић је навео и то да ће, упркос кризи, у овој години одговорити на још трећину захтјева а наредне, вјерује, рјешити и преостале.

- Нажалост, многи борци су након завршетка рата остали без посла и нису били у могућности да рјеше стамбено питање. Морамо и о њима размишљати - поручио је Рајлић који је подсјетио да се у БО Приједор свакодневно сусрећу са бројним проблемима борачких категорија и да у границама својих могућности настоје да изађу у сусрет свима који им се обрате.

Рецимо и то да при овој БО функционише Фонд солидарности што је још један доказ да постоји добра воља да се прикупљени новац усмјери онима којима је највише потребан.

Д. Б.

ШАМАЦ

ЗАДОВОЉНИ ПОСТИГНУТИМ

Стамбени и здравствени проблеми најчешћа су тема на борачким скупштинама и у Посавини. Недавно су се том проблематиком бавили и у Шамцу. Лазар Благојевић, председник Борачке организације Шамац рекао је том приликом да и поред огромних проблема Влада Српске има разумијевања за тешкоће борачких категорија и додао да борци могу бити задовољни стамбеним збрињавањем и помоћи у лијечењу обољелих чланова.

- Лани је све борце посјетила посебна комисија и утврдила здравствено и материјално свих бораца, о чему су поднијели извјештај надлежним у Борачкој организацији општине. Најугроженијим породицама редовно додјељујемо новчану и

друге помоћи - нагласио је Благојевић који је додао да ће шамачка општина бити једна од првих која ће обезбиједити смјештај, стан или кућу, за све демобилисане борце.

Значајно је и учешће локалне власти у збрињавању борачких категорија, а ових дана биће приведени крају радови на спомен-обиљежју у малом Парку хероја у центру града са именима погинулих бораца и цивилних жртава рата.

Занимиво је напоменути да у оквиру БО Шамац дјелује предузеће „Посавски борац“, а већ годину дана ради и Фонд солидарности који редовно новчано помаже најугроженије породице борачких категорија. Сједници је присуствовао и Пантелија Ђургуз, председник БО РС.

В. А.

ПЕЛАГИЋЕВО

ЗАВИДНИ РЕЗУЛТАТИ

Скупштина општинске борацке организације Пелагићева дала је пуну подршку Извјештају о раду за 2008. годину и Плану рада за 2009. годину. Истакнути су одлични резултати, које је ова организација остварила у прошлој години, али како истичу у ОБО, наставља се истим темпом и у текућој години, с циљем побољшања статуса борацке популације.

- Основни проблеми у остваривању статусних права борацких категорија и даље су ниска примања и неадекватан систем здравствене заштите. Паралелно са овим активностима Општинска борацка организација Пелагићево је у 2008. години узела активно учешће у изради Уредбе о борачком додатку, пројекту бањске рехабилитације војних инвалида и сваке године шаљемо у бању по једног РВИ. Упоредо са овим активностима започели смо изградњу спомен-куће, гдје смо узели значајно учешће у реализацији овог пројекта. Прибавили смо сву потребну документацију за изградњу, а средства су обезбједили Министарство рада и борацко-инвалидске заштите и Општина Пелагићево, а радови су у завршној фази. Водили смо и одређене активности на стамбеном збрињавању породица погинулих бораца и РВИ, а за ове категорије у овој години биће додијељено 5 станова и десет пакета неповратне новчане помоћи у укупном износу од 80.000 марака, каже Јован Ерлетић, председник Општинске борацке организације Пелагићево.

Организација и у 2009. години има амбициозне планове рада, од којих свакако треба издвојити изградњу спомен-обилежја одбрамбено-отаџбинског рата у свакој мјесној заједници на подручју општине

ЈОВАН ЕРЛЕТИЋ

Пелагићево.

- Наш први задатак је очување Републике Српске и њених институција, затим изградња и афирмација борацке организације, побољшање статусног положаја борацких категорија, стамбено збрињавање борацких категорија, затим његовање слободарских традиција српског народа, као и прикупљање доказа о почињеним ратним злочинима над српским народом у протекаоу рату. Наставићемо са изградњом спомен обилежја од значаја за локалну заједницу, како би у сваком насељеном мјесту, на подручју наше општине имали спомен-обилежје. Ту су нам активности на доградњи спомен-куће, изградњи спомен-капије у Блажевцу, изградњи спомен-крста у Поребрицама 1992.-1995., изградња спомен-чесме у Кладуши, те дефинисање иницијативе да се једном броју улица у Пелагићеву дају имена јединица ВРС и погинулих бораца, који су то својом храброшћу и заслужили, истиче Јован Ерлетић.

В. С.

СОКОЛАЦ

НОВИ ПРЕДСЈЕДНИК

Жељко Лалић нови је председник Скупштине Борацке организације општине Соколац. Он је на то мјесто изабран након што је досадашњи председник Драгиша Делић поднио оставку због неспојивости функција, јер је послје октобарских локалних избора изабран за председника Скупштине општине Соколац.

Избору је претходила вишечасовна расправа о извјештајима о раду Председништва БО Соколац, Одбора породица погинулих бораца и Одбора РВИ.

У расправи је истакнуто да је из буџета општине Соколац у прошлој години за редован рад Борацке организације издвојено 86.000 марака, а за допунска права 150.000. Приход од донације града Источно Сарајево износио је око 20.000 марака.

Председник Председништва БО Соколац Драгомир Цуровић је истакао да на овом подручју има око 1.500 незапослених бораца и да ће затражити да се ово питање нађе на тематској сједници Скупштине општине.

ЧАЈНИЧЕ

НЕЗАПОСЛЕНОСТ НАЈВЕЋА БРИГА

У општини Чајниче живи 121 РВИ од прве до десете категорије, од којих је двадесетак запослено, исто толико су пензионери, а остали су незапослени.

Никоме данас није лако. Нарочито породицама гдје нико није запослен. А таквих је данас све више. Нарочито у сиромашним општинама као што је Чајниче. И прије рата ова је општина спадала у најнеразвијеније на подручју БиХ. Сада је стање још горе. Посебно је тешко породицама ратних војних инвалида.

- Не можемо ништа да помогнемо. Новчана средства која Борацка организација добије из општинског буџета су скромна, тако да од тога једино понекад можемо обићи наше чланове и уручити им скромне поклоне - каже Раденко Караџић председник Одбора ратних војних инвалида у Чајничу.

Он је навео да је у сарадњи са Министарством рада и борацко - инвалидске заштите инвалидима омогућено бањско лијечење и додао да у посљедње вријеме добију четири мјеста, два за инвалиде и два за породице погинулих бораца. Караџић каже да је Одбор учествовао у формирању приоритетних листа за стамбено збрињавање ратних војних инвалида од прве до четврте категорије, и да је у току ревизија увјерења о учешћу у рату и околностима погибије и рањавања бораца Војске Републике Српске. Одбор РВИ очекује да ће Влада Републике Српске најзад почети са програмима који ће омогућити запошљавање и социјално збрињавање ратних војних инвалида, али и осталих демобилисаних бораца Војске Републике Српске у овој изразито неразвијеној општини.

ИЗГРАДЊА СПОМЕН-КУЋЕ
У ЗАВРШНОЈ ФАЗИ

КОЗАРСКА ДУБИЦА НЕЗАПОСЛЕНОСТ, СТАНОВИ, ЛИЈЕКОВИ...

За реализацију одлуке о допунским правима борачких категорија у 2009. години из буџета општине Козарска Дубица обезбјеђено је 140.000 КМ, што је за 20.000 КМ више него прошле године.

У Козарској Дубици константно покушавају да нађу боља и трајнија рјешења за своје борце, ратне војне инвалиде и њихове породице. Нино Јауз, начелник општине Козарска Дубица, одржао је тим поводом састанак са представницима општинске борачке организације, породицама погинулих бораца и ратних војних инвалида како би се лично информисао о најбитнијим проблемима са којима се сусреће ова категорија становништва. На овом састанку Јауз је најавио да ће се у наредном периоду, између осталог, посебно заложити за већу могућност запослења демобилисаних бораца.

- „Питање запошљавања ових категорија уклапа се у општи проблем незапослености у Козарској Дубици и Републици Српској уопште. Економским развојем и јачањем привредних активности у општини, које настојимо осигурати, сигурно је да ће борачке категорије, прије свих, имати лакшу могућност запослења“ - истакао је Јауз.

Он је, такође, најавио да ће се, у најскорије вријеме, општина ангажовати и на рјешавању проблема везаних за остваривање права на бесплатну секундарну здравствену заштиту и истакао потребу да Фонд здравственог осигурања РС обезбеди значајнија средства за лијекове која се стављају на располагање козарскодубичком дому здравља.

- Настојимо да и то пребудимо у наредном периоду, да они који имају потребу за одређеним лијековима или терапијом, не дођу у ситуацију да крајем мјесеца не могу да добију неопходан лијек на рецепт - рекао је Јауз.

Душан Дрљић, предсједник предсједништва општинске борачке организације је истакао да поред кључног проблема незапослености демобилисаних бораца и других борачких категорија свакако није занемарљиво ни рјешавање стамбених проблема.

- Истина, на подручју наше општине стамбена збрињавања су започета и солидно се рјешавају одлукама Владе РС и општине, а општинском одлуком о допунским правима бораца издвојена су одређена средства те ће се, рационалним кориштењем и друга питања везана за ова права моћи ријешити у мандатном периоду актуелне власти - појаснио је Дрљић.

Н. М. Р.

БРОД ПОКЛОН ЗА МАЈКЕ ПОГИНУЛИХ БОРАЦА

ЊИХОВА ЖРТВА НИЈЕ ЗАБОРАВЉЕНА

Општинске борачке организација и локална управа, заједнички су, поводом 8. марта организовале пријем за све мајке погинулих српских бораца и уручили им цвијеће и пригодне новчане поклоне.

Борачка организација и локална управа обезбиједиле су поклон мајкама у новчаном износу од 100,00 КМ и цвијеће. Од 104 мајке њих 65 су се одазвале, а осталим мајкама, које су због болести и старости биле спречене да дођу у амфитеатар СШ „Никола Тесла“, поклони ће бити накнадно уручени.

Њихову вече уљепшали су бродски средњошколци и чланови КУД-а „Душко Трифуновић“ из Брода који су пригодним програмом, рецитацијама, игром и пјесмом покушали да барем на моменат измаме осмијех ојађеним мајкама и тако им помогну да забораве на свој бол.

У свом поздравном говору Марко Василић, предсједник

Предсједништва Борачке организације Б.Брод захвалио се мајкама и истакао да је то само дио захвалности која се може и мора исказати за оно што су оне даровале свима нама, нашој дјечи и нашем народу. Највећи од свих дарова је слобода и Република Српска за коју су њихови и наши јунаци положили свој живот.

Мајкама херојима се обратио и начелник општине Брод Милован Черек и бираним ријечима се захвалио за њихову жртву, те изразио спремност и жељу да им лично и заједно са локалном управом помогне и изађе у сусрет при рјешавању њихових проблема.

Мада њихову бол и жртву нико и ничим не може да умањи и надокнади, овај гест наишао је на позитивне реакције и одобравање мајки.

Како су истакле на пријему овај гест су осјетиле као олакшање али и признање да њихова жртва није заборављена.

КОТОР ВАРОШ

ПОСЈЕТИЛИ ПОРОДИЦЕ ПОГИНУЛИХ

Делегација Борачке организације Котор Вароша, коју је предводио предсједник Госто Тривуновић, посјетила је недавно неколико породица погинулих бораца са подручја те општине и уручила им пригодне поклоне и скромну новчану помоћ.

Делегација је обишла породице погинулих бораца Петра Шарића у Крушеву Брду и Радована Јовичића у Грабовици, те ратног војног инвалида

Дражу Тривуновића у Шипрагама и демобилисаног борца Мирка Јотановића у Масловарама.

- У разговору је било највише ријечи о збрињавању, запошљавању чланова породица погинулих бораца и инвалида и о остваривању здравствене заштите борачких категорија - рекао је Тривуновић који је истакао да ће борачка организација наставити са досадашњом праксом организовања посјета угро-

женим борачким категоријама.

Шездесетседмогодишњи Недељко Шарић, отац погинулог борца Петра, захвалио се на посјети и изразио наду да ће ускоро бити ријешено његово стамбено питање. Овај старац задњих осам година, након смрти супруге, живи са сином Будимиром у дотрајалој брвнари у родним Новаковићима код Крушева Брда, четрдесетак километара од центра општине.

НОВО ГОРАЖДЕ РЕГИОНАЛНИ ОДБОР СТАРА ХЕРЦЕГОВИНА ИСТОКУ ПОТРЕБНА ПОМОЋ

РУКОВОДСТВО БОРС-а
У НОВОМ ГОРАЖДУ

Исток Републике Српске у сталном је заостатку кад су у питању развојни програми без којих је свака друга прича бесмислена и без којих је опстанак народа овог дијела Српске доведен у питање.

Борачка организација Републике Српске треба максимално да се ангажује и затражи од надлежних министарстава у Влади Српске да се општини Устипрача - Ново Горажде помогне у започетој изградњи објекта у који ће бити смјештене породице погинулих бораца и ратних војних инвалида, закључено је на сједници Регионалног одбора Стара Херцеговина 3. априла у Новом Горажду, којој су присуствовали Пантелија Ђургуз, председник БОРС-а и Михајло Параћина, председник Председништва БОРС-а.

Чланови овог одбора искористили су прилику да руководство БОРС-а упознају са проблемима демобилисаних бораца, погинулих

припадника ВРС и РВИ, те да укажу на потребу да се БОРС заузме код надлежних с циљем да се помогне развоју источног дјела Републике Српске. Михајло Параћина је упознао Регионални Одбор Стара Херцеговина са радом Председништва БОРС и комисије за ревизију увјерења. Он је нагласио да је лани руководство БОРС-а обишло 18 општинских борачких организација, те напоменуо да се мора поштовати инструкција у спровођењу поступка ревизије. Пантелија Ђургуз је истакао да се истински борци морају цијенити, а да се у поступку ревизије мора водити рачуна о припадницима спорних војних пошта.

На састанку је, између осталог, било ријечи и о регулисању радног стажа бораца из Рудог који раде у Републици Србији, а закључено је да се подаци о овом случају доставе Борачкој организацији Републике Српске.

Г. К.

БРОД

ОБИЉЕЖЕНА ГОДИШЊИЦА АГРЕСИЈЕ

Породице погинулих бораца, демобилисани борци, грађани и представници локалне управе испред Централног споменика погинулим борцима Брода обиљежили су 3. марта дан почетка агресије на ову општину у протеклом рату.

Марко Василић, председник Председништва Борачке организације Брод подсетио је да су Срби са подручја тадашње општине Босански Брод 3. марта 1992. године били изложени отвореној агресији од стране регуларне војске Републике Хрватске и паравојних формација, потпомогнути хрватском и муслиманском паравојском из Босанског Брода, чиме је и отпочео рат у БиХ.

Он је све присутне подсетио на већ познате догађаје тога дана, као и на оно што је уследило послје 3. марта. Истакао је да је, нажалост, овај дан био само увод и почетак у крвави грађански рат, а да је и садашњост сурова и тешка, јер Срби, због невиђених лажи и подвала, тешко и споро доказују своју истину.

- Али, док и један Србин обиљежава овај дан, има наде за доказивање истине - рекао је, између осталог, председник Председништва БО Брод.

РИБНИК

НАКНАДНО СЕ ДОСЈЕТИЛИ

У Рибнику се приводи крају изградња зграде са шест једнособних станова за породице погинулих бораца и ратних војних инвалида, а будући корисници биће изабрани посредством конкурса.

Неђо Стојаковић, начелник општине Рибник, рекао је да је прије почетка радова за трајно збрињавање било пријављено свега пет породица да би се касније испоставило да има много више заинтересованих него што је станова.

- Спроводећи Уредбу о стамбеном збрињавању породица погинулих бораца и РВИ од прве до четврте категорије, до 31. марта ове године добили смо 46 нових захтјева - истакао је Стојаковић. Надлежна општинска комисија ће обићи све кандидате и увјерити се у њихов тренутни положај након чега ће направити ранг листу приоритета.

ДЕЛЕГАЦИЈА БО БРАТУНАЦ
НА СОКОЦУ

СОКОЛАЦ

ДА СЕ ЖРТВЕ НЕ ЗАБОРАВЕ

Делегација Борачке организације Братунац посетила је војничко гробље Мали Зејтинлик на Сокоцу, положила цвијеће и одала помен жртвама протеклог рата које су из сарајевских општина пренесене и сахрањене послје потписивања Дејтонског споразума.

- Обишли смо Цркву Светог Георгија Великомученика у којој је уклесано преко четири хиљада имена српских жртава из сарајевско-романијске регије и одали помен. Они који су бранили слободу нашег народа не смију никада бити заборављени - рекао је Крсто Ранкић, председник Одбора

погинулих бораца из Братунца који је додао да су обишли и спомен - собу на Сокоцу као и споменик српским жртвама у центру овог романијског мјеста на коме је уклесано 1.600 имена српских жртава.

-Размијенили смо искуства у раду борачких организација у овим тешким временима за породице погинулих бораца, РВИ и борце. Сокољачка борачка организација спада у ред најактивнијих у сарајевско-романијској регији. Од њих смо имали шта да научимо - рекао је Перича Васовић, секретар Борачке организације Братунац.

СТЕФАН КАРГАНОВИЋ, ПРЕДСЈЕДНИК УДРУЖЕЊА "ИСТОРИЈСКИ ПРОЈЕКАТ СРЕБРЕНИЦА"

ПРАВДА МОРА БИТИ ЈЕДНАКА ЗА СВЕ

Удружење „Историјски пројекат Сребреница“, невладина организација основана у Холандији, поднијело је тужбу пред надлежним судом у Хагу против Уједињених нација и државе Холандије

Стефан Каргановић предсједник ове невладине организације за „Српски борац“ изнио је неке важне чињенице везане за најновије активности овог удружења које се односе првенствено на покретање тужбе против Уједињених нација и Холандије. За овај пројекат заинтересована је и Влада Републике Српске, али читав процес траје веома дуго.

Кога сте све тужили?

- Оптужени су Уједињене нације и Холандија, јер нису преузеле све што су били обавезни да пруже исту заштиту свим угроженим цивилима на подручју Сребренице за вријеме сукоба између 1992. и 1995. године. Они нису испунили ни формално уговорену обавезу да након проглашења заштићене зоне у Сребреници, априла 1993. године, спроведу демилитаризацију подручја енклаве. На тај начин, они су створили матријалне услове за нападе и засједе, који су били издвојени из енклаве и усљед чега су биле усмрћене особе у чије име се покреће тужба.

Шта тражите од Међународног суда у Хагу?

- Захтјевамо од суда формални закључак да су оптужени, УН и Холандија, поступили противзаконито зато што су, упркос својој хуманитарној мисији, побијеним српским жртвама ускратили исту врсту заштите од неоправданог прогона и убијања на коју се позива бошњачка страна.

Како је УН дјеловала код зараћених странака у ратним сукобима у Сребреници?

- Као наднационална организација, која

служи одржавању мира и рјешавању неспоразума на миран начин, УН не може да дјелује као странка у сукобима гдје посредује, нити да промовише геополитичке интересе било каквог савеза својих земаља чланица. Непоступање тужених по том принципу проузроковало је насилну и свирепу смрт најмање хиљаду лица српске и немуслиманске националности, уништење неколико десетина села и брисање са лица земље читавих заједница, разарање личне својине, вјерских и културних објеката, и прогон око 15.000 цивила Срба и немуслимана са својих огњишта. Међу жртвама, у чије се име ова тужба покреће, налазе се лица не само српске, него и хрватске и македонске националности.

УН је на прољеће 1993. године показала своју пристрасност и недосљедност у испуњавању својих универзалних обавеза. Цијелу годину дана прије тога, муслиманске снаге су несметано вршиле покоље и претварале у згришта околна српска села. Снаге УН на то нису уопште реаговале. Тек када је у марту 1993. године српска војска преузела контра-офанзиву, и када се над муслиманским снагама у Сребреници надвила опасност потпуног пораза, УН је интервенисала под изговором да мора да заштити цивилно становништво од хуманитарне катастрофе. То се у пракси односило само на муслиманско становништво. Међутим, у складу са мисијом УН и са међународним хуманитарним правом, обавеза УН морала је да буде заштита свих цивила у зони

СТЕФАН КАРГАНОВИЋ - ПРЕСУДОМ ДО ИСТИНЕ

сукоба без разлике, укључујући и српске.

Пошто нису то учинили, УН су одговорне за све посљедице неиспуњавања својих обавеза, укључујући људске губитке и материјалну штету. Иста врста одговорности протеже се и на Холандију која је, преко својих оружаних снага, у једном периоду на терену подручја дјеловале у име УН.

Шта су урадиле снаге УН и Холандија у демилитаризацији Сребренице?

- УН и холандске снаге, које су се налазиле на подручју „заштићене зоне“, нису предузеле ништа ни да спрјече дотурање наоружања муслиманским снагама у енклави. То им је омогућило да се неометано реорганизују у борбено ефикасну 28. дивизију, и то за вријеме трајања заштићене и наводно „демилитаризоване зоне“, и да се као такви уклопе у борбени распоред муслиманске стране у ратном сукобу у БиХ. Наоружане и агресивне муслиманске војне снаге у сребреничкој енклави користиле су „заштићену зону“ као полигон за вођење војних операција против српске стране и за непрекидне нападе на српска насеља и појединце, који су им били у домету, што је резултирало насилном смрћу грађана у чије се име подиже ова тужба.

ПОПАЉЕНА СРПСКА СЕЛА КРАВИЦА

КРАВИЧАНИ У УНИШТЕНОЈ ЦРКВИ НА БОЖИЋ 1993

АЛБАНАЦ СВЈЕДОЧИО ЗА БИ-БИ-СИ ОВК МУЧИЛА И УБИЈАЛА

Албанац с Косова, који је био у затвору ОВК у Кукешу у сјеверној Албанији, рекао је за Би-Би-Си да су припадници те терористичке формације мучили и српске и албанске цивиле. Према изворима ове куће, у Кукешу је убијено 18 затвореника.

Ноћи су биле тихе тако да сте могли да их чујете како вичу док су их тукли или послје тога. У мучењу су коришћени ножеви, пиштољи и пушке - рекао је свједок који је био у затвору ОВК.

Би-Би-Си наводи и свједочење Бранкице Антић из Призрена, која каже да су њеног мужа у јулу 1999. киднаповали мушкарци у униформама ОВК, шест недеља послје доласка мировних снага НАТО на Косово. Према истрази овог радија,

ОВК је током и послје рата на Косову 1999. године киднаповала цивиле на Косову,

ЖУТА КУЋА: МЈЕСТО УЖАСА

мучила их и у неким случајевима убијала. Истражују се и тврдње да су неки од отетих пребачени у Албанију, гдје су убијени, а њихови органи извађени и продати. Међу 2.000 несталих највише је Срба, али има и Алабанаца и Рома. Хашим Тачи, који је у то вријеме био лидер ОВК, демантовао је оптужбе рекавши да је свјестан да је био појединаца који су "злоупотребљавали униформе ОВК".

САСТАНАК У МИНИСТАРСТВУ СПОЉНИХ ПОСЛОВА БИХ ЖУЉА ИХ ДОБРОВОЉАЧКА

Представници Министарства спољних послова БиХ организоваће састанке са амбасадорима најважнијих земаља како би их замолили да игноришу потјернице уколико их власти Србије распишу за члановима ратног Предсједништва РБиХ, један је од закључака са састанка одржаног у овом министарству 3. априла ове године.

Према службеној забиљешци, преносе "Независне новине", састанку у МИП-у присуствовали су Ејуп Ганић и Иво Комшић, чланови ратног Предсједништва РБиХ, те помоћници министра спољних послова БиХ Зоран Перковић, Јасмина Пашалић и Даворка Иштук, шеф Одсјека за сусједне земље.

Разговарали су, како се наводи, о медијским информацијама по којима је Специјално одјељење за ратне злочине Србије покренуло истражни поступак против 19 држављана БиХ због сумње да су у Сарајеву током 1992. године починили ратне злочине.

Према подацима добијеним од Амбасаде БиХ у Београду, надлежни србијански органи до сада су открили само имена чланова ратног Предсједништва Ејупа Ганића и Стјепана Кљујића, а спомињу се имена Хасана Ефендића и Јусуфа Празине - пише у забиљешци са састанка. Министарство не располаже званичним подацима да су за овим особама расписане потјернице али је на састанку договорен план "како заштитити бх. држављане".

Једна од активности је и намера да се формира радна група коју ће чинити представници овог, те министарства безбједности и правде.

Како се држава БиХ сматра искључиво надлежном за процесуирање злочина почињених на њеној територији, МИП ће у координацији са Министарством правде БиХ, дипломатским путем затражити од Републике Србије уступање овог предмета - стоји у закључцима у којима се још наводи да на надлежне органе Србије треба вршити додатни притисак путем Амбасаде БиХ у Београду.

Срђан Арнаут, замјеник министра правде БиХ, каже да није упознат са одржавањем састанка, али да је Министарство правде БиХ прије двије недеље послало допис Министарству правде Србије тражећи званичне информације о овој истрази.

Немамо никаквих званичних информација о овом случају, а оне су нам потребне желимо ли затражити пребацивање тог предмета у БиХ - рекао је Арнаут.

ХОРОР ХУТБА У САРАЈЕВУ

"ЗЛОЧИНАЦ" ИВО (АНДРИЋ)

Хатиб Незим Халиловић Мудеррис назвао је нобеловца Иву Андрића четничким идеологом и позвао на укидање Републике Српске у хутби (молитви) одржаној почетком априла у џамији Краља Фахда у Сарајеву. У молитви посвећеној "седаманастогодишњици од почетка агресије на БиХ" Мудеррис је рекао да су Срби извршили агресију на БиХ на основу Меморандума САНУ и да им је циљ био стварање велике Србије, а да су Бошњаци били предмет невиђеног геноцида.

Све то није могла да види и чује глуха и ћоравна Европа, која се тјешила да је хуманитарна помоћ коју шаље потпуно амнестира, а мојим храбрим Жељацима су у акцији "падобран" бацане и Библије, те ланч пакети са свињетином... На Вишеградској ћуприји, вакуфу Мехмед - паше Соколовића, злочинци су Бошњаке живе набијали на колац, а потом пекали на ражњу, асоцирајући на роман "На Дрини ћуприја", великог четничког идеолога Иве Андрића - рекао је Мудеррис који је оцијенио да би Републику Српску требало укинути јер је "геноцидна творевина".

КАРЛ БИЛТ, ПРВИ ВИСОКИ ПРЕДСТАВНИК У БИХ О СТАЊУ У БИХ

СТРАХ ТРЕБА ЗАМИЈЕНИТИ НАДОМ

Карл Билт, министар иностраних послова Шведске и први високи представник у БиХ, рекао је да БиХ у будућности види као јединствену земљу са два ентитета и великим степеном децентрализације

- Основна структура Устава БиХ није можда перфектна, али она ће остати таква дуго времена - изјавио је Билт и изразио забринутост за економска и социјална питања у БиХ у вријеме економске кризе, јер "ова земља не припрема добро своју економију као што то чине Србија и Хрватска".

Билт је рекао да је ово питање, заједно са мјерама за транзицију, најважније на које би требало да се фокусирају политичари у БиХ, а не на причу о укидању БиХ и Републике Српске, јер је свима познато да то нису најважнија питања зато што ће остати и БиХ и РС.

Говорећи о томе да ли договор прудске тројке може допринијети побољшању имиџа БиХ у свијету, Билт је истакао да би тај процес примарно требало да поправи квалитет живота грађана БиХ, додајући да је добар знак да су три лидера спремна да раде заједно на тешким питањима.

- Они ће имати тешкоћа у томе, али морају да виде да у овим тешким временима морају да покрену земљу према напријед - рекао је он.

Говорећи о недавном упозорењу Савјета за провођење мира због негативне националистичке реторике у

БиХ, Билт је рекао да БиХ никада није била земља мржње у његовим очима, истичући да се протекли рат у БиХ више водио због страха него због мржње.

- Када постоји страх, онда се повећава и националистичка реторика и због тога је потребно тај страх замијенити надом - закључио је Билт.

ХАГ

ОДБИЈЕН ОРИЋЕВ ЗАХТЈЕВ

Специјално именовано вијеће Хашког трибунала одбило је захтјев муслиманског ратног командатна Сребренице Насера Орића које се односи на кршење правила у вези са покретањем истраге против њега пред Окружним тужилаштвом у Бијељини за ратне злочине над Србима у Сребреници и Братунцу.

Вијеће је одбило Орићев захтјев јер је нашло да "правило 13 није било примјенииво, будући да Орићу није суђено ни пред једним националним судом за било какве наводне злочине који су предмет кривичне истраге Тужилаштва у Бијељини", саопштила је портпарол Трибунала Нерма Јелачић.

Према правилу 13 Правилника о поступку и доказима, "када председник

добије поуздане информације које указују да је пред судом неке државе против неке особе покренут кривични поступак за кривично дјело за које јој је већ суђено пред Међународним судом, судско вијеће може да изда налог с образложењем којим од тог суда тражи да трајно обустави поступак". Уколико суд тако не поступи, председник Трибунала може да о томе изјави Савјет безбједности УН, наводи се у том правилу.

Истрага против муслиманског ратног командатна Сребренице покренута је прије седам година у Окружном тужилашту Бијељина, због сумње да је починио ратне злочине над српским цивилима на подручју Сребренице и Братунца 1992. и 1993. године.

”ВЕРИТАС” О НОВИНАМА У ЗАКОНУ О КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ ХРВАТСКЕ

ШАНСА ЗА ИСТИНУ

Било је више него очигледно да свих ових година хрватско правосуђе драстично крши елементарна људска права Срба подижући лажне оптужнице и доносећи драконске пресуде под врло сумњивим околностима и без ваљаних доказа, рекао Саво Штрбац

Саво Штрбац, председник Документационо - информационог центра ”Веритас” упозорио је Србе из Хрватске да ова држава намјерно прећуткује новине у Закону о кривичном поступку, јер су донесене под притиском међународне заједнице и позвао их, као и све грађане против којих је хрватско правосуђе покренуло или већ окончало кривичне поступке у одсуству, да упуте захтјеве за понављање процеса.

- Било је више него очигледно да свих ових година хрватско правосуђе драстично крши елементарна људска права Срба подижући лажне оптужнице и доносећи драконске пресуде под врло сумњивим околностима и без ваљаних доказа - рекао је Саво Штрбац који је напоменуо да је нови закон ступио на снагу 1. јануара ове године.

САВО ШТРБАЦ

Према ријечима шефа ”Веритаса” људи треба да искористе ову прилику која им се пружила у измјенама хрватског законодавства, јер ће у поновљеном поступку моћи да очекују да буду ослобођени. Моћи ће, додао је он, да аргументима докажу своју невиност, што у суђењима и пресудама у одсуству нису били у могућности.

Он је такоше нагласио да Хрватска без корекција у правосудном законодавству и пракси не може да рачуна на подршку међународне заједнице у њеним европским интеграцијама.

- О измјенама овог Закона у Хрватској се не говори, јер су свјесни да су тиме признали оно на шта су Срби избјегли из Хрватске годинама упозоравили. А то су драстична кршења људских права с циљем спречавања њиховог повратка на огњишта - рекао је Штрбац.

У том контексту хрватско правосуђе је доносило пресуде у одсуству без ваљаних доказа и чињеница, што се, према ријечима Саве Штрпца Хрватима ”враћа као бумеранг”.

Према подацима ”Веритаса”, у Хрватској је донесено

615 правоснажних пресуда због наводног ратног злочина, а изречене су казне затвора од 20 година и више година. Од тог броја, 500 пресуда је донесено у одсуству.

У Хрватској је покренуто више од 4.900 кривичних пријава против Срба због наводног ратног злочина, од чега је више од 3.800 процесуирано уз отворене истраге, а тренутно је још око 2.000 ”активних предмета”.

- То су велике бројке и толико ратних злочинаца нема цијели свијет заједно - закључио је Саво Штрбац.

Г. К.

ГОТОВО ДА НЕМА СРБА У АДМИНИСТРАЦИЈИ ФБИХ

Према подацима наведеним у извјештају Агенције за државну службу ФБиХ, од укупног броја државних службеника у Федерацији БиХ 66,54 одсто чине Бошњаци, 26,19 одсто Хрвати, а свега 4,26 одсто Срби

Члан Уставноправне комисије Парламента БиХ Лазар Продановић оцијенио је да је принцип пропорционалне заступље-

ности службеника у органима управе и локалне самоуправе нарушен на подручју цијеле БиХ, а да се то посебно види у Федерацији БиХ.

Ова комисија ће 7. априла разматрати Приједлог закона о обезбјеђењу пропорционалне етничке заступљености у органима управе и локалне самоуправе у БиХ, чији је предлагач Клуб СДА.

Подсјетимо и на податак да је у Сарајеву прије рата живјело 168.000 Срба, а да их сада нема ни два одсто.

Тај број се и даље смањује. Да у многим сарајевским насељима готово да и нема српских становника, показује примјер насеља Осиек код Илолице, које је прије рата било скоро 100 одсто српско. Данас у њему нема ниједног Србина.

ОШТРА ЛУКА

ВЛАДА ОБЕЋАЛА ПОМОЋ

Драган Мاستикоса, председник Борачке организације Оштра Лука, потврдио је за наш лист да је извјестан почетак изградње друге етажне на објекту у коме ће бити смјештена спомен - соба погинулих борцима овога краја, јер је, како је нагласио, надлежно министарство обећало помоћ

- То је објекат чију смо изградњу започели лани, и уколико би Влада обезбједила 100.000 марака радови би могли да почну - рекао је Мастикоса и подсетио да се ради о објекту површине 380 метара квадратних у коме ће, осим спомен - собе и просторија борачке организације ове рубне општине Републике Српске бити изграђене вишенамјенске просторије међу којима ће бити скупштинска сала те просторије општинске организације Црвеног крста Оштре Луке.

Мастикоса је такође навео да је и општина из свога буџета предвидјела 40.000 марака за изградњу овог објекта чија

би цијена требало да износи 350.000 марака.

- Ступили смо у контакт и са грчким свештеником, хуманистом и добротвором оцем Партениосом, који нам је обећао да ће из Грчке у октобру ове године донијети камен којим ћемо обложити поједине дијелове овога објекта - најавио је Мастикоса.

Недавно је БО Оштре Луке посјетио и Пантелија Ђургуз, председник БОРС-а који је упознат са проблемима породица погинулих бораца и ратних војних инвалида ове мале општине.

- Већ сада можемо најавити да ћемо ускоро и званично на употребу предати четири двособна стана за наше чланове, и тим смо упознали и нашег председника - изјавио је Мастикоса и додао да је добио обећање да би у септембру 2009. године требала почети изградња још седам станова.

У протеклом одбрамбено-отаџбинском рату, са подручја Оштре Луке погинуо је 471 борац, док се на евиденцији борачке организације налази 820 ратних војних инвалида.

Д. Б.

ПИСМА БОРАЦА - РЕАГОВАЊА ВРИЈЕМЕ БЕЗОБРАЗНИХ ИЛИ ...**ЗАДЊИ КАО ПРВИ**

Нема никаквог јединства, морала и "мира", док постоје исфабриковани борци. Ево, сматрамо нужним да подупремо идеју и праксу које се појавила у "СРПСКОМ БОРЦУ" број 116/117. На страници 63. под насловом "КОМЕ СМЕТА РЕВИЗИЈА?" централно питање и овог зла је постојање оних са исфабрикованим борачким статусом.

Дакле, треба тачно утврдити мјесто и вријеме гдје се ко налазио у улози борца, са прецизном дефиницијом, без могућности разводњавања, ко и због чега се неко сматра борцем, поготово борцем прве линије? Што се пак тиче инвалидности мора се утврдити да ли је она "реална" или пак вјештачка и у којој мјери.

Зато данас имамо много сиромашних и демобилисаних бораца док у неким породицама гдје нико није био борац, чак ни када је требао, по двоје или троје запослених.

Нејасно је како може бити борац прве линије, ако је дуже времена провео на боловању (утврдити границу) или пак у Србији или у РС, али у функцији цивилног лица задуженог за цивилне послове.

Значи, задњи се ругају првима, јер нису ни огребани, а уживају оно што им реално не

припада. Везано са овим проблемом намеће се питање како је до тога могло доћи, је ли то мрежа подземне прокламације (подривања изнура на најосјетљивијем мјесту). Овдје је ријеч о веома крупном питању, гдје је потребна реална провјера сваког борачког статуса - УВЈЕРЕЊА.

Посебан проблем представљају они "свједоци" који на улици знају такве, али кад дође до службене провјере постају "глухи" (дволичност).

Нереалним поступањем у вези тачног статуса борца, читава ова организација се обезвријеђује и гура у авантуризам. Дакле и истина може да буде врло опасна.

Многи борци сумањају да ова РЕВИЗИЈА неће бити доведена до краја, чак и да је неће бити по принципу; "Пси лају караван иде даље".

Вријеме је да престанемо корачати путем заблуда. Зашто да нам буду обезвријеђене највеће одбрамбене борбе за своје огњиште, јер ево неки највеће неприлике користе за велику личну прилику.

И.Херцеговина 16.04.2009

Група бораца долине Неретве

ПОЗИВ ЧИТАОЦИМА

Поштовани борци, поштовани читаоци.

Драго нам је што учествујете у креирању нашег листа а још нам је драже што својим сугестијама помажете у рјешавању најважнијих питања за борачку популацију. Жељели бисмо само да убудуће покушате бити мало квалитетнији, јаснији, аргументованији.

Односно, вољели бисмо да именованом и презименом потпишете ваше ставове, увјерења и информације којима располагете. Да именованом и презименом именујете оне које прозивате или сматрате да треба да буду прозвани, јер само ћемо тако моћи једни другима да погледамо у очи, и само тако можемо свијетла образа изаћи на истину. А та чистина и јасноћа су свима потребни.

Редакција

НИ СЕДАМНАЕСТ ГОДИНА ОД МАСАКРА СРПСКИХ ЦИВИЛА У КУПРЕСУ
ЈОШ НИКО НИЈЕ ОДГОВОРАО

СУМРАК ПРАВОСУЂА У БИХ

У вријеме злочиначког напада на српске цивиле у Купресу БиХ је фактички и по Уставу била у територијалном саставу СФРЈ што значи да су војне формације из Хрватске извршиле чин агресије. И поред чињеница да су позната имена жртва, па и наредбодаваца, и непосредних извршилаца Тужилаштво БиХ још ништа није предузело да се одговорни нађу пред лицем правде. Овакав игнорантски став тужиоца потврђује да се правосуђе у БиХ налази у најјирњем мраку

Да је план о злочиначком нападу на Купрес, 3. априла 1992. године, скован у Загребу потврђују бројни документи до којих смо дошли међу којима је и књига "Смрт окопне бригаде", аутора Давора Маријана, коју је десет година касније штампало издавачко предузеће "Зоро". Аутор, који је, иначе, родом из Ливна, на 84. страни ове књиге открива нам дотада добро чувану тајну:

"Припреме за надалазећи рат купрески Хрвати почели су у септембру 1991. године оснивањем Кризног стожера (Кризног штаба) из којег је мјесец дана касније издвојен Оперативни стожер (Оперативни штаб ТО), који је тајно радио до избијања рата. Прве јединице основане су од добровољаца и на територијалном принципу, а почетком новембра 1991. прерасле су у "Купреску бригаду (бојну)."

Функцију предсједника Кризног штаба обављао је Божо Рајић, који је у истовремено био и предсједник ХДЗ у Купресу. "Српски борац" је у посједу писма којег је Рајић, 30. марта 1992. године послао на адресу Гојка Шушка, тадашњег министра одбране Републике Хрватске, затим Предсједништву ХДЗ БиХ у Сарајеву и Главном штабу Хрватске заједнице Херцег Босна у Грдама. У писму је, на пуне четири странице, детаљно описана политичко-безбједносна ситуације у Купресу из визије ХДЗ, те испостављени затјевни

адресантима и издиктирани приједлози за рјешење кризе.

УПУТСТВА ЗА ЗЛОЧИНЕ

- Евакуација нашег "пучанства", осим војних обвезника од 18 до 60 година углавном је завршена. Смјештај је обезбјеђен код родбине и пријатеља у загребачком региону, Сплиту и Трогиру. Мањи број је смјештен у херцеговачким општинама, а они који нису имали другу могућност смјештени су у Војно одмаралиште у Башком Пољу - пише Рајић и закључује да је "могућност за избијање рата у Купресу изузетно велика".

Зато је Рајић затражио хитне, јасне и прецизне одговоре на пет питања од којих се прво односи на разрјешење дилеме "ко доноси одлуке о ангажовању и употреби хрватских одбрамбених снага у БиХ".

Нажалост, нисмо дошли у посјед евентуалних писмених одговора из Загребa (Гојка Шушка), нити хрватских челника из Сарајева (Стјепана Кљујића) и Груда (Мате Бобана), али садржина тих писама и упутстава имала је трагичне посљедице по Србе у Купресу.

Алармантно стање у Купресу био је главни повод да 2. априла 1992. ову општину заједнички посјете тадашњи чланови Предсједништва БиХ Биљана Плавшић и Фрањо Борас како би се "стишале међунационалне тензије". У том доста мучном разговору са званичним

представницима три народа договорено је да се у Станици јавне безбједности успостави национални баланс и мјешовите патроле.

Истог дана, само неколико десетина километара даље, у Томиславграду је одржан тајни састанак на коме је договорена "мобилизација преосталих јединица које нису мобилисане", те да снаге из Посушја буду на првој линији одбране и приправне за дјеловање на "главном правцу дејства". Овако је, уствари, аутор поменуте књиге покушао да прикрије главни повод састанка у Томиславграду и одлуке које су донијете на том скупу. Такође је свјесно прикрио и имена учесника иако постоје необориви докази да је скупом предсједавао самозвани генерал Анте Росо, изасланик Анте Готовине и хрватски емигрант из Канаде Давор Гласновић. Непосредно за завршетку овог скупа отпочела је злочиначка операција напада на Купрес, рација у којој су за једну ноћ похапшени сви Срби у Томиславграду и депортовани у логор Рашћани и Еминово Село, а блокирани путни правци из Ливна према Гламочу и Босанском Грахову.

КЛАСИЧАН ЧИН АГРЕСИЈЕ

У зору, 3. априла 1992. године, припадници Јединице за посебне намјене МУП-а Хрватске, 106. осјечке бригаде, 101. загребачке, Студентске бојне (бригаде)

"Краљ Томислав" из Загреба, Специјалне јединице "Жути мрави" из Вуковара, те специјалне јединице из Сплита, Сиња и Макарске у садејству са хрватским паравојним формацијама из Купреса, Ливна, Томиславграда, Посушја и Груда напали су српско село Доњи Малован код Купреса.

У том злочиначком походу на мирно српско село, који је започео артиљеријском паљбом, на бестијалан начин ликвидирано је 10, углавном старијих лица. Невине жртве тог усташког крвавог пира били су: **Дувњак (Симе) Душан (1967)**, **Дувњак (Симе) Светозар (1962)**, **Дувњак (Милоша) Митар (1967)**, **Дувњак (Дане) Митар (1940)**, **Дувњак (Владе) Милан (1936)**, **Дувњак (Драгутина) Даринка (1935. из села Благај)**, **Дувњак (Аћима) Владо (1907)**, **Дувњак (Луке) Маринко (1922)**, **Дувњак (Митра) Милош (1925)** и **Канлић (Петра) Нико (1956)**.

Ово је послје села Сијековца код Брода први, организовани, масовни ратни злочин у БиХ, којег су починиле оружане формације из Хрватске. Дакле, три дана прије него што је 6. априла 1992. године Европска заједница признала БиХ регуларне јединице хрватске војске су извршила класичну агресију у којој су брутално убијани српски цивили у Купресу, а званични органи БиХ, те Тужилаштво БиХ у Сарајеву и кантонално у Ливну и даље прикривају овај злочин иако су позната имена свих жртава, наредободаваца и починилаца злочина. У вријеме масакра српских цивила у Купресу БиХ је, фактички и по Уставу, била у територијалном саставу СФР Југославије.

КОЉАЧИ ЦРНОКОШУЉАШИ

- Послије масакра у Доњем Маловану, који од Шујице у општини Томиславград дијели само усјек на превоју Стржањ, злочиначки поход хрватских снага настављен је према Горњем Маловану, Занаглини, Рилићу, Равном и Ботуну и Купресу. У крвавом пиру на Купрешкој висоравни убијено је 150, а заробљена 183 српских цивила, који су одведени у логоре по западној Херцеговини, а потом и у злогласну сплитску "Лору". Много од тих логораша су мучени и убијени, неки су каније размијењени за заробљене хрватске борце, а судбина 18 Купрешака још ни данас није позната - тврди бивши народни посланик из Купреса Маринко Контић.

У нападу на остала српска села црнокошуљаши су убијали и клали без зазора ко им се нашао на том путу. Убијени су: **Баштић (Томислава) Предраг (1971) из Купреса**, **Дувњак (Драгомира) Владо (1945) из Доњег Малована**, **Зубић (Ристе) Јово (1950) из Мрђеноваца**, **Јарчевић (Марка) Властимир (1956) из**

Горњег Равна, Канлић (Душана) Мирко (1950) из Доњег Малована, Каран (Станка) Недељко (1949) из Благаја, Павловић (Владе) Јово (1951) из Доње Вуковског, Шешум (Милоша) Момчило (1937) из Занаглине, Шормаз (Јове) Драган (1952) из Купреса, Мира Баштић и Милица Шешум.

ПРВИ ЛОГОРИ

Један од преживјелих логораша који је прошао кроз најживија мучења и тортуре у злогласној сплитској "Лори" тврди да се по наређењу **Боже Рајића**, тадашњег председника ХДЗ у Купресу заробљени српски цивили депортовани у Шујицу, а потом у логоре у Томиславграду и Еминовом Селу.

Треба посебно нагласити да су хрватске власти формирале први логор на тлу БиХ у Купресу, потом у селу Рашћанима и Еминову Селу код Томиславграда и у Ливну. То се догодило првих дана у априлу 1992. године, а тек два мјесеца касније када су се разбуктали сукоби у Приједру, Фочи и неким другим мјестима у Републици Српској су формирани прихватни центри са циљем да се избјегну евентуални масакри по кућама и становима. Против Срба су изречене многе казне, како у Хагу, тако и у Сарајеву, али још нико није процесуиран иако су први логори за Србе формирани у Купресу, Томиславграду, Ливну и у Охаку.

Прије тога по наредби **Марка Виле** убијен је 21 српски цивил који су били у окружењу, односно у логору Текстилног комбината "Квалитет" у Купресу. Жртве овог бестијалног злочина су: **Боснић (Недељка) Шпиро (1954. - Бајрамовци)**, **Ваван (Гојка) Илија (1950)**, **Даниловић (Јове) Влајко (1952. - Подрашница),**

Драгољевић (Стојана) Тодор (1957. - Мушићи), **Јарчевић (Трифка) Недељко (1950. - Равно)**, **Канлић (Војка) Војислав (1955. Доњи Малован)**, **Керановић (Боже) Марко (1948. - Горње Вуковско)**, **Кнежић (Миленка) Раде (1926. Шеменовци)**, **Контић (Станка) Милорад (1958)**, **Контић (Вукана) Лазо (1960)**, **Лугоња (Богољуба) Стево (1960)**, **Манојловић (Станка) Ђорђе (1955. - Доње Вуковско)**, **Марић (Миленка) Станко (1949. - Равно)**, **Марковић (Милана) Драган (1969)**, **Милишић (Миленка) Милан (1965)**, **Павловић (Станка) Трифко (1957. - Доње Вуковско)**, **Панић (Петра) Лука (1946)**, **Спремо (Шпире) Симо (1929)**, **Челебић (петра) Драго (1966)**, **Шкобић (Петра) Ненад (1954. - Ботун) и Шкобић (Петра) Стојан (1957. Ботун).**

СВЈЕДОК ЗЛОЧИНА У ВРГОРЦУ

Као кључни доказ да је Хрватска починила агресију на БиХ и да су њене снаге починиле монструозне злочине заједно са припадницима паравојних јединице из Купреса, Ливна, Томиславграда, Посушја и Груда, говори и податак да су заробљене српске цивиле депортовали у злогласни логор Лора у Сплиту.

Према свједочењу једног од логораша, који је имао срећу, да послје свакодневног мучења и пребијања изађе из пакла сплитског логора, у Вргорцу су хрватски полицајци брутално претукли и потом убили Милу (Гојка) Спремо (1946) из Бегова Села. Њега је убио полицајац Бошковић, који је био под контролом Валентина Ђорића.

Име свједока који је присуствовао злочину у Вргорцу када је полицајац

Ренато (Живка) Чолић убио Милишић (Миланка) Милана (1965.), познато је редакцији "Српског борца".

Приликом паничног бијег са Купреске висоравни испред снажног журиша јединица ЈНА под командом генерала Славка Лисице, које су у то вријеме по Уставу БиХ и СФРЈ били једина регуларна војска у БиХ, припадници агресорске војске из Хрватске су набасали на српске избјеглице из Рилића, које су се скривале у збијегу у шуми између рилићког Црног врха и доњевакуфског засеока Кудиље. Осули су паљбу по збијегу и убили: **Малеш (Божу) Нику (1941) из Рилића, Рудић (Љубомира) Борислава (1934) из Рилића и Соро (Ђуре) Душана (1934) из Занаглине.**

НАРЕДБОДАВАЦ БОЖО РАЈИЋ

Дијелови разбијених група војске из Хрватске упале су 9. априла у село Занаглина, које су опљачкали и заплијенили су стоку, а потом су у шуми, такође, у збијегу убили углавом старије мјештани: **Марић (Јове) Спасоју (1933), Соро (Ђорђа) Душана (1934), Соро (Митра) Петра (1914), Спремо (Марка) Милорада (1936) и Спремо (Стјепана) Страила (1909).**

Гнусан злочин догодио се у селу Ботуну, 10. априла 1992., у кући **Бранислава (Мирка) Спреме (1959)**, који је са братом Стојком, мајком и снахом 3. априла избјегао у шуму, а када је пуцњава у Купресу престала вратио се куће са три члана породице. То су примјетиле њихове комшије Хрвати, чланови паравојних формација из Купреса **Ивица (Јандре) Перковић (1959) из Ботуна и Зоран (Винко) Лозанчић (1960) из Куковица**, који су са још десетак наоружаних бојовника измасакрирали Бранислава, а његову мајку Савицу (1920) и снагу Анђу

(1935) убили у кући Стојка Спреме, који данас живи у Приједору и који је овај стравичан приказ гладао скривен у помоћној згради.

Послије окупације Купреса по наредби Боже Рајића је издао наредбу да се у хали конфекције "Квалитет" у Купресу формира логор за Срба, а један од најекстремнијих насилника који је доводио Србе у логор био је **Сафет Пилић звани Сафо**. Главни чувар у логору био је полицајац **Анте (Јандре) Перковић (1953)**, који је родом из Ботуна

У логору је у једном тренутку било заточено седемдесетак Срба, а међу њима је био и православни свештеник **Зоран Перковић**, који је касније одведен и на најстравичнији начин мучен у злогласној Лори гдје су га

разапињали на крст и сјекли му браду. Остао је у животу само захваљујући томе што се у исто вријеме у Гламочу на служби налазио католички фратар, па је њихова размјена обављена у Житнићу код Дрниша. О мукама кроз које је прошао парох Перковић потресну репортажу објавио је паришки лист "Фигаро".

ДЕПОРТАЦИЈА КУПРЕШКИХ ЦИВИЛА

Ево и имена чувара у логору "Квалитет" у Купресу: **Марко Шарић (1951), Зоран Туралија (1961), Зоран (Марко) Вила (1960), Зоран (Недељко) Вила (1964), Мијо Вила (1953), Миленко Вила (1946), Здравко Куна (1966), Ивица Куна (1952), Ивица (Стипе) Радић (1959), Ивица (Радослав) Радић (1966), Драго Радић (1961), Зијад Манхука (1945), Неде Шарић (1945), Анте Раванчић (1958), Томислав Туралија (1956), Томо Трралија (55), Драго Трралија (1955), Драго Туралија (1953), Јосип Чолић (1956), Јозо Баришић (1943), Боро Зрно (1951), Јосип Зрно (1954), Вилим Миоч (1952), Јозо Миоч (1956), Пашко Миоч (1949), Анте Чичак (1959), Перо Туралија (1959), Енес Хусеинбеговић (1960), Марко Ловрић (1953), Амир Рамчић (1959), Руждија Рамчић (1966), Божо Жуљ (1949), Ивица Жуљ (1960), Бранко Жуљ (1952), Екрем Пилић (1945), Дарко Шимић (1969) и Дражен Шимић (1972).**

У зору 7. априла 1992. почела је депортација купрешких цивила, које су наоружани чувари спроводили преко Купрешког поља, према Шијици и Боровом пољу. Ова насилна депортација Срба по свему је подсјећала на ону коју су усташе у августу 1941. истом маршрутом водили 186 Срба из Доњег Вуковског на стратиште, односно јаму на Боровом пољу. Присјећајући се приче из дјетињства о усташком злочину када је испред усташког ножа са Боровог поља успио да побјегне Тодор Никић, то исте је у априлу 1992. покушао **Жарко (Вуке) Живанић (1946)** из засеока Кудиље у Доњем Вуковском, али су га чувари убили.

Прецизније, како свједоче депортовани Срби који су имали срећу да преживе голготу Живанића је убио хицем у главу **Ивица Чичак (1963)**, син купрешког чистача улица Винка Чичка званог Пендрек.

МУЧЕЊА У БРИШНИКУ

Уз сагласност **Боже Рајића** депортовани Срби су из Шујице пребачени у Томиславград гдје су им се придружили и они који су ухапшени у Доњем и Горњем Маловану. Уз стравична мучења и пребијења најприје су доведени у

Бришник, код Томиславграда, а затим у злогласну сплитку Лору, а одатле у логоре у околини Задра и Дрниша. Потом су их поново вратили у Томиславград на планину Вран и у Еминово Село, а одатле у Вргорац у Хрватској. Након тога измучене и унакажене логораше одводе у логор у Љубушки, одакле су захваљујући присуству Међународног црвеног крста пуштени у мају 1992.

Попут најкрвочлонијих звијери полицајци, стражари и чувари су се иживљавали и на разне начине мучили логораше. Брутално их премлаћивали, резали им тијела ножем, гасили цигарете на тијалу, прикључивали на индуктивну струју тако што су диоде појединцима везивали за тестисе. Најтежа мучења била су у паклу логора Лора, гдје су логорашима од тешких батина ломљена ребра и пуцале лобање. Попут монструма стражари у логору Лора су измишљане најјезивије методе мучења, а логораше су често изводили на симулативна стријељања. Наприје би им изrekli смртну пресуду, а затим их постројавали уз зид, а онда осипали паљбу по зиду изнад њихових глава. Такве сцене су могли да ураде само патолошки болесни типови, који нажалост данас изигравају некакве демократе и велике европејце.

У ПАКЛУ СПЛИТског ЛОГОРА "ЛОРА"

Наш саговорник, који из разумљивих разлога, није желио да му се помиње пуно име и презиме изразио је спремност да пред било којим судом свједочи о свему ономе што је лично преживио и својим очима видео најстрашнија смакнућа бројних логораша.

Тако нам је описао и начин на који су убијена тројица купрешких Срба у сплитској Лори.

Старина **Стојан (Гојка) Зубић (1925)** из Благаја одведен је из куће у Купресу 6. априла 1992. Као партизан послје Другог свјетског рата обављао је дужност председника Општинског одбора СУБНОР-а Купрес, а попотмци усташа против којих се он борио у прошлом рату почели су да му се свете.

Након што су га тукли и мучили у логорима у Херцеговини и Сплиту Стојана Зубића су из "Лоре" преbacили у болницу на Фирулама гдје су му исјекали цријева. Умто је од посљедица тог мучења у болници у Книну, 10. маја 1992. пошто је био размјене за заробљене хрватске војнике у Житнићу код Дрниша.

Спремено (Војка) Миле (1946) из Бегова Села одведен је из куће и депортован у хрватске логор у западној Херцеговини и Хрватској. Преминио је, како смо већ поменули, од посљедица тешког премлаћивања у Вргорцу.

Спремено (Славка) Петар (1945) из Бегова Села, умро послје мучења и премлаћивања у сплитској Лори.

"НЕСТАЛО" ШЕСНАЕСТ КУПРЕШАКА

Током депортације српских цивила из Купреса 15. априла 1992. године из логора у Томиславграду у непознатом правцу одведено осам купрешких Срба. Истог дана из логора у околини Задра такође је одведено осам Срба из Купреса, а њихова судбина ни до данас није позната.

Из логора код Томиславграда су одведени: **Дувњак (Саве) Никола (1957)** из Доњег Малована, **Дувњак (Владе) Душан (1965)** из Доњег Малована, **Лугоња (Богољуба) Ратко (1962)** из Равног, **Марић (Раде) Ђоко (1932)** из Купреса, **Машић (Манојла) Марко (1951)** из Бегова Села,

Машић (Манојла) радован (1954) из Бегова Села, **Машић (Миле) Миливоје (1954)** из Бегова Села и **Машић (Миле) Драган (1960)** из Бегова Села.

Из логора у Задру одведени су: **Драгојловић (Стојана) Станко (1946)** из Купреса, **Каналић (Јове) Спасоје (1954)** из Купреса, **Марић (Остоје) Јово (1943)** из Купреса, **Милић (Нике) Љупко (1943)** из Купреса, **Милић (Нике) Ратко (1938)** из Купреса, **Милишић (Стевана) Душан (1959)** из Купреса, **Никић (Шпире) Душан (1942)** из Купреса и **Чивчић (Стојана) Мирко (1962)** из Купреса.

ШЕРИЈАТСКИ СУД У САРАЈЕВУ

Окупација Купреса од стране регуларних јединица из Хрватске трајала је све до 7. априла 1992. када су снаге тадашње ЈНА којом је командовао генерал Славко Лисице у снажном јуришу

ослободили град и читаву општину. Купрес, који је од памтивјека живјело већинско српско становништво поново су заузеле хрватске снаге 4. новембра 1994. године, а по мапама из Дејтонског споразума територија општине је подијељена тако што је већински дио ушао у састав Федерације БиХ, а мањи сјеверозападни административно припада Републици Српској.

Некадашњи Комитет за истраживање ратних злочина из Београда прикупио је мноштво доказа и изјава купрешких Срба, који су прошли кроз бројне логоре у западној Херцеговини, Вргорцу, Сплиту и Задру. Поред бројних изјава свједока у том доста опширном извјештају дата су и имена евентуалних починилаца тих злочина. Такође, још 1993. године то исто је урадио и бањолучки ЦЈБ, али према одредбама Закон о кривичном поступку БиХ, којег је наметнуо бивши високи представник Педи Ешдаун и који нема правно упориште у Уставу БиХ, предвиђено је да се морају обновити искази свједока који су дати прије доношења овог закона, 2003. године.

Међутим, суштина проблема не лежи у прикупљању односно давању нових исказа већ у чињеници да Тужилаштво БиХ у Сарајеву једноставно игнорише српске жртве већ им је првенствен циљ да осуде што већи број Срба уз помоћ лажних свједока.

Према шеријатском праву које се очигледно примјењује у Сарајеву допуштено је свједоцима да без икаквих посљедица могу лагати кад свједоче против "невјерника", како се у исламу квалификују све друге вјере вјере на свијету. Од устоличења шеријатског права у БиХ по Ешдауновом закону у кантоналном тужилаштву у Ливну на дужности су били **Милорад Барашин** из Српца, који је данас главни тужилац БиХ, али и поред бројних злочина који су почињени над Србима у Купресу, Томиславграду и Ливну он је за свог мандата подигао једну једину оптужницу за ратни злочин и то против Србима из Гламоча - **Пере Радића** званог Шумар.

Његову праксу као кантонални тужилац у Ливну наставио је **Васо Маринковић** из Дрвара, којег такође не интересују српске жртве већ за добру награду прикрива Хрвате и Бошњаке који су одговорни за бројне злочине у Купресу, Ливну и Томиславграду. Не треба се, међутим, предавати и мирити са овим скандалозним стањем и карикатуралном правдом која засад хара правосуђем у БиХ. Онај ко свјесно прикрива злочин, како то данас ради већина тужилаца, и сам су злочинци над правом и правдом. Убијеђени смо да није далеко вријеме када ће доћи до краха овог највећег сумрака у који је запало правосуђе у БиХ.

Р. ЈОВИЋ

СУЂЕЊЕ ВОЈИСЛАВУ ШЕШЕЉУ У ХАШКОМ ТРИБУНАЛУ УЛАЗИ У АНАЛЕ
НАЈКОНТРАВЕРЗНИЈИХ СУДСКИХ ПРОЦЕСА У СВИЈЕТУ

ДЕФИЛЕ ЛАЖНИХ СВЈЕДОКА

И то се догађа, у Хагу је и то могуће. Током дводневног исказа и унакрсног испитивања заштићени свједок ВС 2000 тврдио да се Шешељ на митингу у Малом Зворнику у марту 1992. залагао за прогон муслимана из Зворника, и то двије недеље уочи сукоба. Пошто је Шешељ одбацио ове тврдње као лажне Претресно вијеће затражило доказе од Тужилаштва. Након провјере у Хагу, Београду и Сарајеву Тужилаштво установило да у марту 1992. није било никаквог митинга у Малом Зворнику.

Да којим случајем нема телевизијских преноса и да на веб страници не можемо преузети и мирно погледати и преслушати снимак, пропагандистичка, антисрпска новинска агенција **Сенсе**, којом у Бриселу руководи **Мирко Кларин**, некадашњи новинар "Борбе", серверала би нам потпуно искривљену слику о суђењу лидеру Српске радикалне странке **Војиславу Шешељу** у Хашком трибуналу.

На сву срећу, Радио - телевизија Србије на другом каналу даје одложени снимак са овог суђења, а они који сурфују могу без већих проблема преузети све досадашње снимке тако да се свако може увјерити са каквим се подвалама и grubим подметањима служи поменута агенција, чији сервис преузима београдска **Бета**.

На рочишту од 11. фебруара већином гласова Судског вијећа, са изузетком председавајућег **Жана Клода Антонетија**, прихваћен је приједлог

Тужилаштва да се прекине процес против Шешеља на неодређено вријеме, јер је умјесто преосталих шест часова и 15 минута, Тужилаштво затражило додатних 18 часова за извођење доказа.

У исто вријеме, против Шешеља је покренут још један процес у Хагу због наводног непоштовања суда, а као доказ Тужилаштво је указало на једну од посљедњих књига лидера српских радикала која говори о инструментализацији лажних свједока.

Након што је саопштио одлуку о прекиду процеса, судија Антонети је допустио Шешељу да изнесе мишљење о новонасталој ситуацији.

- Овај процес је одавно изгубио свој

интегритет због дефилеа лажних свједока оптужбе. Ви сте се могли јасно, прецизно и апсолутно увјерити у лажност њихових исказа након мог унакрсног испитивања. Свједоци оптужбе се дијеле на оне који мени нису ничим теретили, таквих има неколико, бар када су у питању муслимани или Хрвати, затим оне који су потпуно лажно свједочили, и то сам ефектно

ТРИБУНАЛ У ХАГУ

доказао у судници, док у трећу групу свједока спадају они који су помало лагали по инструкцијама Тужилаштва, тако што су додавали нешто у своје претходне исказе. И то сам успио ефектно да раскринкам. Видјели сте и данашњи случај. Свједок није имао ништа да каже ни за мене ни за "шешељевце" иако му је Тужилаштво то накнадно сутерисало, па га је довело у врло мучну ситуацију.

Мени је одавно јасно да се овај процес не може никада окончати природно, регуларно и на правни начин. Кад би се тако окончао ви бисте морали донијети ослобађајућу пресуду и донијети одлуку да ми се исплати одштета за шест година тамнице и све патње које сам овдје

преживио. Али, мени је јасно да се САД, НАТО и Европска унија никада неће помирити са јединим логичним, природним и правним окончањем овог процес. Судије које су прихватиле да буду инструменти ових политичких фактора који су изнад Трибунала, то раде по сопственој савјести, по сопственом убјеђењу и из сопственог интереса. Мене они не интересују. Ја ћу обезбиједити да све ово буде јавно. Може трајати још 60 година, али се неће окончати онако како су замислили његови вањски креатори.

Ви знате да сам оптужен по нарухби **Зорана Ђинђића**. То је признала и **Карла дел Понте** у својој књизи. Видјели сте колико је та оптужница неутемељена. Ништа из те оптужнице Тужилаштво није доказало. Ништа. Остало им је још шест сати и 15 минута и немају ниједног доказа, рекао је Шешељ, готово у једном даху.

"КРУНСКИ СВЈЕДОК"

Да је ова оптужница најобичнија фарса без иједног доказа говоре и искази посљедња два свједока прије прекида суђења. Прво је, 4. фебруара, заштићени свједок ВС 2000, који је иначе Бошњак из Зворника, као крунски свједок Тужилаштва изнио низ тешких оптужби, а потом је Шешељ током унакрсног испитивања успио да у потпуности разголити све његове лажи.

Да би поткријепио једну од најтежих тачка у оптужници против Војислава Шешеља за прогон и убиства Бошњака у Зворнику, Тужилаштво је извело свог крунског свједока. Ријеч је о заштићеном свједоку под шифром ВС 2000, који је већ првог дана свједочења изјавио да је у марту 1992. године Војислав Шешељ на митингу Српске радикалне странке у Малом Зворнику позвао Србе да "врате муслиманима мило за драго и покажу им пут на исток".

Овај свједок је тврдио да је лично из радозналости из Зворника дошао у Мали Зворник да присуствује митингу који је држао Шешељ 17. марта 1992., односно двије недеље прије избијања сукоба у Зворнику.

- Шешељ је дословно рекао: 'Браћо четници, дошло је вријеме да вратимо

балијама мило за драго... Дрина није граница између Србије и БиХ, него кичма српске државе... Сваки педаљ земље гдје живе Срби је српски... Дигнимо се, браћо четници, нарочито ви преко Дрине, ви сте најхрабрији, и покажимо балијама, муслиманима, Турцима, зелену трансверзалу и пут на исток - рекао је заштићено свједок ВС 2000.

Истина, он је испричао још мноштво детаља о томе како је митинг умјесто на тргу одржан у сали Дома културе у Малом Зворнику, затим о општој тучи која је избила послје митинга, а у којој су се сукобили муслимани и Шешељево присталице. По њему је овај митинг био главни повод за крваве сукобе у Зворнику. За све оно што се касније догађало, сматра он, Шешељ сноси највећу одговорност.

Сутрадан, 5. фебруара, током унакрсног испитивања, Шешељ је јавно оптужио свједока да по нечијим инструкцијама лаже, јер у марту 1992. године није било никаквог митинга СРС у Малом Зворнику, па према томе ни његових позива да се протјерају муслимани из Зворника, како је тврдио заштићени свједок ВС 2000.

- Митинг о коме је говорио заштићени свједок ВС 2000 одржао је Српски четнички покрет 4. августа 1990. а не, како је рекао свједок, средином марта 1992., две недјеље уочи избијања сукоба у Зворнику - тврдио је Шешељ, а потом је у судници предочи опширан извештај из листа Велика Србија, о скупу у Малом Зворнику, уз напомену да у то вријеме није ни била формирана Српска радикална странка и да је постојала СФРЈ.

ТУЖИЛАШТВО НА МУКАМА

- Нигдје, ни једном рјечју у овом извјештају се не спомиње позив на протјеривање муслимана - категоричан је био Шешељ који је оптужио свједока за лажно свједочење.

Да ствар буде још апсурднија, у оптужници против Војислава Шешеља наводи се цитат према којем је Шешељ на скупу у Малом Зворнику у марту 1992. рекао: "Драга браћо четници - нарочито ви преко Дрине, ви сте најхрабрији - очистимо Босну од безбожника, пагана и показати им пут ка истоку, гдје и припадају".

Послје крајње опречних тврдњи, Судско вијеће је позвало тужиоца **Матијаса Маркусена** да прикупи и предочи додатне доказе о томе да ли је Војислав Шешељ у марту 1992. одржао митинг у Малом Зворнику, пошто како је примијетио председавајући судија Антонетија осим изјаве свједока и навода у оптужници за то нема никаквих материјалних доказа.

Шешељ је категорички тврдио да свједок ВС-2000 лаже и да Тужилаштво нема никаквих доказа, јер митинг СРС у

ЖАН КЛОД АНТОНЕТИ, СУДИЈА

Малом Зворнику у марту 1992. године није уопште одржан. Он је још једном у цијелости прочитао свој говор на митингу у Малом Зворнику из августа 1990. године у коме не стоје пријетње и позив на прогон муслимана из Зворника како је упорно тврдио свједок ВС 2000.

- Сама чињеница да је тај митинг одржан у августу 1990, а не у марту 1992. довољна је да тај дио оптужнице отпадне... Уосталом, постоје и детаљни полицијски извјештаји о инциденту послје овог митинга - рекао је Шешељ и позвао Тужилаштво да прегледа сву штампу из БиХ и Србије из тог времена и увјери се да митинга радикала није уопште било.

- Да је тада било каквог инцидента, то би било и забиљежено - рекао је Шешељ. На крају дводневног исказа овог свједока Судско вијеће је затражило од Тужилаштва да на наредном рочишту поднесе извјештај о томе када је одржан митинг у Зворнику, двије недјеље пред избијање сукоба у Зворнику или 1990. године.

Тужилаштво је овај извјештај поднијело 11. фебруара када је саопштена поменута одлука о прекиду суђења. На позив судије Антонетија извјештај је поднио тужилац Маркусен.

- Часни суде, у складу са захтјевом који је поднесен у четвртак Тужилаштво је предузело низ корака како би прегледало материјал који је Вијеће тражило. Тужилаштво је прегледало материјале из штампе коју имамо у Хагу, као и у нашим канцеларијама у Београду и Сарајеву. Тамо су наши службеници ишли и у библиотеке да прегледају све чланке из штампе. Учинили смо напор да прегледамо и књиге оптуженог. Пронашли смо доказ којим се потврђује да је митинг у Малом Зворнику одржан у августу 1990. као и то да је још један скуп одржан марта 1993. Није пронађен материјал кад је реч о неком скупу одржаном у марту 1992.

ВОЈИСЛАВ ШЕШЕЉ: СТИМ СМО ЗАВРШИЛИ. ЈЕЛ' ТАКО!

Информација о ова два скупа налазе се и у књигама оптуженог.

Дакле, нисмо пронашли никакве документе, нити друге доказе који би потврдили да је у марту 1992. у Малом Зворнику одржан митинг - рекао је Маркусен.

ШУПЉА ОПТУЖНИЦА

Пошто је саопштен претходни извјештај, председавајући судија Антонети је констатовао да је скуп одржан 1990. и 1993., али да нису пронађени докази да је одржан икакав митинг у Малом Зворнику марта 1992. како је тврдио заштићени свједок ВС 2000.

- То сте, дакле рекли. У реду, сад можемо да завршимо данашње засједање, јер смо већ пробили временски оквир - рекао је Антонети на шта је Шешељ поново затражио и добио ријеч.

- Само једну реченицу. Мислим да је овдје очигледно да је у питању био лажни свједок пошто никаквог скупа СРС 1992. године није било у Малом Зворнику. Мислим да су сазрели услови да против таквог лажног свједока покренете поступак за непоштовање суда. Такав поступак требате покренути и против одговорних људи у Хашком тужилаштву, јер то су тако олако све овдје извели. Довели сте лажног свједока не провјеравајући његове наводе. Није исто 1990. и 1992. година. Оно што је најбитније 1992. године није био скуп. Није га било неколико недјеља пред почетак ратног сукоба у Зворнику. То је суштина тог дијела оптужнице - рекао је Шешељ.

Председавајући судија Клод Антонети је најавио да ће Судско вијеће размотрити и ово питање.

Ако буде поступано по правди и Правилнику Хашког трибунала заштићени свједок ВС 2000 ће бити оптужен за лажно свједочење и непоштовање суда.

Р. ЈОВИЋ

ПИШЕ: Анђелко АНУШИЋ

ОЛУЈА У 33 СЛИКЕ

НАД РОМАНОМ ЈОВАНА РАДУЛОВИЋА: “ОД ОГЊЕНЕ ДО БЛАГЕ МАРИЈЕ”

(друго издање, ЕВРО-ГИУНТИ, Београд, 2008)

О библијском удесу Срба из Хрватске

Роман мозаичке структуре, од непатворених и драматски интонираних исповијести (приповиједних свједочења) самих *протагониста-олујаша* масовног егзодуса далматинских (у ширем смислу крајинских) Срба августа 1995. године, а под својеврсним библијски “наткриљеним” насловом “*Од Огњене до Благе Марије*” Јована Радуловића – истовремено исходи, и судбински и лигерарно, из житејске (рођајне) и књижевне биографије овог писца. Исходи као једна снажна, синкретична (продужена) цјелина (дјело), и као да потврђује (оваплоћује) ону Шопенхауерову филозофему по којој је “*свако биће своје сопствено дело*”.

Већ само пишчево завичајно поријекло (Полача код Книна), али још више и пресудније његове раније прозе (*Илинићак, Голубњача, Даље од олтара, Прошао живот, Идеалан плац, Браћа по матери...*) као да су неизбјежно предодредили и изабрали овог писца (његов егзистенцијални и књижевни хабитус) да створи ово потресно дјело које се поистовјетило и стопило са самим ауторовим бићем, тако да се може рећи да је писац сам свој отац, али и да је његово књижевно дјело, такође, његов *основни* родитељ који, природно и очекивано, заслужује веће и трајније поштовање и уважавање.

Готово као и сви претходни Радуловићеви јунаци и ликови, или би боље било рећи приповиједачи (они који се писцу приповијесно “исповиједају”), представници (“узорци”) су готово свих друштвених слојева и група, менталитета, погледа на свијет и идеологија далматинско-српског топоса и у овоме кратком роману.

Оно што је највриједније у овом индентитетском корпусу свакако је

(као и увијек до сада код овог писца) завичајни језик његових јунака. То је оно што је остало свето, неоскрнављено, непромијењено, *непокретно у својој вјечној (обновитељској) покретности*, недирнуто, нешто што не стари и не пролази. Нешто унутрашње, дубинско, нешто што је испод и изнад саме егзистенције као њен суштински израз, коме смрт, *“као свакодневно залажење и излажење сунца”*, како би рекао један философ – не може ништа!

Маркан (Милокус) је бивши министар, предавач историје кога је маја 1991. године цијели осми разред бојготовао: “нећемо Србина за наставника,” гракнула су дјеца углас. Рат као људски, цивилизацијски, метафизички и историјски феномен Маркан види (доживљава, упоређује) као својеврсну партију балотања, древне далматинске игре у којој су *“двадесет и један пунат недостижни”*.

“Балота се увијек игра испод руке, никад отворене шаке, с прстију”, прича Маркан, баш као и сама партија рата. Увијек иза леђа, скривећке, завјеренички, на препад, из бусије. Никад и никако отворених карата, *“отворене шаке”*. “У освајачким походима и император Август је у часовима одмора са својом војском играо балоту”, казује Маркан, и подсјећа да се балотало и у римским царству, те да је католичка црква забрањивала ову игру, поготово кад су, саблажњени, сазнали да се балотају и сами редовници, па чак и часне сестре! Чак је и сам враголасти Рабле *“своме Гаргантуу у руке ћушнуо балоте”*! Кроз ову Марканову приповијест о балотању као ратовању (ратовању као балотању), Радуловић ће више и дубље проговорити о заумној тајни рата као *“памтивјечној човјековој (и) друштвеној игри”* него многи они који су се научно бавили овим феноменом.

Кузман, заперак кукавни из народа, плебејац, пучанин, олујаш са *“дна каце”*, чувен по узречици *“миша ти у чорбу убацим”*, отац синова Даке и Николице, од којих је један на првој линији, а други у Команди војног штаба, усвојитељ малог Ћипана *“мулета са виоле”*, одбаченика, находа, иновјерног сиротана кога ће посинити и повести собом у Србију,

док ће, на поласку у бјеганију, за сопствене синове рећи: *“снаћи ће се, као и остали војници”*, а оставиће, на морално крајње упитан начин, и Диду, *“старца од стотину љета”*, властитог оца – испресеће читав трактат о тракторској приколици *“која је превезла избјеглице од Книна, преко Босне у Србију”*. Трактат (о тој) копненој арци која ће, ето, постати и дио историје српског народа, и биће виђена и чувена, са своје спасилачке стране, и два миленија након Христа! *“Тракторска приколица је читав један живот”*, рећи ће Кузман. У њу ће морати стати *немогуће*: све оно што је, наводно, *“потребно”* и *достатно* за пут у неизвјесност, можда пут без повратка. И у тој приколичној попутбини *све ће бити у свему* – филозофски казано. Осврћући се на колону, Кузман ће, пола (само) иронично, пола скептично, рећи: *“...Замисли, колико народа путује а нико карту купио није? Је ли могуће да нас је оволико у оном кришу било? Оклен то извире...?”*

Кузманово милосрђе, љубав и доброта спрам малог Ћипана, засјениће, макар на тренутак, ратно сљевило и глувило, његове бијесове и неповратни *разур*, а самог Кузмана и његове сапалеменике у библијском расулу – барем на часак превести на обалу живота. На обалу вјечности, јер тамо гдје љубав, по својој божанској промисли и устројству, једина, и безпремачно, надвисује низију људске егзистенције – тамо је оно призивано и жуђено (небеско) царство вјечности. Можда није непримјерено и претјерано поредити Кузманову простодушну, *бесребрену* и *безмитну* доброту са оним Мојсијевим штатпом-есхатоном којим је пресјечено оно море е да би се душа једног патничког народа домогла, макар и у *персонифицираном* облику, *невовдашњег, неземаљског* спаса!

Пуковник Лесли, Канађанин, представник међународног тамног вилајета (унпрофорски мировњак), у дискурсу помало идеолошки оперваженом, говориће *“о слабо брањеном Книну”*, о граду од једне-једине улице који прави толики проблем Уједињеним нацијама; о војно-стратешким рупама и пропустима крајинских Срба, гледано из ракурса легендарне Динаре; о Србима као народу *“који*

више мрзи батину него руку која је држи и главу која руку и батину покреће”. Пуковник Лесли представљаће у Радуловићевом роману и онај макар таушши, неповратно закашњели етички и морални слој посрнулог, разљуђеног, *поцезареног* човјечанства, који ће – бивајући свједоком петоавгустовског, ранојунтарњег напада на Книн – казати, између осталог, и ово: *“Није тешко знати шта ће се десити кад Хрвати уђу у град – прегазуће тела тенковима... Биће љачке, силовања, сурових убистава оних које пронађу по подрумима и таванима, паљења, животињског локања и ждерања, урликања. Поновиће се она чувена европска реченица: спаси нас, Госноде, глади, куге и Хрвата”*. А рећи ће и ово: *“Хрвати су до најмањег детаља све испланирали, није им само циљ да град покоре, већ да буде силован слободом.”*

Калуђер Никодим посвједочиће о напуштању манастира (засигурно је ријеч о манастиру Крки), о бјежању на маги Сандокану, о својевременој правој народној пошести давања имена новорођеној дјечи по главном јунаку филмске серије “Сандокан”... Никодимова прича је дирљива, а његово прогнаничко путовање из манастирског здања на магарцу Сандокану, пут Србије, у мјешовитој избјегличкој колони (трактори, камиони, аутобмобили...) асоцира помало на библијска времена, или пак алудира на јеванђејске посланице које се, ево, живо и опитно оваплоћују и у наше вријеме. Калуђер на своје маги канда греде у неки свој Јерусалим, и канда је посриједи спасоносни излазак из преисторијског Египта за који се све до јуче није знало да (опет!) постоји! *Да је то, заправо, наша (твоја) завичајно-завојеничка земља!* Био би смијешан да није жалостан и опомињући калуђеров “разговор” са својим магарцем о расутом народу у колони, о невидљивим ранама предака, о лихварима, профитерима и “узгредним”, новопеченим дерикожама који властитом народу продају воду и хљеб по високим цијенама. Овај монах очински опомиње себе и свој народ, али и читаоце, оне познате Матејине посланице у којој се каже *“да се не бринемо за сутрашњи дан,*

јер ће се он сам за себе побринути”. Калуђер Никодим је као некакаво “залутало” библијско чењаде, ходочасник из *оних* и *ових* времена који на својој мазги газии, али више *унатрашње* него *унапредак*, Балканском палестином, као некад Назарећанин, ако је могуће овакво самјеравање и поређење.

Маркана ће читавог бжежаначког пута опсједати поређење балотања са ратовањем. “Данас се у балотање уноси прљавштина: *шпоркарије*”, закључиће он, који ће, с ранцем на леђима, пјешачити у колони. Нигдје се се наћи мјеста, мјесташца, ни на једној (пренапученој) компненој арци, за овог бившег (народног!) министра и предавача историје, и једног од ријетких људи из власти који је оштро и јавно критиковао прљаве работе и глупости неких својих колега. Још ће се, при том, олујаши спрдати на његов рачун, питајући га: *Министре, гдје ти је влада?* Тек ће га, негдје наомак србијанске границе на Дрини, примити у свој хип човјек који на живот, па и на сам рат и (његова) прикљученија гледа са неке чудне, логици и философији обрнуте, трагикомичне, назовирелаксирајуће стране. “Живот је велики шмрк! Зачепиш једну страну носа, напнеш плућа, избациш шмрк, зачепиш другу стр-

ану носа, поновиш операцију – био је шмрк, нос је чист, али колико? До следећег шмрка.” Овај човјек је, заправо, припадник неке специјалне полицијске јединице (ваљда из Србије), бивши припадник Легије странаца. Он изгон далматиснких Срба види “*као велики, слинави шмрк, који се протегао од Далмације до Србије*”, а изгоненике, олујаше “*као шмркове који пузе, увијају се попут црва...*” Бившег министра кога је примио у своје возило види “*... по глупости и наивности – као највећег шмрка у Крајини... Једном сам га спасио да не оде под земљу, у ништа шмрк, да га не убију они што су трговали с Петим корпусом у Бихаћу, а он то и не зна...*”

“*Можда нас Крајина чека на неком другом мјесту*”, резонује професор Милокус, док се у “великом, слинавом шмрку вуче, пузи према Србији”. “*Крајина је Крајина, а ја сам ја*”, вели он. У његов помало халуцинантан монологод уплешће се, на чудан и неочекиван начин за обичног (неприпремљеног) читаоца и Гогољева прича о Чичиковљевој тројци-брички коју ће он упоредити са Кузмановом тракторском приколицом. “*У овој свеопштој несрећи, попут Чичиковљево тројке-бричке и Кузманова тракторска приколица нестаће попут привићења кад заврши своје*

најдуже путовање”, казаће “највећи шмрк у Крајини”. Маркан ће, у својеврсном монологу, ономе легионару, своје милосрднику, казати и ово: “*...Таћа ми рођен у аустроугарској царевини, па дошла Италија двије године, па Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца, па Краљевина Југославија, па Независна Држава Хрватска, опет Италија...опет Независна Хрватска, па једна, па друга и трећа Југославија, па наша РСК, сад опет Хрватска...Боже, колико држава и имена на оном безводном кршу гдје се два зеца око једне суве травке свађају...*”

Неслагања и свађе, (само)оптужбе, обезглављеност, неодлучност и несналажење, погубљеност и расуло у команди крајинске војске у Книну биће дјеломице отјелотворени у Дакановој (штабски кафе-кувар) исповијести који ће, киван на све то, пожељети да на одласку из Книна “*баци бомбу на те неспособњаковиће*”, како их он види. Док у Книну траје ово лудило, дотле професор Бубоња јури парком и тражи свог одбјеглог папагаја Фићу, у граду кога засипају усташке гранате! На овоме примјеру Радуловић ће показати, досједно као и у својим другим прозама, да је он, као и сви његови јунаци - увијек, у свакој прилици – на страни живота. Чак његових (животних) наизглед чудних и безазлених манифестација, да се они, ти јунаци и ликови, не одвајају тако лако од живота који је све до малочас живован у свакодневном калупу, у пуној мјери, на њима својствен начин.

Два су женска лика у Радуловићевом роману: *Анђица* и *Каја*. Ова прва је Кузманова супруга коју гризе савјест што су на превару оставили свекра Диду (послали га на чесму, по воду за укућане који су се “спремили” у бжежанију) на милост и немилост усташама. Она друга (медицинска сестра у книнској болници) већ по самој вокацији свог професионалног позива пати од вишка морала, и тешко се одваја од болесника и тешких рањеника. Каја приповиједа жалосну причу о пометњи и расулу у болници, о томе како су из ње нетрагом, још раније, нестали антибиотици, вакцине, седативи, опрема...

Упечатљивим, кратким, сингеровским, језгровитим, реским речени-

цама, као резиви-усијеци филмске камере, Радуловић мајсторски описује хрватско мучилиште за српске цивиле на школском кошаркашком игралишту у Книну. Само од ове ниске тамних и тешких слика малтретирања, понижавања, бестијалних иживљавања, убијања и клања цивила, нејачи и старчади, као и заробљених војника, присиљавања да опонашају гласове животиња (пса, мачке, кокошке, пјевца, овна, козе...) могао би се направити језив филм. Документарни или играни филм грозоморе и ужаса.

А надомак границе са Србијом, близу Дрине, на корак од спаса, дакле, страшна слика жене која се објесила о грану стабла. *"... Човјече, ако си човјек, не ругај се са мном... Никога свог немам... Пола побијено, пола се изгубило у овој бјегаинији... не ругај ми се, ако ми не можеш помоћи да живим"*, завапила је, прије тога, ономе крајинском специјалцу, легионару званом Шмрк – који је – док се несрећна сиротица самопреиспитивала и мучила око свог посљедњег животног чина – "мирно мокрио" и бодрио ону јадницу *"да учини шмрк"!! Живот је шмрк!...Ајде, ајде...Хоп, хоп, хоп...! Охо, хо, какав шмрк!?"*

Поред силних злопаћења, у колони се и умирало, али на крају је канда, *радулићевски*, тријумфовао живот, онај живот који је *прорекао* и на неки начин *завјештао* српским писцима који се баве сеобничким и другим удесима властитог народа још *Црњански*, оном својом чувеном реченицом. Готово на самој граници са Србијом, на самом улазу у "земљу изабрану", неочекивано "пада" и "клапа"

вјенчања између Дакана и Каје! Шмрк је кум, а калуђер Никодим *оцрквењује* овај чин! Свету тајну брака!

Јован Радуловић написао је *својеврсни* сценариј или *синопис* пада и расула Републике Српске Крајине, роман у реским филмским сликама којих је 33. о голготи једног аутохтоног, старог европског народа, усред Европе, а на крају двадесетог вијека. Народа који је прије само 120 година чувао, својим тијелима и животима, *хришћанску културну срчику* те исте Европе од отоманске куге! Символичност овог броја 33, свакако, није случајна. Неизбјежан је

утисак, док се чита овај роман, да је он написан на темељу филмског материјала (сценарија) кога је аутор, напредним мањим или већим ретушема, допунама и разрадама, претежно на плану индивидуализације појединих ликова, на успјешан начин преобличио (*пресаздао*) у романескну форму. Радуловић је у медијским круговима Србије овим романом стекао ексклузивност писца који је написао *први роман* о хрватском етничком чишћењу Срба из РСК, познатијем под именом "Олуја". Можда неће сметати, (јер то овом аутору није ни у примисли), нити нарушити евидентну

(*књижевно-канонизовану*) славу овог романа и његовог писца (која им, с правом, и припада), ако се дода да "Олуја", а нити хрватска војна операција "Бљесак" нису дошли изненада и ниоткуда, као гром из ведрога неба. Претходиле су им, читав један вијек уназад, ако не и два и више (што није непознато, дабоме) бројне војне и невојне, отворене, закулисне и перфидне, политичке, идеолошке, економске, културолошке и дипломатске, било *хрватске* или *иностране* операције којима је циљ био одвајања исти, а њихова круна бијаше – случајно или не – управо *Олуја* и *Бљесак*. То с једне стране, и с друге нешто још важније: има још српских писаца (живих, хвала Богу!) који су се *цјелином* свога *прозног* (па и *пјесничког*) дјела или барем фрагментарно (у роману и приповијеткама) дотицали *Олује* (али и *оних тавних времена* који су јој *претходили!*) и успјешно или мање успјешно писали о том генцидном егзодусу и тим временима. *Писали* о њиховом *генеричком континуитету*. Треба само имати мало добре воље и мрвицу људског и књижевно-критичког поштења, па провирити изван србијанског литерарног атара, и макар крајичком ока погледати та дјела и барем признати њихова евидентна (голуждрава!) постојања!

Ти писци и *та* њихова дјела заслужили су макар толико, да се не би догодило, у неко догледно вријеме, по старом правилу – пословично, и као вршна тачка српског апсурда, цинизма и самозаборава, да их прва детектује (као што се већ на неким примјерима и десило!) хрватска књижевна и културна јавност! Зна се како и са каквим конотацијама!

ПУСТИЛИ БИ ХРВАТИ СРБЕ, АЛИ НЕЋЕ СРБИ ДА ПУСТЕ ХРВАТЕ

(Су чим ћете изаћи пред хашке судије?!)

Потомци Анте Страчевића, Анте Павелића, Анте Мадунића и осталих анти - Срба, дакле - потомци највећих крволока (јамара, кољача и мучитеља - какве свијет не памти још од времена асирског и вандалског, дрзнули су се, имали су храбрости и морала, да своје крваве руке оперу тако што ће своју недужну жртву дотући до краја, онако цезарски - из корјена, како се никада више не би омладила и своје плодове својом земљом раширила.

Дакле, њихов циљ и формула су увијек исти: оцрнити (сатанизовати) жртву, онако макијавелистички - свим средствима а код њих су сва средства оправдана када је у питању циљ, а онда себе прогласити за јадну, недужну, безгрешну "жртву", а истинску жртву за - "примитивне Бизантинце", за "ортодоксне православце", за "дивљи српски накот"... и све то пред цијелим свијетом и без имало скрупула, и морала! Да "шаховничари" не знају играти шах, то је више него јасно, јер би најприје поставили своју одбрану, па тек онда нападали противника, овакви су им потези самоубилачки и само их доводе до мат позиције - до самоубиства, које су једино и заслужили.

Хрвати, експлицитно, неће или не могу и не знају да буду добри "сусједи" са комшијама, пријазељима, кумовима или рођацима Србима, јер они су, очигледно, задојени морбидном мржњом према Србима, што нескривено, увијек и свудаје, поносно (!) испољавају, не само у области вјере, нације и политике, него и у области културе, науке, умјетности, спорта... што је више него - ирационално.

Бумеранг бачен било на кога увијек се врати на онога ко га баци. Вратиће се овог пута и на Хрвате, јер су то и заслужили, још и горе.

"Нису Хрвати храбри што се никог не боје, већ што се ничег не стиде!" Овако је говорио највећи Србин и пјесник у САД и лично предсједнику Рузвелту, који је имао

план да Хрвате као такве стави под старатељство ОУН, али Срби индоктринисани (залуђени) титоистичким идеалима (фарсама и илузијама) о братству и јединству истородног народа су спасили Хрвате те казне и срамоте, као што су их спашавали и много пута кроз историју, и наравно - гријешили!

Овог пута, ако смо иоле хришћани и

двадесетог стољећа), као ни многи други Аустријанци, Италијани и Европљани који су лично видјели усташке злочине на просторима Антине конц-каспнице НДХ, у којој су убијани Срби, Јевреји, Роми...само зато што нису њихове "зловјере" и што нису усташки домољуби "спремни за дом".

Није ни Иван Горан Ковачић био Србин, али је био велики хуманиста, филантроп, алтруист и пјесник који је смогао снаге и смјелости да своје емоције, своју тугу и бол за недужним усташким жртвама, које су усташки јамари живе, као кликере, као камење, бацали у мрачне и бездане јаме, транспарентно оплаче у својој "Јами".

Дугачак је низ свједока и свједочанстава који могу свједочити о морбидним и бестијалним усташким злочинима и њиховим крволочним злочинцима - "изумитељима" тих звјерстава, који се помпезно и величанствено дочекују као хрватски хероји, јунаци, легенде...а само су хрватска брука и терет, злочин за који се мора одговарати и пред овоземаљским, али још више пред небеским судијама.

Дакле, Хрвати који "чим прије" желе ући у ЕУ, макар

коју годину, мјесец или дан прије Срба, мораће се разлучити од усташа и њихове злочиначке идеологије, као и од оних хрватских ултрамонтаниста, који залуђени капитолским (папским) идејама стварно вјерују да су папе "свети оци" и "Христови намјесници на земљи", чија је моћ овоземаљска и небеска стварна и неприкосновена, јер и римски понтифески имају важну улогу у хрватској глорификацији и спасењу, као и у српској сатанизацији и уништењу.

Заиста, Срби Хрватима неће сметати на

КАРИКАТУРА: Р. БОРОЈЕВИЋ

православци (светосавци) а вјерујем да јесмо, процес морамо тјерати до краја, пред Међународним судом у Хагу, па кад је брука нека буде и срамота, али не смијемо ни за јоту попуштати ни бити сентиментални према онима који нас сатанизују, прогањају, убијају, па све то им није довољно и још хоће да те своје злочине, гријехе и прљавштину пренесу на српски род и све то заувјек верификују и наплате пред међународном институцијом.

Није Фредерик Херд био Србин (али је рекао да је Анте Павелић највећи злочинац

њиховом "срећном" путу у ЕУ, неће Срби журити у ту заједницу, али неће ни дозволити Хрватима (нити било коме) да српску имовину понесу са собом у Европу, а Србе као голаће и апатриде оставе на терет Србији и Српској. О, темпера, о морес! Латински мудро, али неће проћи. Хрватима би било много паметније да су са Србијом нашли неки договор (компромис) о мирном рјешавању спора, што би било боље и за Хрвате и за Србе, јер овако неће бити соломоновог рјешења (да обје стране буду задовољне), напротив, сви ће бити незадовољни.

"Отац нације" Фрањо Туђман се мртав преврће у гробу, али и да је жив не би могао помоћи својој "несташној дјеци", јер су околности по Хрвате драстично неповољније: Њемачка се економски, привредно, културно, па и политички, окренула Русији, Русија се економски, војно, политички окреће Балкану и штити интересе Срба, Америка се забавила о свом јаду - економска и свака друга криза опасно дрмају Јенкије, па им Туђманова Кроација није ни у репу интересовања.

Од "рушитеља" једне од најпризнатијих и најугледнијих држава у Европи, сигурно, није нормално очекивати да повлачи државотворне потезе, јер је он (Стипе) само рушитељ онога што су Степа и све српске војводе, и народ, с муком и крвљу градили и чували.

Хрвати су направили "најчистију" и "најдемократскију" земљу у Европи, за чију ће "чистоћу" и "демократичност" скупо платити.

Више је него очигледно да су српско- хрватски интереси, ставови, културе и политике, због свега тога, дијаметрално супротне те да је суживот (у некаквој апстрактној симбиози) немогућ, јер како Срби могу живјети на "чисто хрватској земљи, пити чисто хрватску воду и дисати чист хрватски зрак", кад уз то иде "чврст хрватски језик, спорт, култура...?"

Како Срби могу говорити језиком "уштаким" који су Хрватима наметнули "лингвисти" као што су Старчевић, Павелић, Кватерник у ендехазијско злодоба или маспоковским "новоријеком" који су Хрватима даровали "реформатори" Матице хрватске бунтовничких седамдесетих година, у вријеме Броза, вријеме највећег стандарда, патриотизма) и овим садашњим Туђмановим искривљеним и унакаженим српским, који "нијечу" и којим се спредају и исмијавају и сами Хрвати?!

Послије сваког знака питања мора се стављати и знак чуђења, јер су државотворни Срби и партикуларни Хрвати супротности као што су небо и земља, добро и зло, ањео и ђаво, те као такви могу и морају живјети једни поред других, никако заједно, у толеранцији респектабилно и компромисно, јер сувише је крви проливано и сувише је злоће нанесено да бисмо све то заборавили и да бисмо се поново братимили. Срби су се Хрватима извинили и опростили им сва зла која су Хрвати Србима учинили, али се Хрвати нису "испричали" Србима, бар још нису, и нису опростили зла која су Срби њима починили, мада су Хрвати увијек први почињали и више зла Србима нанијели.

Пут до катарзе је дуг, мучан и болан, али неминован и, срећом, има једну једину алтернативу, а то је суочавање са прошлошћу које датира од Ираклијевског доба (од седмог вијека), а то значи свођење свих рачуна од њиховог и нашег битисања на овим просторима, што даље значи пред цијелим свијетом расвијетлити повијест хрватског пућанства и историју српског народа.

Дакле, попуштања више нема и ово мучно и крваво "ћерање" се мора завршити, мора се свијету казати и чињеницама доказати какав је који народ био у оба свјетска рата.

Саво БИЛАНОВИЋ

ПРИЧА ИЗ БРАТУНАЧКЕ КАФАНЕ ФАЈРОНТ И НА КАЛЕНДАРУ

Свети Сава, црвено слово у црквеном и школском календару, а за многе пијанце тај дан је "црвено свјетло" на неком њиховом годишњем семафору. Знак да морају да стану, да престану да пију.

- Више "не окушам" до Ђурђевдана! - даде свечану изјаву у једној правој кафани у центру Братунцу Боле звани Дугачки.

- Издржао сам ти ја, буразеру, прошле године све до Преображења - похвали се дебељцкасти Пера, члан истог алкохоличарског језгра (тврда линија). - Онда, велим, тог дана се мијењају и горе и воде, и људи и звјериње, па хајде и ја...

- Ала си се промијенио! - заједљиво ће Селе.

- Газда, гаси свјетло! - узвикну Ђипо, иначе „стокилаш“.

Газду су стални гости увијек изнова убјеђивали да слободно може да угаси свјетла (и тако штеди струју), када Селе уђе у кафану, јер има ћелу која на просто - свијетли.

- Ништа горе од периодичних алкоса - пређе преко провокације о свјетлу Селе. - То ти је - не знају да пију.

У то име Селе поручи 11. горак.

- Од Светог Илије, пиће све милије - промијени народну изреку Конте, који је црним вином дозирао шећер у крви. Иначе би, прије одласка у кафану, боцнуо у стомак инјекцију инсулина.

- Аух, другови, како издржасмо! - оте се Нелету, приватном власнику једне фирме. - Паклени новембар, од Ђурђица и Аранђеловдана, па још жешћи децембар, сатрли смо се већ до Никољдана...

- Преживјесмо Божић и двије Нове године - уздахну

Дуле звани Месар.

-Ето Грци, православци као и ми, славе 1. јануара Нову годину. Не, ми се држимо јулијанског календара ко пијан плота.

- Који плот, аветињо? - узбуди се и престаде да глади своју ријетку браду Пеле, познат као Црногорац са локала. - Ти би, Душко, рђо, да унијатиш?

- Па, јефтине је би нас дошло да имамо једну Нову годину - сложи се са Дулом, Симо звани Страоба. - Опште је познато да јануар, финансијски посматрано, има бар 48 дана.

- Ако не и свих 60 - прозбори Војислав, назван Пјесник са три збирке. - Ето, фебруар је поштен мјесец, има 28 дана и - тачка. Сада, када је глобална криза, треба реформисати календар, тако да сваки мјесец траје по 20 дана.

- Ето и готово покојног Мише - назначи Селе. - Да нећеш и ти да престанеш са цирком после Савиндана.

- Толико ненормалан нисам - одврати Мишо. - Колико би ме коштало да опет достигнем ниво? Конобар, дај вотку без лимуна!

- Немамо лимун, може ли без нечег другог? - упита конобар.

- Дај без леда - прихвати дијалог Наливперо.

- Шта је, неће вас од сутра бити у радњи? - заинтересова се газда кафане.

- Ма, долазиће они, да инхалирају - умири га Селе. - Ми ћемо да пијемо, они ће да удишу. Неће издражати ни до Светог Трифуна, заштитника винара и поштеног свијета који пије вињак. Е, ништа горе од периодичних алкоса!

- Дај, конобар, гаси свјетло! - повика Дуле месар.

Перица ВАСОВИЋ

ИМЕ ОД ЧОВЈЕКА, ЧОВЈЕК ОД ИМЕНА

Пише: Митар ПЕЈИЋ

Као што се неко куне у нешто, у мајку, оца, живот или Бога, тако, неријерко, се неко куне именом: "Имена ми мог!" Све с разлогом, јер је заправо име човјека - човјек. Наравно, и презиме је име, јер презиме је само проширено значење имена, што је име рода, породично име.

Постоји, дакле, име од човјека и човјек од имена. Велика су имена оних људи који су дјелима својим "створили" себи велика имена, па са дјелима и имена остају вјечна, мање - више.

Зато знамо и за смисао давно изговорене синтагме: "Њихова дјела ће о њима свједочити". Биће да је то Његош изрекао.

Каква су имена, давно или недавно, давали дјечи? Много шта је вјероватно, а још више и - невјероватно! Иако постоји неки попис разумљивих и разумних имена која вриједи дјечи давати (има их око три хиљаде), свједочи смо на десетине хиљада и неких других. У "Српском именослову" Велибора Лазаревића, објављеном у Београду 2001. године, налазимо много шта, па и то да су у црквеном календару увијек нуђена дивна имена дјечи рођеној око или на дан неког од светаца, па је сасвим разумљиво што имамо уз Никољдан - Николу, Митровдан-Митра, Петровдан - Петра, Јовандан - Јована и тако редом.

Много шта другог је, нажалост, до те мере неродовско и нетрадиционално, да се човјек за главу од муке хвата. Ево и неких примјера. Једном оцу се свиђао швајцарски часовник "дарвил", па му је кћерка, жива и здрава, да му је, ето - Дарвила.

Свака част племенитој Индири Ганди, али, ето, Индира је Радић. Имамо и имена: Тито, Жежељ, а и Четник, па онда из протеклог рата, тамо код Задра - Усташа?! Велибор Лазаревић у наведеној књизи каже да је у Београду само у 1999. години уписано 608 Жаклина, девет Кенедија, седам Винетуа, шесторица Тита, пет Тарзана, али и Трактор и Машинка, а све, ваљда, у чудном заносу неког технолошког напретка, тада.

Стоји да је највише имена Жаклина уписано 1968. године - 38, а 1971. године 27 Силвана, ваљда из поштовања према популарној пјевачици Силвани Арменулић, мада њено право име није било Силвана, него Зилха Бјарактаревећ. (Силван латински значи шума. Исто и Силвије). Шта је, ту је. И то је саставни дио цивилизације.

Рецимо и то да је од 1974. до 1996. године осморо дјеце добило име Тито, а 1963.

године уписане су 24 Валентине! Ваљда из љубави према чувеној Валентини Терјешковој, космонауту. Пазите - једна Бањолучанка бијаше именом Атлантида, у новинарству.

Мајка Михајла Пупина звала се Олимпијада, а било је то поодавно, али и Олимп и Олимпијада су, ипак, синоним за незаборав. Па, ето, и у имену великана какав је био Михајло Пупин. Значење ријечи Михајло знамо - "нико као Бог" - док би ријеч "пупин" тек ваљало истражити.

Један Бањолучанин је Свемир, а брат му је Звездан, док су им стричевићи, рођени у Шведској, Лав и Тигран, јер им је отац обожавао шах и Тиграна Петројсана, те славног голмана у фудбалу Лава Јашина. Од другог брата у Шведској су синови Дон и Урал, а ваљда све из љубави према Тихом Дону и по нечему незаборавном Уралу, горју на граници азијског и европског дијела Русије.

Доста изазовно је и питање од када се презивамо, тако како се презивамо, а нешто мање зашто се презивамо, бар кад су у питању презимена неродовска, презимена по много чему и свачему - дозлабога!

Истина је да су најлогичнија, најприхватљивија презимена изведена од имена прапредака, а код многих словенских народа, нарочито Руса и Словенаца, и од оца је име сину дато. Од присвојних приједва предака - "ов" и "ев" извођена су презимена са завршцима - "ович" и "евић" и то су патроними од оца, односно мушког претка, патера а мање су од женских предака, од мајке и матере, матроними.

Од надимака је мноштво презимена, од физичких особина, па и менталних карактера, од скоро свих дијелова тијела, од занимања, од натива домаћих и дивљих животиња, од врста јела и пића, биљака, па онда од топонима, назива мјеста и насеља.

Од родовских заједница, могло би се рећи, да се имена проширују додатком што се зове презиме, а то је, рекосмо, име рода, породице, а до тада, у родовским заједницама и само име је било довољно, све до појаве вишег степена друштвеног развоја, до администрације, школа, војске, спискова у запошљавању, када је било недовољно само име. Када су се родовске заједнице увећавале и настојало другачије друштвено уређење. Поузвано се зна да стари Словени нису имали, нису требали презимена, бар у доба насељења на Балканско полуострво, негде у вријеме од 4. до 7. вијека н.е. до коначног или приближно коначног сталнијег насељења, стабилизовања без могућности даљих промјена.

Наиме, имена рода су умногоме зависила

од самог станишта, од неких објективних околности при кретању или заустављању. Тако је познато да је неко постојао и остао Посавац у Посавини, Моравац у Поморављу, Дриновац, Подгорац и слично.

Мајкићи, Марићи, Станићи, Јокићи, Бабићи, Бакићи...су имена потомака гајених код мајки, код Маре, Јоке, бабе, баке, Радмиле, па су их памтили по томе и тако им остала презимена. Стричевићи су од стрица, Братићи од брата, Ујчевићи од ујака и тако то.

Плетикапа и Плетикоса, ето и није лоше, јер је и то посао, али посао је, нажалост, и палити кућу, па је неко Паликућа.

Да скренемо пажњу на нека презимена људи који су другог рода, а задржали су или примили презимена њиховом роду несвојствена. Тако имамо Мратовиће (Милорад), Јашаревић (Миодраг), па Авдаловиће, Мујичиће, Хациће, Арнауће, Арнаутовиће, Чивше, Диздаре, Башиће, Субашиће, Хамовиће, Асановиће, Шућуре, Недимовиће...и ко зна колико још презимена има, а српског су рода.

Чак је и Мухарем презиме, а и тај род је српски. Имамо и примјера да се муслимани презивају Филиповић, Марић, Милетић, Обрадовић, Бранковић, Поповац, Јелачић, Јелкић, Ђукић, Мишић, Марушић, Ђорђевац, Бојо...

Имамо и код нас уобичајених имена која потичу из других језика, посебно из грчког и латинског. Димитрије - син богиње Деметре (гр.), Митра - божанство Сунца код Брама. Петар на грчком значи стијена, па је из тога изведено Каменко и Камењашевић, Марко је латинска ријеч и односи се на назив мјесеца март, а онда и син Марсов, (Бог рата), па је из тога изведено значење имена које дословно значи ратник. Никола је такође ријеч грчког поријекла, а значи побједник. У ширем смислу те ријечи, побједник народа. Павле, Павлао је латинска ријеч и значи мален, од ријечи "паулус". Лука је човјек из Луканије у Италији, а исто значи и Луције, човјек који свијетли ("лукс" - свијетлост), одакле долази, ваљда, и ријеч луч.

Филип је грчка ријеч, од ријечи "фил" и "хипос". Хипос је коњ а Филип љубитељ коња. Александар Македонски је дао име сину Филип јер је волио коње. Михајло је нама дошло из хебрејског језика. У преводу значи "нико као Бог". Љиљана и Сузана су иста имена, јер ријеч "сузана" није суза низ лице уплакано, суза из ока канула, него је стара хебрејска ријеч за цвијеће што га ми зовемо "љиљан".

(наставиће се)

СТАНКОВА ТУГА

Иза Рајакова брда, кад би се Сунце појавило, у Станковим очима, кроз наресене сузе, зраке би се отапале и клизећи низ образе, нарушавале мир наталожене туге. Он би се брзо спремао, загртао капут, набијао капу на главу, обувао ципеле с озбиљним лицем које је сјенчила сјета, кретао низ тврдо, утабан пут према гробљу. Испред њега, нестрпљиво машући репом, чекао би његов вјерни пас Шаров. Ишао би замишљен, ћутљив, често сувом и слабом руком брисао образе и влажне очи, не базирајући се гледао пред себе.

У грудима би се нешто зачињало тврдо, склипчавало се и бивало веће док се примицао гробљу. Крупно је дисао, не застајући замагљеним очима гледао у једном правцу у велики споменик свог сина. Шаров би трчкарао испред њега и често се базирао гледајући иде ли он, дахћући застајао каткад га чекајући а онда немарно настављао путем. Никад се није десило да скрене лијево и десно или да застане иза њега него само једнаким касом ишао напријед. Пред самим улазом у гробље отварао би вратнице које су се тешко и са шкрипом отварале. Прилазио је тихо и свечано упртих очију у слику младалачког лика са које се, чинило му се, зрачио осмијех продуховљен и светачки благ.

Дуго је стајао крај гробнице вадећи марамицу брисао очи и њежно отирао сваку капљу росе, прашину, лиске пале са обличјег дрвећа. Осмицао се, загледао свуда да није остао какав трунчић којег није обрисао. Шароб би поред њега, уз саме ноге, чучнуо облизујући се погледао за његовим погледом миран као да је саосјећао са његовим удесом. Станку би се увијек враћало сјећање кад је испраћао сина на служење војног рока у бившу Армију. Огроман шатор испуњен народом, уз музику и пјесму, обилну вечеру и пиће, наздрављао би, испијао и опет долијевао чаше. Опијао се срећан као отац што шаље снажног, стаситог и лијепог сина на часно служење Отаџбини.

Ноћ би лагано копнила. Уз громогласно трештање музике и галаму полако би, до касно у ноћ, осипао свијет. Захваљујући домаћину Станку Рудићу и благосиљајући слављеника Миодрага да вјерно служи војску и да се срећно врати кући. Тек у свитање

јењавало би весеље и последњи гости одлазили у полутаму јутра, било би све мирно.

Послије ове бурне и веселе опроштајне вечере, сутрадан би Станко са женом Душанком и много његових другова и другарица испраћао Миодрага до војног одсека одакле с у млади регрути одлазили на своја одређишта. Тих мјесеци поче рат. Муслиманско – хрватске формације нападоше српски народ. Отпочеше страшне борбе. Почеше стизати рањени и мртви борци. Многе се црне мараме на женским главама. Свако јутро неизвјесно и влосутно освитало би ишчекујући тужне вијести. У даљни се даноноћно чуло грување топова, а ваздух риједак и свјеж мирисао на сагорјели барут.

Миодраг је, као млади војник, негђе на источном дјелу око Хан Пијеска, Озрена и Возуће. Није било дуго вијести од њега, нити се о њему шта чуло. Свако вече, Станко је немиран, с неком нелагодом која га је гушила лијегао а тежак и уморан устајао. И једног дана стиже вијест. Храбро и јуначки пао је млади војник Миодраг. У кући и око куће Рудића жалост и туга. Уз велику почаст његових сабораца отац Станко сахрани сина јединца. У његов живот се увуче непрозирна тама. Сваког је дана у години, у девет часова изјутра, празне душе и сломљеног срца, ишао на гробље. Није га ометала никаква непогода. Пред њим је сваки пут предњачио Шаров.

Пред саму Станкову смрт, некако изненада, узинуо је пас Шаров, а Станко ослаби и онемоћа, леже на постељу. Лежећи на постељи стално му је пред очи излазила синова слика, лијепа и умилна као да га је осмијехом мамила да дође њему, да заједно свјетле у вјечности. Често му је син долазио на сан, љепушкаст и њежан. Пролазио је мислима кроз његово дјетињство, школовање, замишљао како је растао, школовао се и израстао у момчину и размишљао како ће га женити, јер изостане ли мало, продужи се момковање...А, желио је унуче да узме у руке.

И једног дана, у исти дан и исти мјесеце, умрије Станко. У његову кућу, кад Станка изнесоше, усели се у ту празнину неизмјерна туга...

Ђуро СТИПАНОВИЋ

ДИЈАГНОЗА ЈЕДНОГ ПОПОДНЕВНОГ ПТСП

Крешендо

Глава ми је као трнка
коса длака дивљег крмка
живим ходам као звијер
исто да ме тјера кер.

Чим легнем да спавам
почињем да сањам.
У сну најчешће плачем
вичем, ричем, бјежим,
а побјећи не могу.
Пробудим се сломљен,
па се молим Богу.

Јутро је. Устајем. Нови дан.
Каже се нови дар.
Нема дана,
нема дара
увјек исто,
само мора,
мора са пуно бола и замора

Кроз маглу идем, видим ровове
траншеје, пуцњава,
осипа се камење,
разбистрим ум
кад оно - поново бум,
рањен друг, погино кум.

О мајко,
о Боже, докле се овако мора
и може.
Хапсе ме тјерају, гоне и угоне.
Зашто? Нисам крив.
Само
сам крив што сам жив.

Долазе ми напамет
разноразна искушења
И видим себе како ме нема
Па се угризем за руку,
и слушам дамаре како туку
И нешто ме по небу воза.
То је ПТСП дијагноза.

Розић Ђорђо

ПРЕСАХЛА ВРЕЛА

Еј зликовци проклете вам душе,
што је српско све би да поруше.
Нису куће, тарабе и пруже порушили
ветрови и таме,
Нису оне срушиле се саме.
Што мој народ вековима пати, дожи-
веће кући да се врати,
да обнови порушена села, пије воду
са пресахлих врела.
А Бог драги напаћеном роду по-
дариће срећи и слободу.

(У Вуковску код Купреса пред свако
српско страдање извори пресахну)

Јовица ИВАНКОВИЋ

	АУТОР: МЛАДЕН СПАСО-ЈЕВИЋ		"МЕЂУ-НАРОДНА ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА"		ЛУКА У АЛЖИРУ		КОМЈЕВНИК - АУТОР РОМАНА "МОКОВАНКА БИТКА" (1913-1989)		СЛОВА ИЗ "М" И "Ц"		"ОБНИМ"		КАРТАШКА ИГРА У КОЈОЈ СЕ ТАРОКИРА (ИТАЛ.)	
	ОСОБИНА ОНОГА ШТО ЈЕ МОЖНО										ВАЂЕВО			
	ОБРАЗУЈЕ ЗЕМЉУ ПЛУТОМ										ИМЕ ШАХИСТЕ ГИРЦА (1907-1980)			
	ОКВИР ЗА СЛИКУ										ПРОДУКТ ЗАВАРИВАЊА ПРОДЛЖИТЕЉНО ТЕШКО СТАЊЕ			
ПРЕЗРАВИТИ, ПРЕИНАЧИТИ				НИ НА КОЈИ НАЧИН (ПРИЛОГ)										
ОЗНАКА ЗА ДАМУ У ШАХУ	ПИЦАНЧЕЊЕ, ЛУМПОВАЊЕ	↓	"БИЛТЕР" "КАЗАНСКИ АВИЈАЦИОНСКИ ТЕХНИКОМ"	ЛОПАТИЦА КОЈОМ СЕ ЧИСТИ ПЛУТ, ОРИЊАК	ЦРНОГОРСКИ ЈУНАК И ПИСАЦ, МАРКО (1833-1901)	"ПАДЕЖ" РОД ВОЈСКЕ СА ГОРЊЕ СЛИКЕ	↓	"ЛОКАЛНА РАДИО-СТАНИЦА"			"КЛУБ" ВРСТА ВИШЊЕ (ЛАТ.) (... Е...)			
ГУБИТАК ПРТИТСКА ВАЗДУХА У ЛЕТ-ЈЕЛЦИЦИ (ЛАТ.)						○								ДНО БИЈКЕ ИЗНАД ЗЕМЉЕ КОЈИ НОСИ НА СЕБИ ЛИСТ, ЦВИЈЕТ И ПЛОД
РОД ЗЕЉАСТИХ УКРАСНИХ БИЈАКИ	СКЛОНИ СУ МУ ХАРИЈЕРИСТИ (ФРАНЦ)					○								
РОД ВОЈСКЕ СА ДОМЊЕ СЛИКЕ	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	○	ВРХУНСКИ СПОРТИСТА	○	
"НУКЛЕАРНИ ИНСТИТУТ"			ТАТЈАНА ОДМИЛА			○				ЛОВЉИКИ ПАС ВИТКОГ ТИМЕЛА И ДУГИХ НОГУ				
"АКУМУЛАЦИОНО ЈЕЗЕРО"			РИЈЕКА У СИБИРУ (А... И...)	ЉУДИ КОЈИ ШАР-МИРАЈУ		○				МЈЕСТО У ТИРОЛУ (АУСТРИЈА)				
НАШТЕТИТИ						○				"АКАДЕМИЈА ЛИКОВНОГ УМЈЕТНОСТИ" 4. ВОКАЛ				
ИМЕ ОДБОЈКАШИЦЕ РЕПРЕЗЕНТАЦИЈЕ СРБИЈЕ СПАСО-ЈЕВИЋ				Б. НЕМАЧКА КЛИЗАЧИЦА, КАТАРИНА НОЖИЦА ЗА БРИЈАЊЕ		○		МЕТАК ЗА ВЈЕЖБУ (ТУР.)						
ИМЕ ГЛАВНОГ ТУЖИОЦА ХАШКОГ ТРИБУНАЛА БРАМЕРЦА					"ЈУГО-ИСТОК" НАДНИМАК НОВАКА ЉОКОВИЋА	○								
"ОСТРВО"	ПРОТИВ-ПЕШАДСКА ... ЦИГАНЦИ					○	АТИЛНИ ОДМИЛА							
ЈАК ИЗВОР ВОДЕ						"АМПЕР"								
ПОЈАМ КОЈИ УЗАЈАМНО УСЛОВЉАВА ДРУГИ ПОЈАМ (ЛАТ.)						АРАНЂЕЛОВАЦ								
ОДАШИЉАЧИ (ЕНГЛ.)														

хетмански друм. Боже! Па то је излаз.

На скелу! На скелу! Идемо кући! Па ћемо кући!
Идемо кући! Па ћемо кући! Идемо кући! Па ћемо кући, сви
ћемо кући! Идемо кући, идемо кући ... кући .... кући ....

А кућа близу. Вјечна кућа. Још само корак, стопа
само.Идемо кући! Маљ!Јаук се примиче тишини. На небу
се сира људска крв. Тишина.Маљ!Пуца глава. Мозак
човјечанства расут по савском блату. Тишина.
Кама!Сјекира!Тестера! Љуља се мјесец у празној очној
дупљи.

Последње свјетло прије страшне ноћи

Био је бљесак муњевита ножа

И врисак, бијел још и сад у сљепоћи,

И бијела, бијела крвникова кожа.

Идемо кући! Па ћемо кући, идемо кући. Рафал...
Сунце као жежено злато, замичу у врбаку. Бјежи са мјеста
злочина на други крај планете. Боже, како се овдје брзо
смржава! Ноћ.Тишина. Јутро. Агенција за пресељење на
други свијет удуплава капацитете. Филијала у Доњој
Градини шаље Србе у рај. Цигани лете у небо. Жидови у
обећану земљу.Бесплатно путовање у једном правцу. Без
права жалбе. Умјесто потписа –маљ! Маљ као печат вијека.
Маљ маљавом сељаку са Козаре, нож усахлим мајчиним
грудима, сјекира старцу сиједом као смет, кама за танки
дјечији вратић. Усташка милошта за сваког.

Педантно. Принципјелно. Форте фортисимо.
Аријевски тачно. Пардон –точно. Точно у главу. У тјеме. У
потлијак. У чело. У врат. Точно у вратну жилу. У груди. У
срце. У стомак. Точно у живот.

Ој, Кнежпоље, ој, Стојанко мајко!

Умиру усправни, заклани, полузаклани. Земља на
мртве и живе. Мртви на живе. Живи на мртве. Могила.
Извире крв. Земља се још сатима врти, стење, надима ...
Онда мук. Тишина...

Тихо појте сићани славуји...

Ој, дјевојко, драга душо моја...

Усташе одводе најљепше дјевојке, цуретке.
Силују, обешчашћују, оргијају. Фра Мајсторовић-
Филиповић послје силовања пуца рашчереченим женама
међу ноге. Топола ужаса стално олистава новим
вратовима. Тако сваки дан. Тако четири године. Земља се
буну. Повраћа кости. Израњају испод коријења трава
дјечије главице ко маслаци.

Јеси ли се накукала изнад оне страшне јаме,

гдје с гркљаном пререзаним дјеча твоја сада леже.

**Покрај баке, и гдје мајку своју зову за њом плачу
и боје се јер је рупа пуна људи, влажна, тавна...**

Од коже и костију усташе праве сагун. По
оригиналној њемачкој рецептури: пет килограма људског
меса, десет литара воде, килограм каустичне соде.
Врхунска желатина. Људска ладетина. Сагун вијека. Какав
понор, какав људски пад. Стрмоглав. Безуман.
Нељудан.Најплићи од свих.Најдубљи од свих.

Ријeko Саво, и те твоје врбе!

Прољеће. Април. 22. април 1945. године. Јуришају
скелети на логорске капије. Устају, падају, посрћу ...

Пољана се напуни тјелеса.

На ломачи Јасеновца њих само 60 дочекало је
слободу. Сви остали су смождени, рашчеречени,
смлављени, искасапљени и спаљени заједно са логором, са
жицом, са костима, са ланцима, са зидинама, са стравом, са
крвавим протоколима смрти. Спаљен је и дио масовних
гробница. Био је то крај пакла јасеновачког.

Ријeko Саво! И те твоје врбе.

Седам стотина хиљада мучених.

Седам стотина хиљада кланих.

Седам стотина хиљада убијених.

Седам стотина хиљада стравичних судбина.

Године, године, године. Доња Градина. Доњи град. Доња
тачка људске судбине. Не скањуј се и не лутај по
беспућима људске збиље. Не тражи по интернету
глобалног села. Не тумбај по лажљивој историји и мртвој
стражи људске савјести. Не слуги освету и не склањај се
под скуте великог Сема. Одмори се од мржње и лакејства.
Помоли се за своју душу. Та, нисмо фаризеји. И ко бога те
молим - правду не помињи.

Дођи као човјек и уђи слободно у моју Градину. У рано
јутро кад славуји допјевавају недопјеване пјесме или у
предвечерје кад свици на својим крилима узносе ватре
недогорјелих душа и лијежу их у крошње дрвећа. Има
хљеба и соли да подијелимо. Има клупа да сједнеш. Има
дрво да се наслониш. Има крст да се помолиш. Можеш и
да заплачеш ако ти наиђе бол и ако своје људско лице
утлешаш у огледалу моје судбине. Није забрањено. Није
обавезно.То може да буде добро, да помогне, да те
ослободи. Само -немој де се правдаш. То те молим. И не
плаши се. Овдје је све већ опроштено.

**Доња Градина. Доњи град. Доња тачка људске
судбине.**

ДОЊА ГРАДИНА

ДОЊА ТАЧКА ЉУДСКЕ СУДБИНЕ

